

KNJIŽNICA »KRONIKE«
časopisa za slovensko krajevno zgodovino
ZVEZEK 5

PETER VODOPIVEC

LUKA KNAFELJ
IN ŠTIPENDISTI
NJEGOVE USTANOVE

LJUBLJANA 1971

Ta publikacija je izdana s pomočjo Univerze v Ljubljani

1477/5

D 20 -06-2000 / 338

»Resnica je, kar je pred leti slovenski visokošolec svojemu tovarišu dejal, ko sta šla mimo ene Knafljevih hiš: Poglej, naša večerja . . .«

Tomo Zupan
v pismu ljubljanskemu županu
dr. Ivanu Tavčarju
19. septembra 1919

PREDGOVOR

Prvo pobudo za nastanek tega dela je dala Univerza v Ljubljani, ki je ob razpisu nalog za študentske Prešernove nagrade leta 1968 razpisala tudi temo »Luka Knafelj in štipendisti Knafljeve ustanove«. Nalogo je predložil in dobil zanjo nagrado na Prešernov dan leta 1969 Peter Vodopivec, tedaj študent zgodovine v VII. semestru. Kasneje je svoj tekst še dopolnjeval, dokler ni dobil tiste oblike, v kateri je tu objavljen. Publikacijo, ki je objavljena ob 300-letnici Knafljeve smrti, je omogočila Univerza v Ljubljani najprej s tem, da je omogočila avtorju bivanje na Dunaju, potem pa s subvencijo za tisk; to je dala uredništvu Kronike, ki jo je sklenilo izdati kot posebno publikacijo v seriji Knjižnice Kronike.

Publikacija, ki obravnava na videz ozko temo, se razteza časovno na razdobje prek treh stoletij, vsebinsko pa je to najprej genealogija Knafljevega rodu in življenjepis Luke Knaflja, nato zgodovina njegove ustanove v razdobju dveh in pol stoletij, na koncu pa obravnava Knafljevo ustanovo kot poglavje iz zgodovine meddržavnih odnosov v času od razpada Avstro-Ogrske do prevzema njene hiše v upravo Univerze v Ljubljani leta 1961. Ustanova je bila sicer v smislu ustanoviteljeve oporoke namenjena le študentom iz Kranjske, tj. približno ene tretjine slovenskega ozemlja. Vendar pa je mogel avtor tudi za ta ozki okvir ugotoviti nad 900 imen štipendistov, znatno število pa je pač ostalo neugotovljeno; od ugotovljenih štipendistov je približno ena tretjina znanih imen našega kulturnega in javnega življenja. Tako predstavlja zgo-

dovina Knafljeve ustanove, zahvaljujoč se ustanovitelju in skrbnosti njenih superintendentov, zanimiv prispevek za zgodovino slovenske inteligence. Njena zamisel tudi danes ni mrtva; Dunaj sicer ni več zbirališče slovenskih študentov, ustanova služi predvsem našim mlajšim znanstvenikom, njena sredstva so skromna in možnosti za razpolaganje s stavbo omejene, vendar bi pa ta stavba mogla postati v dunajskem notranjem mestu ob primernih sredstvih in prizadevnosti v bodočnosti izhodišče za kako našo kulturno ustanovo.

Ljubljana, 1. junija 1971.

Dr. Fran Zwitter

Spis o »Luki Knaflju in štipendistih njegove ustanove« je razširjena in dopolnjena naloga, ki sem jo leta 1968 napisal na razpis ljubljanske univerze za Prešernovo nagrado za študente. Uredništvo Kronike se je odločilo, da bo z materialno pomočjo univerze ta spis izdalo ob 300-letnici Knafljeve smrti.

Knafljeve štipendije so bile namenjene na dunajski univerzi študirajočim Kranjcem, torej na Kranjskem rojenim Slovencem in Nemcem. Sicer niso pokrile vsega s Slovenci posejlenega prostora in so se z njihovo pomočjo šolali tudi Kranjski Nemci. Priloženi seznam ugotovljenih štipendistov pa kaže, da so štipendijo večinoma dobivali Slovenci; mnogi med njimi so kasneje aktivno posegli v slovensko kulturno in politično življenje. V času, ko Slovenci nismo imeli svoje univerze, je bila Knafljeva podpora za mnoge slovenske študente pomemben vir sredstev za študij na Dunaju, pogostokrat celo edina pomoč in opora. Tega so se dobro zavedali tudi nekateri njeni superintendenti, posebno Ferdinand Suppantschitsch, ki so z uspešnim upravljanjem utrdili in pomnožili njeno premoženje, da je bila pred prvo svetovno vojno med najmočnejšimi podobnimi ustanovami na dunajski univerzi, danes pa je morda sploh edina izmed dunajskih univerzitetnih ustanov iz preteklega stoletja, ki — čeprav v zmanjšani meri — še vedno služi svojemu namenu.

Zahvalo sem dolžan vsem, ki so spremljali moje delo in mi pri njem pomagali. Še posebej bi se rad zahvalil dr. Verbičevi, prof. dr. Miklavčiču, dr. Petersovi in dr. Gallu, ki so mi pomagali pri iskanju v arhivih v Ljubljani in na Dunaju. Prof. dr. Koblar je z menoj večkrat potrpežljivo pregledoval seznam štipendistov in mi pomagal z nasveti. Zahvaljujem se tudi Nadi Prašljevi, dr. Uršičevi, dr. Gspanu, dr. Ivanu Logarju in dr. D. Mušiču, ki so mi pomagali pri zbiranju podatkov o štipendistih. Glavno zahvalo pa dolgujem svojemu mentorju prof. dr. Franu Zwitterju, ki je večkrat prebral rokopis in s številnimi nasveti, napotki in konkretnimi podatki pomagal do njegove končne oblike.

Ljubljana, v maju 1971.

O LITERATURI IN VIRIH

1. Luka Knafelj, ki je ustanovil tim. Knafljevo štipendijo za študente s Kranjskega, štipendijo, ki je omogočila več kot tisoč dvesto študentom, da so v času od njene ustanovitve 6. novembra 1676 pa do danes študirali na dunajski univerzi, je v zadnjih stodvajsetih letih večkrat pritegnil pozornost nase. Že leta 1851 je začela v Novicah izhajati vrsta člankov, v katerih se je trdilo, da Knafljeva ustanova ni bila namenjena samo za študij na dunajski univerzi in da v ustanovnem pismu nikjer ni izrecno rečeno, da velja naložba le za dunajsko vseučilišče.¹ Vsaj nekatere izmed teh člankov naj bi napisal profesor Kopač, nekdanji Knafljev štipendist, ki je bil 13. marca 1850 imenovan za profesorja cerkvenega prava na graški univerzi in je leta 1851 in 1852 prav tu predaval kazensko pravni red v slovenščini.

V istem letu 1850 so bile na graški univerzi ustanovljene »za nekatere pravoslovne uke slovenske stolice, potem ko je up vseučilišča za slovenske kronovine v Ljubljani — žalibog! po vodi splaval in trije rodoljubni gospodje učeniki so prevzeli to nalogo«. ² Eden izmed treh — profesor Kopač — se je zavzel za to, da bi Knafljevo štipendijo lahko dobivali tudi študentje, ki bi poslušali predavanja na slovenskem oddelku graškega pravoslovja. Novice so objavile ustanovno pismo Knafljeve ustanove (v nemščini), pozivale so ministrstvo, naj javno odgovori na Kopačeve zahteve, v razpravo se je vključila tudi »Südslavische Zeitung«. Uspeha pa ni bilo. Knafljeve štipendije graška univerza ni dobila, ostala je na Dunaju.

Leta 1855 je postal superintendent Knafljeve ustanove dr. Ferdinand Suppantschitsch, ki je leta 1862 napisal zanimivo publikacijo z naslovom: »Lucas Knaffel'sche Wiener Universitäts Stiftung für Studierende aus Krain«. ³ Suppantschisch je v svoji knjižici objavil obračun za zgraditev nove hiše, obenem pa poleg prepisa ustanovnega pisma še nekaj podatkov tako o hiši kot o njenem nakupu. Ugotovil je, da se je glavno ustanoviteljevo premoženje sestajalo iz pristave v Grinzingu (ki je bila po njegovi smrti prodana za 4000 fl in 50 tolarjev) in hiše takrat št. 807 (»und dem Stadthause, derzeit Nr. 807«), ki je bila sestavljena iz dveh stavb: manjše in z njo povezane večje stavbe, obe naj bi bili kupljeni 3. marca 1667 in sicer za skupno štiri tisoč goldinarjev in sto tolarjev (Suppantschitsch se pri teh podatkih sklicuje na zemljiško knjigo).⁴

V svojem spisu se Suppantschitsch večkrat opira na ustavno pismo, ki ga je na osnovi oporoke 29. junija 1671 umrlega Luke Knaflja pet let kasneje (6. novembra 1676) napisal tedanji rektor dunajske univerze Jurij Wohinz. Njegovo sklicevanje na ustavno pismo je posebno pomembno zato, ker je Suppantschitsch zagovarjal odločujočo vlogo superintendenta pri določanju štipendistov in upravljanju hiše ter premočnega premoženja; univerzitetnemu konzistoriju, ki si je tedaj že lastil pravico do omejevanja in popravljanja superintendentovih odločitev, pa je priznal le pravico do preverjanja in potrjevanja. Univerzitetni konzistorij je sicer, kot kažejo viri, za Suppantschitschevega življenja popustil njegovi zahtevi in se ni mnogo vtikal v njegovo upravljanje, vendar se je kmalu po njegovi smrti oglasil rektorat z željo, da bi tudi vprašanja in kompetence pri upravljanju Knafljeve ustanove zapisali v statut in točno razmejili in določili pravice. Ta statut je nato nastajal v času od študijskega leta 1874/75 do leta 1882/83, ko je bil zapisan v ohranjeni obliki.

Glavni vzrok za nastanek Suppantschitschevega spisa pa je bila zgraditev nove hiše. Suppantschitsch je, kot sam pravi, hotel Kranjcem, ki o Knafljevi ustanovi do tedaj še niso mnogo vedeli, prikazati njeno stanje; objavil je obračun, razložil svoje načrte in pojasnil problematiko v zvezi z upravljanjem. Tako je njegova publikacija edinstven dokument o novi hiši Knafljeve ustanove.

Članek, ki ga je leta 1864 napisal dr. Strebenc v 17. in 20. številko Zgodnje Danice, ne prinaša novih podatkov in je poln piščevega čustva in navdušenja. Pomembno pa je, da je svojemu zapisku dr. Strebenc dodal slovenski prevod ustanovnega pisma. Več prispevkov je nastalo ob Suppantschitschevi smrti decembra 1873 in prav tedaj je tudi Zupan napisal svojo »razpravo« o Knaflju, ki je izšla v Izvestjih kranjske gimnazije leta 1874.

Ob Suppantschitschevi smrti je Slovenski narod v svoji 299. številki 31. decembra 1873 odstopil nekaj stolpcev Paulusovemu članku z naslovom »Dva blaga Kranjca«. V tem članku je Fran Levec, ki se je skrival pod psevdonimom Paulus in ki je bil nekdanj sam Knafljev štipendist, napisal nekrolog Suppantschitschu in ponovil že znana dejstva o Knaflju, ki naj bi bil doma z gorenjskega kota. Svoj članek je še zabelil z ostjo zoper »klerikalce« in se zapletel v razpravljanje z Zgodnjo Danico in Slovencem o Knaflju »kot nesrečnem du-

hovniku«, ki je moral v duhovski stan zaradi domače revščine, čeprav za svoje trditve ni našel trdnega dokaza.

Šele Zupanov članek v Izvestjih kranjske gimnazije je sledil daljšemu raziskovanju in je ugotovil Dosloviče za Knafljevo rojstno vas, kar je veljalo do danes. Po tem članku so svoje zapiske zastavili vsi kasnejši pisci, ki so pisali o Knaflju ali njegovi ustanovi, tako Polec v Slovenskem biografskem leksikonu, nepodpisani avtorji v »1551«, Jutru, Akademskem glasu, Pohodu itd. Vsekakor — posebno lepo se to vidi v Zupanovi zapuščini — se je Zupan najdalje in najtemeljiteje ukvarjal s Knafljevim rodом in rodом njegovega rojaka in izvršilca oporoke Jurija Wohinza.

»Dognano je to,« je pisal v svojem članku, »da je bil Luka Knafelj rojen na Kranjskem, ker ga mrliška knjiga v Gross Russbachu zove ‚natione Carniolus‘. Vrh stopnic gross-russbaškega župnijskega poslopja so zaznamovana na deski vsa imena tedanjih župnikov in tudi tu je sedaj na posebnem mestu zapisan: ‚Lucas Knaffel — Carniolus‘.«⁵

Iskanje Knafljevega rojstnega kraja in njegove rojstne hiše je bilo oteženo zato, ker ni krstnih knjig iz 17. stoletja za današnjo brezniško oziroma radovljiško župnijo. Zupan je poskušal s pomočjo obširnega dopisovanja in obstoječih krstnih knjig rekonstruirati podatke o Knafljevi rodbini. Napravil je tole razpredelnico:⁶

Lovro Knafelj, rojen 1795
Matej Franjo, rojen 1762
Matej, rojen 1711
Gašper, rojen 1684
Martin, rojen 1656

Razpredelnici je pripisal, da se je Gašper rodil v Smokuču, drugi v Doslovičah, za Martina pa se ne da ugotoviti kje. Mogoče je Gašperjeva hiša ostala v Smokuču; tedaj so se Knafljevi kasneje preselili v Dosloviče. Bili so torej, je sklepal Zupan, iz ene izmed obeh vasi doma.

Po natančnejšem pregledu repertorija krstnih podatkov v radovljiški župniji rojenih Knafljev je treba Zupanovo razpredelnico nekoliko dopolniti. Zupan je v svojem članku zapisal, da »opozarja na različno pisavo imena Knafelj: Knaffel, Knäffel, Knafeljc, Knaflitz in Knaflitsch«. Ni pa pojasnil, da so tudi zgoraj navedeni Knaflji, bolj kot se pomikamo v 17. stol., zapisani predvsem kot Knaflitzi ali Knafliči. V reper-

toriju krstne knjige v Radovljici iz 1667—1788 si imena slede takole:⁷

Knafelj Lorenz, rojen 1795
Knafelj Franz, rojen 1762
Knaflič Matevž, rojen 1711
Knaflič Gašper, rojen 1684

Zupan je pravilno sklepal, da gre le za različno pisavo imen, ki označujejo eno in isto rodbino; ta se je v 17. stoletju skoraj dosledno omenjala kot Knaflitz. Videli pa bomo, da že ob koncu 16. in nato v začetku 17. stoletja lahko na Kočevskem zasledimo Knaflje zapisane kot Knaffl ali Knäffl, pa tudi pri ustanovitelju sklada Luki nisem nikjer zasledil priimka zapisanega v drugačni obliki.

V svojem spisu je Zupan podprl domnevo o Doslovičah kot Knafljevem rojstnem kraju z zgodbicami, ki so vse do danes ostale žive v spominu domačinov. Omenil je tudi palico, prepis ustanovnega pisma in pečatnik: vse troje naj bi imeli doma pri Knafljih v Doslovičah. Iz članka pa ni jasno, ali je Zupan omenjena predmeta in listino tudi videl.

Da so Knafljevi, ki so bili (in so še danes) doma v Doslovičah, imeli pri hiši »stare papirje«, palico in pečatnik, bo držalo, saj se tega nekateri Knaflji ali njihovi sorodniki spominjajo. Ljudje tudi še danes govore o tem, kako so imeli Knafljevi sorodnika na Dunaju, »ki je bil škof ali nekaj takega«. Knafljevi, ki se štejejo za neposredne dediče in sorodnike, so poskušali sami raziskovati in dokazovati svojo sorodniško zvezo. Vendar se nihče več ne spominja, kaj je bilo zapisano v starih papirjih, le negotovo vedo za palico in pečatnik. Kam so se izgubili ti predmeti, ne vedo povedati; verjetno pa je res, da so bili v Zupanovem času še vedno pri hiši, čeprav je tvegano trditi, da je šlo prav »za prepis ali celo original ustanovnega pisma«. Mogoče je, da je bil stari papir prepis testamenta ali pa kak kasnejši dokument, s pomočjo katerega naj bi Knafljevi uveljavljali svoje pravice.⁸

Vzporedno z iskanjem Knafljeve rojstne hiše je Zupan v potrditev svojih dognanj raziskoval še Bohinjčevo (Wohinzovo) rodbino. Kakor se je spominjal duhovnik Simon Kosmač (rojen 1815), so tudi pri njem doma imeli prepis ustanovnega pisma. V nekem pismu Zupanu sporoča Kosmač takole: »Ko sem bil majhen, so moj stari oče Miha Grilc kazali neko tehtnico in pripovedovali, da so na tej tehtnici njih stari oče Wohiniz Veneške cekine tehtali in, ker so znali pisati, tudi ko-

šenine na Stoli delili... Miha Grilc so pripovedovali, da so imeli njih stari oče bogatega strica na Dunaji, kateri je po Knafeljni iz Doslovč, ki so na Dunaji umrli, veliko podedoval...«⁹

Tako je Zupan naredil v svojih beležkah še eno razpredelnico:¹⁰

1. Wohiniz (Andrej, Matej...?)
2.?
3. Miha Grilec
4. Grilc-Kosmač
5. Simon Kosmač

Na osnovi svojih podatkov je sklepal Zupan, da je bil ded Kosmačevega deda brat Jurija (Georgija) Wohinza, ki je leta 1676 sestavil ustanovno pismo po Knafljevi oporoki in je tedaj imel petnajstletnega sina, kar bi se z ustanovnim pismom in oporoko ujemalo.

Zupan pa je priobčil še nekaj zelo pomembnih podatkov. Čeprav ugotavlja, da se ne more »ugibati o tem, kdaj je Knafelj prišel na spodnje avstrijsko«, sporoča nekaj dejstev, ki mu jih je posredoval Lovro Pintar. Pintar je v arhivu gross-russbaške župnije ugotovil naslednje: Knafelj je bil duhoven passauske škofije, sedem let na Dunaju v bolnici (v Hof-Spitalu) in od leta 1658 pa do svoje smrti 29. junija 1671 župnik v Gross Russbachu. V russbaškem župnijskem uradu je zaznamoval Knafelj konec leta 1659 naslednje vrstice: »Hunc annum divina favente gratia feliciter transegi divine majestatis atque beatissimae Virginis Mariae ad honorem et gloriam sanctorumque apostolorum Petri et Pauli et proximorum utilitatem.« Prav to leto je Knafelj tudi krstil 96 otrok.¹¹

Zupan še piše, da je Knafelj po podatkih iz župnijske kronike nadzidal zgornje nadstropje in ga oskrbel »z lepimi sobami«. Kot župnik je imel tudi svoj urbar in je pobiral desetino. Zadnjikrat je maševal in krščeval 12. maja 1671 ter se ob tej priliki razločno podpisal: »Lucas Knaffel«.¹²

2. Čeprav so — kot že zapisano — kasneje še pisali o Knafljevi ustanovi, predvsem ob pogajanjih za prodajo hiše med obema vojnama, je bilo vendar dotedanje znanje o Knafljevem rodu, rodbini, življenju, ustanovi in štipendistih v glavnem izčrpano. Načrtno se ni obravnavanja ustanove lotil še nihče, prav tako tudi ne iskanja štipendistov, ki so skozi tristo let dobivali štipendijo Knafljevega sklada.

Tako je bilo najprej treba preveriti podatke, ki jih ponujajo omenjeni spisi in Zupanova razprava. Za vprašanje rojstnega kraja Luke Knaflja je pomembno gradivo, ki se hrani v ljubljanskem nadškofijskem arhivu in Arhivu Slovenije v Ljubljani: repertorij krstnih knjig za Radovljico 1667—1788 in mrliške knjige radovljiške župnije v nadškofijskem arhivu, zapis cerkvenega štetja v ljubljanski škofiji leta 1754 (v kapteljskem arhivu ljubljanskem), nato terezijanski in franciscejski kataster (v Arhivu Slovenije). Knaflji se nato omenjajo v stanovskem in vicedomskem arhivu in v ribniških graščinskih urbarjih št. I za leto 1573, št. II za leto 1621 in št. IV za leto 1707-10. Krstne knjige ribniške dekanije segajo samo do leta 1663 in so zelo slabo ohranjene. Pomemben vir pri iskanju Knafljevega rojstnega kraja je Schönlebnov popis učencev jezuitskega kolegija, ki se hrani v Arhivu Slovenije, in ordinacijski zapisnik v nadškofijskem arhivu na Dunaju, kjer je poleg Knafljevega imena zapisan tudi njegov rojstni kraj.

Pri zasledovanju Knafljevega življenja prihaja v poštev že omenjeno Schönlebnovo delo, v katerem se Knafelj sploh prvič omenja. O nadaljevanju njegovega študija povedo matrike v univerzitetni knjižnici v Gradcu, medtem ko ga v matrikah univerze na Dunaju v dunajskem univerzitetnem arhivu nisem našel. O Knafljevem posvečenju sporoča ordinacijski zapisnik nadškofijskega arhiva na Dunaju.

V istem arhivu so tudi podatki, ki vsaj približno pojasnjujejo Knafljevo življenje in njegov položaj v tedanjem družbenem okolju. Pri iskanju teh podatkov so v pomoč protokoli passauske škofije (v letih 1658—1671), ki se prav tako hranijo v dunajskem škofijskem arhivu.¹³ Dnevniki dvornega špitala ne segajo pred leto 1658 in tako za čas med letom 1648—1658, ki bi nas najbolj zanimal, saj pomeni Knafljev vzpon in uspeh, v nadškofijskem arhivu na Dunaju razen dveh kratkih omemb ni podatkov. Nekaj več o Knafljevem upravljanju gross-russbaške župnije pove že župnijska kronika, ki jo hrani župnijski arhiv v Gross-Russbachu.

O Knafljevi smrti natančneje poroča mrliška knjiga, ki jo hrani dunajski mestni arhiv in že omenjena kronika gross-russbaške župnije.

Najpomembnejše gradivo za Knafljevo ustanovo, njen nastanek in upravljanje v tristo letih njenega življenja, hrani univerzitetni arhiv na Dunaju. V aktih univerzitetnega kon-

zistorija (ta se konec 19. stoletja preimenuje v akademski senat) lahko z manjšimi presledki kontinuirano zasledujemo delo ustanove, saj hrani ta del arhiva akte od leta 1500 do leta 1932. V dunajskem univerzitetnem arhivu hranijo tudi originalno, na pergament napisano ustanovno pismo, več prepisov testamenta in vsaj za stodvajset let podelitvenih dekretov, ki podajajo skladnejšo sliko predvsem o štipendistih 19. stoletja. Starejši del administrativnih aktov ustanove je ločen v posebnem fasciklu, tako akti, ki se neposredno tičejo upravljanja ustanove, kot akti, ki se neposredno tičejo upravljanja hiše. Univerzitetni arhiv hrani tudi zapuščino izvršitelja Knafljeve oporoke dr. Wohinza, ki pa v zvezi z usodo Knafljeve ustanove ne prinaša pomembnejših podatkov.

Podobo, ki jo podajajo konzistorialni akti v dunajskem univerzitetnem arhivu, dopolnjuje gradivo cesarsko-kraljevega namestništva pri spodnje-avstrijskem deželnem arhivu («Nieder-Österreichisches Landesarchiv») na Dunaju. Tu tudi hranijo prepise statuta Knafljeve ustanove. V zvezi z nakupom in prodajo pristave v Grinzingu hrani podatke oddelek istega arhiva, v katerem so giltne knjige.

Dunajski mestni arhiv ima v svojih zemljiških knjigah večkrat omenjeno hišo Knafljeve ustanove. To so predvsem podatki o oskrbovanju in rekonstrukciji zgradbe. Na žalost so izgubljeni vsi načrti tako stare kot nove hiše. V dunajskem mestnem arhivu se hrani tudi pismo Knafljevega nečaka Andreja Matevžka (Matheuschiga), v katerem kot Knafljev dedič zahteva povrnitev dolga Martina Spagniola. Slednji je bil od leta 1664 dolžan Knaflju 100 fl.

Dokumentacijo o prizadevanjih med obema vojnama za prodajo ustanove ljubljanski univerzi kot o pogajanjih po drugi svetovni vojni do izročitve ustanove leta 1961 hrani arhiv univerze v Ljubljani.

I

KNAFLJEVI IN LUKA KNAFELJ

1. Dosloviče, ki jih je Zupanov spis ugotovil za Knafljevo rojstno vas, so spadale pod različna gospostva in je iskanje po urbarjih oteženo. Izčrpnjšo sliko podajajo šele sezname prebivalstva v predjožefinski ljubljanski škofiji po štetju leta 1754 in dve leti kasneje nastali terezijanski kataster. V sezna-

mu štetja iz leta 1754 zasledimo v radovljiški župniji in vasi Dosloviče družino Gašperja Knaflja: »Casparus Knaffel 70, uxor Ursula 60, filius Mathäus 40, filia Maria 35, soror Ana 60«. ¹⁴ Ob vseh imenih v popisu je zapisana tudi posvetna pripadnost: dva kmeta v Doslovičah sta pripadala farni cerkvi sv. Andreja v Mošnjah. Eden izmed obeh je bil Gašper Knafelj.

Tako se omenja v terezijanskem katastru v popisu posesti farne cerkve iz Mošenj kmet Caspar Knaflitsch iz Doslovič, ki mora služiti od cele hube. ¹⁵ Gašper Knafelj se omenja nato še o priliki rojstva, poroke in smrti v krstni, poročni in mrliški knjigi župnije Radovljica; tudi tu je zapisan dvakrat kot Knaflitsch in enkrat kot Knaffel. Repertorij krstne knjige ga imenuje za Gašperja Knafliča, r. 1. jan. 1684. ¹⁶ Poročna knjiga sporoča, da sta se 29. maja 1711 vzela »Casparus filius Martini Knaflitsch« in Uršula, hčerka Antona Finžgarja iz Žirovnice. ¹⁷ Mrliška knjiga iste župnije pa je v decembru 1760 zabeležila Gašperjevo smrt in ga je tokrat imenovala Casparus Knaffel ex Doslowitz. ¹⁸ Konec 17. stoletja se ob različnih priložnostih omenjajo še nekateri Knaflji, Knaflitzi ali Knaflitschi. Medtem ko se v poročni in mrliški knjigi omenjajo vse do srede 18. stoletja predvsem Knaflitzi in Knafliči, pozna repertorij krstnih knjig v radovljiški župniji tudi že konec 17. stoletja Knaflje: v letu 1691 sta se rodili Magdalena in Margareta Knafelj, leta 1695 Neža Knafelj, leto kasneje Janez Knafelj. Vendar se pojavi večje število Knafljev na Gorenjskem šele konec 18. in v 19. stoletju. Urbarji župnije Mošnje poznajo Knaflje v Mošnjah, na Brezjah, na Otoku in Dobrem polju. ¹⁹ Franciscejski kataster pozna posestnika v Doslovičah z imenom Lorenz Knafelj, ki ima hišo in večjo kmetijo. ²⁶ V Rodinah pa se omenja kajžar, ki se je pisal Johann Škerbec-Knaffel. Ko zasledujemo smrti v brezniški župniji, ugotovimo Knaflje v Doslovičah, Bregu, Vrbi, Smokuču itd.

Težko je reči, koliko gre pri Knafljih, Knaflitschih in Knaflitzih le za različno pisavo imen in koliko so v medsebojnem sorodstvu, saj bi bilo treba zasledovati ob vsaki omembi vsakega posebej. Pokazali pa smo, da je Gašper iz Doslovič, ki nas najbolj zanima in ki ga je Zupan prištel med tiste Knafljeve iz Doslovič, ki naj bi bili neposredni potomci dunajskega Luke, zapisan kot Knaflitsch in Knaffel. Kot Knaffel se prvič imenuje leta 1754 v popisu cerkvenega štetja in ob svoji smrti leta 1760. Pri tej hiši se kasneje dosledno pišejo za Knaflje.

Danes žive v Doslovičah tri družine z imenom Knafelj, ki trdijo, da med seboj niso v neposrednem sorodstvu. Dejansko pa dve od treh izvirata od Gašperja Knaflja, ki mu je sledil kasneje v franciscejskem katastru ugotovljeni Lorenz Knafelj,²¹ njemu pa še danes v ljudskem spominu ohranjeni Šimen Knafelj. S tem Šimnom se je pogovarjal Zupanov stric Jurij Frtin in je kasneje o njem pisal Zupanu. Šimen, ki je bil tako močan, da je »od gostilne v Breznici pa do mlina nesel mernik pšenice, ne da bi ga le enkrat postavil na tla«, je hranil stare papirje, pečatnik in »palzo«, spomin na dunajskega dobrotnika, ki naj bi bil iz njihove hiše doma. In tako še danes v Doslovičah pokažejo kar na dve hiši in za obe pravijo: »Vidite, prav tu se je rodil Luka Knafelj!«

2. Medtem pa, ko smo po Gorenjski v 17. stoletju razmeroma s težavo sledili Knaflje kot Knaffle ali Knäffle in večkrat kot Knaflitze ali Knaflictsche, bomo našli v indeksu in nato v papirjih stanovskega arhiva v Arhivu Slovenije Knaflje omenjene že v drugi polovici 16. in v začetku 17. stoletja. Leta 1588 Peter Knafelj, posestnik iz Ribnice, ni plačal dajatev za vino. Istega greha je bil že pred njim obdolžen tudi Jernej Knafelj.²² Posebno znamenita osebnost iz družine ribniških Knafeljev v tem času pa je bil ribniški naddekan in kasneje pod obtožbo luteranstva odstranjeni Lucas Knaffl.

Lucas Knaffl je menda postal ribniški župnik in naddiakon leta 1601 in je bil rojen Ribničan. Kot beremo v »Zgodovinskih zapiskih pokojnega ribniškega dekana Antona Skubica«,²³ naj bi študiral v Ljubljani pri jezuitih in bil nato posvečen leta 1594 v Vidmu. Podatek o študiju je napačen, saj so jezuiti prišli v Ljubljano šele leta 1597, dekan Skubic pa tudi ne omenja, od kod je podatek dobil. »Bil je denaren mož,« piše Skubic o Knaflju, »... zelo naklonjen protestantskim stanovom.« Leta 1613 so mu župnijo vzeli, toda omenja se vse do leta 1618, ker je obdržal beneficij. Nekoliko drugače poroča dr. Gruden, ko piše v Izvestjih muzejskega društva za Kranjsko, o praznovanju in sektah v protestantski dobi. Po teh podatkih naj bi Knafelj župnijo izgubil šele leta 1618, tožba pa naj bi ga bremenila tudi čarovništva.²⁴

Pregled urbarjev za trg Ribnico (»Markt zu Reifniz«) pa odkrije še več. V urbarju iz leta 1573 se omenjata dva posestnika s tem priimkom: oba, Stefan Knäfl kot Juri Knäfl, morata služiti vsak od ene hube. Urbar iz leta 1621, ki torej ustreza približni rojstni letnici našega Luke Knaflja, pa pozna

kar tri ribniške kmete s tem priimkom: Luko, Petra in Andreja (imena so zapisana takole: Lucas Knaffel, Peter Knafel, Andre Knaffel). Andrej je služil od cele hube, Luka od $\frac{3}{4}$, Peter pa le od $\frac{1}{2}$.²⁵

Urbar za čas 1707-10 pozna le še eno hišo v trgu Ribnici, pri kateri se kličejo Knafelj, pa tudi pri tej se ne pišejo več Knafelj. Njen gospodar je Peter Pucelj (Putzel), njegovemu imenu pa je še dodano: oder Knaffel — ali Knafelj. Za njim ostanejo v Ribnici le še Puclji; v bližini Ribnice se še omeni Peter Knaffl ali Happe (v urbarjih 1707-10, 1711-14). Puclji pa se omenjajo v Ribnici še kasneje in žive tam tudi danes, medtem ko se je ime Knafelj tod povsem izgubilo.

Našo trditev, da se je dunajski mecen in ustanovitelj Knafljeve ustanove Luka Knafelj rodil okoli leta 1621 v Ribnici in ne v Doslovičah na Gorenjskem, verjetno kot sin kmetov Petra, Luke ali Andreja Knaflja, bomo podkrepili še z dvema neposrednima omebama Knafljeve rojstne pokrajine oziroma njegovega rojstnega kraja. Tako ga Schönleben v svojem popisu študentov jezuitskega kolegija imenuje s Kočevskega (Gottscheviensis),²⁶ v ordinacijskem zapisniku dunajske nadškofije pa je ob branju nove maše v Andrejevi kapeli dunajske škofije omenjen enostavno kot: Lucas Knaffel iz Ribnice.²⁷ To je edina neposredna potrditev Ribnice kot Knafljevega rojstnega kraja, saj se kasneje njegov domači kraj ne omenja nikjer več.

Težko bi bilo določiti zvezo med sedanjimi gorenjskimi in nekdanjimi ribniškimi Knafli ali ugibati, kako se je Luka Knafelj prav v Doslovičah tako trdno zasidral v spomin domačinov. Njegova »zapuščina«, o kateri je pisal Zupan in ki so jo videli nekateri še danes živeči Knafli kot tudi dejstvo, da se zde vsaj v Doslovičah in neposredni okolici (Smokuč, Breznica, Žirovnica) še v 18. stoletju med številnimi Zupani, Prešerni, Čopi in Justini Knafli razmeroma osamljeni, bi govorila v prid sklepanju o Knaflih — priseljencih. Vendar za tako sklepanje nimam konkretnega dokaza ali potrditve.

3. Ime bodočega duhovnika in kasnejšega dobrotnika Luke Knaflja zasledimo prvič — kot smo omenili — v popisu učencev jezuitskega kolegija, ki ga je začel Schönleben. Luka Knafelj se omenja med učenci jezuitov leta 1640.²⁸ Kaj je Knafelj počel prvih 19 ali 20 let svojega življenja, ni mogoče ugotoviti. Po pripisu ob njegovem imenu v ordinacijskem zapisniku dunajske nadškofije, kjer se ugotavlja, »da je bil

študent stiškega samostana«, bi se dalo sklepati, da je mogoče vsaj nekaj časa živel v Stični.²⁹ Tri leta kasneje — leta 1643 — se namreč že omenja v Gradcu kot študent: Lucas Knaffl, patria: Carniolus, conditio: pauper, schola: logicus.³⁰

Matrike dunajske univerze imena Knafelj ne poznajo. Dr. Gall, ki se že nekaj let ukvarja z izdajanjem teh matrik, je prepričan, da so nepopolne, saj so vanje v glavnem zapisali le tiste študente, ki so študij plačali. Seveda pa bi Knafelj lahko študiral tudi na Dunaju pri jezuitih. Ker so jezuiti ob svojem umiku v 18. stoletju svoj arhiv odnesli s seboj, tega ni mogoče preveriti.

V ordinacijskem zapisniku dunajske nadškofije se Luka Knafelj omenja ob sprejetju štirih nižjih redov 15. junija 1647, nato subdiakonskega 26. marca 1648 in diakonskega 11. aprila 1648. Nekaj manj kot dva meseca kasneje, 6. junija 1648, je bil v nadškofijski kapeli svetega Andreja na Dunaju posvečen v duhovnika. Posvetil ga je tedanji dunajski škof Philip Friederich Breuner.³¹ Tako je postal Luka Knafelj duhovnik tedaj razmeroma majhne in le na mesto omejene dunajske škofije.

Večja uganka so naslednja tri oziroma štiri leta Knafljevega življenja (torej nekako od 1648 do 1651-52), za katera ni podatkov. Prav tako pa so podatki skromni za čas do leta 1658, ko je Knafelj postal župnik v Gross-Russbachu, torej leta, ki so bila verjetno odskočna deska za Knafljeve kasnejši uspeh. V kroniki gross-russbaške župnije, ki je edini še danes ohranjeni dokument iz 17. stoletja v gross-russbaškem župnijskem arhivu, beremo, da je bil novi, leta 1658 imenovani župnik Knafelj, sedem let duhovnik v dvornem špitalu. Tudi v dunajskem nadškofijskem arhivu sta iz tega časa le dve kratki omembi; prva se nanaša na Knafljevo delo v dvornem špitalu. V inventarju registrature dunajske nadškofije (natančnejši citat ni mogoč, ker je rokopis v silno slabem stanju in še ni obnovljen), pod oznako »Diverse Benefizien« so naslednje vrstice: »Die superintendentes, spittalmeister und gegen-schreiber des kay. hoffspitall praesentieren herrn Lucas Knäffel untern 25. Octobris 1653. herrn Caspar Tunckhelstainer unter 14. februarii 1654.«³² Druga omemba v istem inventarju omenja vmestitev Luke Knaflja v beneficiju sv. Katarine (župnija sv. Mihaela, Dunaj, prvi okraj) namesto Bartholomeja Merschnegga 4. maja 1655 in 4 leta kasneje Andrea Foswaldta namesto Luke Knaflja, ki se je odpovedal beneficiju 18. sep-

Gross Russbach

tembra 1659.³³ Aktov, ki se nanašajo na oba zapiska v inventarju, ni mogoče najti.

Leta 1658 je postal Luka Knafelj župnik v Gross-Russbachu, v župniji s protekcijo in pod cesarskim varstvom. Župnija se je imenovala »cesarska« (kaiserliche Pfarre) in v nekem kasnejšem dokumentu Knafeljev nečak Andrej Matevžek (Matheuschig) imenuje Luko Knaflja cesarskega duhovnika.³⁴ Dr. Wohinz ga je v ustanovnem pismu imenoval tudi »theologus emeritus«, kar so prevajali na različne načine. Izraz lahko pomeni upokojenega, zasluženega teologa ali pa tudi upokojenega kanonika škofijskega kapitlja. Iz seznama kanonikov dunajske škofije je razvidno, da v tej škofiji Knafelj ni bil kanonik, ker ni imel doktorata, pa tudi ni mogel biti profesor bogoslovja. »Theologus« se lahko uporabi celo za duhovnika, ki razlaga sveto pismo (npr. v kolegiju kot neke vrste nadomestni učitelj), vendar je v tem, kaj je pod uporabljenim naslovom razumel ustanoviteljev izvršilec oporoke, mogoče le ugibati.

Neki dokument, ki sicer prinaša zelo natančne podatke in razmeroma zvesto interpretira ustanovno pismo, poleg naslova »theologus emeritus« omenja še naslov cesarsko kralje-

vega jurista (»Kaiser. König. Landt Jurist«).³⁵ O Knafljevih juridičnih sposobnostih poročajo kratki, v passauskih protokolih zapisani podatki, vendar kaj več o njegovi pravni izobrazbi ali juridičnem delu ni bilo zaslediti. Iz naslovov, ki so tu in tam dodani Knafljevem imenu o njegovem položaju, predvsem pa delu pred 1658, ni mogoče veliko sklepati.

V gross-russbaški župniji, ki leži svojih trideset kilometrov severno od Dunaja in je za časa Knafljevega življenja pripadala škofiji v Passauu, je Knafelj župnikoval od omenjenega leta 1658 do svoje smrti v juniju 1671. Župnijo je nasledil po kratkem medvladju, ko jo je namesto leta 1656 umrlega župnika von Liebsteina do Knafljevega nastopa upravljal kasnejši sieverinški župnik Andreas Widemann. Med Knafjevimi predhodniki, župniki v gross-russbaški župniji, je zaslediti večje število plemiških imen. Župnija je bila bogata, župnijsko poslopje srednje velik dvorec, v katerem je župnik stanoval, kadar je sploh prebival v svoji župniji.

Župnijska kronika piše, da je Knafelj v času svojega župnikovanja nadzidal zgornje nadstropje in ga »opremil z lepimi sobami«, v letu 1663 je popravil tedaj slabo oskrbovano podružnično cerkev sv. Filipa in Jakoba v Ritzendorfu in dobil nekaj novih vinogradov. Iz istega časa — leto 1663 — je tudi edini ohranjeni Knafjev rokopis, ki ga hrani dunajski nadškofijski arhiv.³⁶ Ker je bil velik del gross-russbaškega župnijskega arhiva uničen v požaru po drugi svetovni vojni, ni več najti krstnih knjig in gradiva, ki si ga je ogledal Lovro Pintar, ko je sporočal podatke o Knafljevem življenju in župnikovanju Tomu Zupanu.³⁷

Ad nos Parochiam Lubacensem spectant duo ingreditur campi vinearum, Videlicet quatuordecim Vincarum barclabaronum, et dissipant ligna pro utilitate utentibus eisdem. Decimas habet in sua Pagine tan Vincarum, quam temporum, et Yann Verbarian, — quo omnia iura et pertinetentia ad Parochiam spectantia consueverunt. Jurisdictionem rerum temporalium habet in magno Lubach et Obern Gredenz, statuta, in alijs nihil.

Knafjev rokopis

V protokolih konzistorija passauske škofije je mnogo omemb Knafljevega spora s predhodnikom Andrejem Wide-
mannom, ki se skoraj vse dotikajo denarnih in administrativ-
nih zadev.³⁸ Že omenjeno pismo Knafljevega dediča Andreja
Matevžka (Matheuschiga) pove o Knafljevem posojilu Marti-
nu Spagniolu leta 1664. Tega posojila — sto goldinarjev —
Spagniol ni nikoli vrnil, pa se je Matevžek do Spagniolove
smrti leta 1678 trudil, da bi ga spravil v ječo, kasneje pa je
zahteval od passauskega oficijala, da se mu dolg — kot nepo-
srednemu dediču — vrne iz Spagniolove zapuščine.³⁹

V istih passauskih protokolih se Luka Knafelj omenja še
ob različnih priložnostih. Neki zapisek 12. decembra 1662 ome-
nja, da je želel dobiti v administraturo Weinsteig in Kana-
brunn, vasici, ki ležita v neposredni okolici Gross-Russbacha.
Dne 22. aprila 1665 je zapisano poročilo, ki pravi, da je »Lucas
Knaffl, župnik v Gross-Russbachu, prišel k njihovemu cesar-
skemu veličanstvu v zvezi s proštijo Schottenthal«. Marca
1669 se je pogajal z dvema župnikoma v okolici o zamenjavi
travnikov, večkrat je tudi sam odlašal s plačevanjem dajatev
in je bil zato kaznovan. Vse te in podobne omembe pa težko
sklenejo podobo o Knafljevem položaju v neposrednem dru-
žabnem okolju. Arhiv cesarskega namestništva, ki bi lahko
natančneje pojasnil Knafljevo življenje na Dunaju, je bil v
požaru leta 1927 uničen.

4. Hišo, ki je bila kasneje za usodo njegove ustanove tako
velikega pomena, je Knafelj kupil v letu 1667. Suppantschitsch
sicer v svojem citiranju zemljiške knjige ve povedati, da je
dal kupec dr. Piribachu, tedanjemu rektorju meščanske šole
pri sv. Štefanu, ki mu je hišo prodajal, za manjšo zgradbo
1000, za večjo pa 3000 fl.⁴⁰ V zemljiški knjigi, kjer je izpisek
iz kupne pogodbe, je cena izpuščena. Dr. Harrer je v svoji
zgodovini posameznih hiš dunajskega notranjega mesta (delo
je ostalo v rokopisu) celo zapisal, da je eno izmed obeh zgradb
Knafelj dobil že leta 1654, drugo pa mu je Piribach zapustil
— verjetno brez odškodnine — leta 1667.⁴¹ Najbolj verjetno
je podatek napačen, saj kaže, da je prva Piribachova žena, ki
naj bi umrla že leta 1654 in ki je bila do smrti dejanski hišni
lastnik, najprej zapisala hišo na moža in jo je ta prodal šele
čez čas po njeni smrti. Naj bo tako ali drugače: Knafelj je
imel od leta 1667 v lasti obe zgradbi.⁴²

Hiša, sestoječa iz dveh med seboj povezanih poslopij s
kasnejšo mestno številko 807, je ležala na mestnem robu, ob

obzidju, nedaleč od Stubenbastei — mestnih vrat. Seilerstätte — ulica, v kateri stoji hiša, se danes tako imenuje — se je včasih imenovala »Na vrvi« in kasneje »Mesto, kjer pletejo vrvi«, čeprav so se vrvarji razmahnilo tod šele po drugem turškem obleganju.⁴³ V neposredni bližini Knafljeve hiše je stala hiša Goldbergove dijaške ustanove, v okolici še nekatere burse, povsem blizu je stara zgradba dunajske univerze in cerkev svetega Štefana, kjer je bila meščanska šola. Koliko je taka okolica vplivala na kasnejše Knafljeve odločitve ali ga celo spodbudila zanje, je bilo odvisno tudi od tega, koliko je Knafelj v njej sploh prebival. O tem pa ni podatkov.

V istem letu 1667 je verjetno Knafelj kupil tudi pristavo v Grinzingu. V giltni knjigi je zapisan prepis s prejšnjega lastnika Marije Elisabeth Tischbeuer na novega lastnika Lucasa Knäffla na strani 845, letnik 1667.⁴⁴ Pristava je bila tedaj zadolžena in zato tudi prodana na dražbi, kot piše Knafelj v svoji oporoki. Mogoče pa je, da je kupil pristavo nekaj let pred vpisom v zemljiško knjigo, saj so kupčije večkrat zapisane z večletno zamudo. Kupljena pristava v Grinzingu se je imenovala Trummelhof oz. Trummelthurn in je obsegala le hišo, vinograd in »vrt pri dvorcu« (»Gärten bey dem Hoff«). Za Marije Terezije je moral plačati lastnik 45 goldinarjev dajatev.⁴⁵

Kot je sporočil Lovro Pintar Tomu Zupanu, je Luka Knafelj zadnjič krščeval v Gross Russbachu 12. maja 1671. Svojo oporoko je sestavil dober mesec kasneje, verjetno že močno bolan, saj razmišlja o svoji smrti in ugotavlja, da utegne umreti na Dunaju pred vrnitvijo v svojo župnijo. Oporoka je bila napisana pred petimi pričami 16. junija 1671: Matijem Mellackom, magistrom teologije, Jurijem Wohinzem, doktorjem in profesorjem prava, Johannom Adamom Rettlom, magistrom filozofije, in dvema dunajskima meščanoma: Gašperjem Platnarjem in Johannom Vöcklom. Original te oporoke ni ohranjen, dunajski univerzitetni arhiv pa hrani več prepisov.⁴⁶ Oporoka je bila javno razglašena 4. julija leta 1671.⁴⁷

V uvodnem delu oporoke se poudarja bogat blagoslov, s katerim je bil obdarjen umirajoči, in se ugotavlja tako minljivost življenja kot minljivost smrti. Želja umirajočega je, da bi — če bo umrl na Dunaju — njegovo truplo prepeljali v Gross-Russbach in ga pokopali v cerkvi, njegovi dediči ali izvršitelj oporoke naj pa poskrbe za dvanajst bakel in šest sveč in jih prižgejo za pokojnikovo dušo.

Oporoko lahko nato razdelimo v tri dele:

1. Del, v katerem določa Knafelj legatárje, torej vse tiste, katerim je zapuščal le posamezen del svojega premoženja;
2. del, v katerem govori o ustanovitvi štipendijskega sklada in o ustanovi;
3. tretji del, v katerem določa dediče, ki nasledijo vso zapuščino.

Posameznim legatárjem je tako zapustil naslednje stvari:

1. 400 fl je zapustil svoji farni cerkvi svetega Valentina;
2. 25 fl je namenil za petdeset svetih maš, ki naj bi jih za njegovo dušo brali v isti župnijski cerkvi;
3. v času, ko bodo za umrlim brali zadušnico, naj razdele med reveže 50 fl in petnajst veder vina;
4. 50 fl zapušča ljudem v ubožnici;
5. 50 fl zapušča svoji kuharici;
6. svojemu bratu Petru Knaflju je zapustil 150 fl, da bi molil v njegov spomin;
7. 300 fl, ki mu jih je dolgovala »Freulein Spiedlerin«, zapušča dekli (»Meydel«) Barbari;
8. Johanna Päderla je oprostil enoletne zakupnine (Zins) 70 fl, ki mu jo je omenjeni ostal dolžan;
9. Gašperju Platnarju, ki ga imenuje »med. studiosus«, podeljuje za trud, ki ga je imel z njim, manjše povračilo: 20 fl;
10. svojemu dragemu patronu Jakobu Bencini, vikarju pri g. dr. Zermilsku v Mürchebergu, je zapustil vse svoje knjige;
11. svojemu kaplanu Johannu Jakobu Bertholdu je zapustil suknjič in plašč, ki ga je imel v Russbachu; če pa sta dva, naj si izbere enega, drugega pa naj podeli drugemu revnemu duhovniku;
12. Matiji Mellacku je zapustil žameten suknjič in svilen plašč, da bi molil v njegov spomin;
13. dr. Wohinzu, svojemu zaupnemu (vertrauten) prijatelju, ki mu je storil mnogo dobrega, zapušča štirideset veder svojega najboljšega vina.

Nato Luka Knafelj sporoča, da zapušča svojo hišo, ki leži tu na Dunaju poleg svetega Jakoba, in pristavo, imenovano Trummelthurn (oz. Trummelhof), skupno z vinogradom, ki ju

je kupil pred časom zaradi zadolženosti posestva za 4000 fl, za ustanovo, ki naj bi jo uživali štirje revni kranjski dijaki tako dolgo, dokler bodo pridno študirali.

Od dohodkov zgoraj opisanega premoženja naj sto goldinarjev dobiva vse do smrti kuharica Ana, ki je za gospoda Knaflija skrbela ves čas njegove bolezni, po njeni smrti pa naj se vsota prišteje k znesku, namenjenemu štirim kranjskim štipendistom. Za svojega prvega gojenca je Knafelj v oporoki imenoval sina svoje sestre Andreja Matevžka (Matheuschiga), ki naj prejema štipendijsko vsoto, dokler bo živel, nato pa sina dr. Wohinza, dokler bo študiral. Ostale štipendiste naj bi imenoval dr. Wohinz, ki ga ustanovitelj v oporoki tudi imenuje za prvega superintendenta. Določila Knafljeve oporoke v zvezi z ustanovo je Wohinz zvesto upošteval pet let kasneje, ko je sestavil ustanovno pismo Knafljeve ustanove.⁴⁸

V zadnjem delu svoje oporoke imenuje Knafelj svoje tri dediče, ki nasledijo vse preostalo premoženje: na prvem mestu omenja svojo sestro »Mario Knafflin«, nato hčerko svoje (verjetno pokojne) sestre Helene in svojega nečaka Andreja Matevžka (Matheuschiga). Če bo slednji slučajno umrl pred svojim dvaindvajsetim letom, nasledi nanj odpadli del zapuščine ustanova z namenom, da bi povečala število štipendistov.

Pod testamentom so našteje vse priče, original je imel zelo verjetno tudi Knafljev pečat. Knafelj je podpisan kot »Lucas Knaffl, Pfarrer zu Gross-Russbach«.

Kot je razvidno iz mrliške knjige v mestnem arhivu na Dunaju,⁴⁹ je Luka Knafelj umrl 29. junija 1671 v svoji hiši na Dunaju. Kot vzrok smrti je pregledovalec navedel sušico (toda zdi se, da so »sušico« navajali kot vzrok smrti pri skoraj vsaki bolezni na pljučih). Starost je v mrliški knjigi izpuščena, tako ostane edini podatek za določanje Knafljevega rojstnega datuma Pinterjevo poročilo Zupanu, v katerem piše: »V Gross-Russbachu se v mrtvaški knjigi nahajajo tele besede: 1. julii 1671 sepultus est Admodum rev. dom. dom. Lucas Knaffel, parochus in Magno Russbach, aetatis suae 50 annorum, natione Carniolus.«⁵⁰

Gross-russbaška cerkev je leta 1947 pogorela do temeljev in ni danes v njej nobenega znamenja več, da bi bil na njenih tleh pokopan kak duhovnik Luka Knafelj. V stopnišču župnišča pa je še danes tabla z popisom imen vseh gross-russbaških župnikov in med njimi tudi Luke Knaflija z letnicami: 1658—1671.

KNAFLJEVA USTANOVA OD NASTANKA DO LETA 1855

1. Izvršilec Knafljeve oporoke, doktor prava, nekaj časa ordinarij in nato rektor dunajske univerze, Jurij Wohinz je bil doma tudi s Kranjskega, prav verjetno iz Smokuča na Gorenjskem. Že leta 1633 je študiral v ljubljanskem jezuitskem kolegiju,⁵¹ za univerzitetnega učitelja pa so ga sprejeli na dunajsko univerzo potem, ko je leta 1647 uspešno opravil doktorat. Težko pa je ugotoviti, ali je študije končal na Dunaju, oziroma, če je na Dunaju sploh študiral; v matrikah ga ni najti, kar pa glede na pomanjkljivost zapisovanja še ne pomeni, da je študiral drugod. Omenja se še leta 1649 kot član avstrijske nacije na univerzi in štiri leta kasneje kot njen prokurator.⁵²

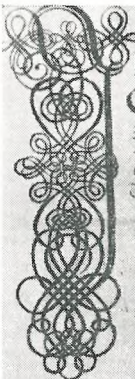
Dr. Gallov zbornik ob 600-letnici dunajske univerze predstavlja Jurija Wohinza kot »imenitnega«⁵³ Kranjca. Bil je doktor filozofije in prava, dvorni in sodni odvetnik in svetnik dunajskega škofijskega konzistorija. Spisal je: »Idea fiscalis seu assertiones de iure fisci, fol. 1765« in pa »Elogium D. Ivoni, incl. facultatis juridicae patrono«, slavnostni govor, ki ga je v stolnici sv. Štefana na Dunaju pred zbranim profesorskim zborom in slušatelji govoril njegov sin Jurij. Po mnenju dr. Janka Polca pa naj bi bil prav dr. Wohinz tisti, katerega nasvetu »se imamo zahvaliti za to ustanovo, ki je bila napravljena v letu njegovega rektorata.«⁵³

Wohinz je postal rektor v letu 1676 in je tedaj dal napisati ustanovno pismo Knafljeve ustanove, 75 × 65 cm velik pergament z voščenenim izvršiteljevim pečatom v lesenem ohišju.⁵⁴ Danes ni znano, ali je bilo originalov več, ohranjen je le en sam (gl. str. 28).

Vse do svoje smrti leta 1684 je bil Wohinz prvi superintendent Knafljeve ustanove. Iz tega časa ni za ustanovo ohranjen noben dokument, pa tudi med popisom Wohinzeve zapuščine, ki je spravljena med konzistorialnimi akti dunajske univerze, je le enkrat omenjena neka pravda v zvezi s to ustanovo.⁵⁵

Jurij Wohinz je prodal Knafljevo pristavo v Grinzingu šele leta 1675 in sicer Petru pl. Crollolanzi, cesarsko-kraljevemu dvornemu svetniku. Kupna pogodba je bila podpisana

In den Namen der Allerheiligsten Dreyheitlichen Dreyfaltigkeit Gott des Vatters, Sohns und heiligen Geistes Amen. Bekenne und Bekünde

Wann ich dem Herrn Christo, dem Sohne Gottes, die Taufe empfange, so werde ich durch die Taufe in die Dreyheitlichen Dreyfaltigkeit Gottes eingeweiht. Ich werde den Namen des Vaters, des Sohns und des heiligen Geistes anrufen. Ich werde bekennen, dass der Herr Christus der Sohn Gottes ist, der von dem Vater geboren ist, nicht gemacht, nicht erschaffen, sondern mit dem Vater ewig und gleich. Ich werde bekennen, dass der heilige Geist von dem Vater und dem Sohne ausgeht, nicht gemacht, nicht erschaffen, sondern mit dem Vater und dem Sohne ewig und gleich. Ich werde bekennen, dass der Herr Christus der Sohn Gottes ist, der von dem Vater geboren ist, nicht gemacht, nicht erschaffen, sondern mit dem Vater ewig und gleich. Ich werde bekennen, dass der heilige Geist von dem Vater und dem Sohne ausgeht, nicht gemacht, nicht erschaffen, sondern mit dem Vater und dem Sohne ewig und gleich.

Ich werde bekennen, dass der Herr Christus der Sohn Gottes ist, der von dem Vater geboren ist, nicht gemacht, nicht erschaffen, sondern mit dem Vater ewig und gleich. Ich werde bekennen, dass der heilige Geist von dem Vater und dem Sohne ausgeht, nicht gemacht, nicht erschaffen, sondern mit dem Vater und dem Sohne ewig und gleich. Ich werde bekennen, dass der Herr Christus der Sohn Gottes ist, der von dem Vater geboren ist, nicht gemacht, nicht erschaffen, sondern mit dem Vater ewig und gleich. Ich werde bekennen, dass der heilige Geist von dem Vater und dem Sohne ausgeht, nicht gemacht, nicht erschaffen, sondern mit dem Vater und dem Sohne ewig und gleich.

Ich werde bekennen, dass der Herr Christus der Sohn Gottes ist, der von dem Vater geboren ist, nicht gemacht, nicht erschaffen, sondern mit dem Vater ewig und gleich. Ich werde bekennen, dass der heilige Geist von dem Vater und dem Sohne ausgeht, nicht gemacht, nicht erschaffen, sondern mit dem Vater und dem Sohne ewig und gleich. Ich werde bekennen, dass der Herr Christus der Sohn Gottes ist, der von dem Vater geboren ist, nicht gemacht, nicht erschaffen, sondern mit dem Vater ewig und gleich. Ich werde bekennen, dass der heilige Geist von dem Vater und dem Sohne ausgeht, nicht gemacht, nicht erschaffen, sondern mit dem Vater und dem Sohne ewig und gleich.

1517
1518
1519
1520
1521
1522
1523
1524
1525
1526
1527
1528
1529
1530
1531
1532
1533
1534
1535
1536
1537
1538
1539
1540
1541
1542
1543
1544
1545
1546
1547
1548
1549
1550
1551
1552
1553
1554
1555
1556
1557
1558
1559
1560
1561
1562
1563
1564
1565
1566
1567
1568
1569
1570
1571
1572
1573
1574
1575
1576
1577
1578
1579
1580
1581
1582
1583
1584
1585
1586
1587
1588
1589
1590
1591
1592
1593
1594
1595
1596
1597
1598
1599
1600

10. oktobra 1675 in vnesena v zemljiško knjigo leta 1678.⁵⁶ Kot je bilo določeno v testamentu, je bila prodajna cena 4000 fl, od tega je tri tisoč ostalo za osnovni kapital ustanove. Poleg tega kapitala je bila glavni vir dohodkov hiša, ki je ležala v neposredni bližini samostana svetega Jakoba.

V slovenskem prevodu se glasi ustanovno pismo takole:⁵⁷

V imenu najsvetejše nedeljive svete Trojice, Boga očeta, Sina in Svetega duha, amen. Jaz Jurij Wohinz (artium liberalium), philosophiae ac (utriusque juris) doctor, dvorni in sodni advokat, »codicis professor ordinarius«, konzistorialni svetnik dunajske škofije in v tem času »rektor magnificus« znamenite in starodavne dunajske univerze, kot izvrševalec poslednje volje pokojnega, častivrednega, v Gospodu posvečenega in visoko učenega gospoda Luke Knaflja (Lucae Knaffel's), upokojenega teologa in nekdanjega župnika v Gross Russbachu, naznanjam in potrjujemo s to listino vsem in vsakomur, da je blagega spomina gospod Lucas Knaffel v omenjenem testamentu in svoji poslednji volji po členih in po točkah od besede do besede določil in poveril meni, da ustanovim namesto njega dobrodelno ustanovo in fundacijo iz njegovega premoženja, kot mu ga je naklonil dobri Bog s svojim bogatim blagoslovom in ga je on, gospod Knafelj, s svojo delavnostjo in varčnostjo tudi ohranil, sedaj za štiri kranjske mladeniče, da bodo lahko toliko bolj krepostno in marljivo študirali; v ta namen je od svojega premoženja določil: hišo v mestu, ki jo je kupil in ki stoji pri svetem Jakobu kakor tudi pristavo v Grinzingu, ki je bila za štiri tisoč goldinarjev sodno prodana in izročena kupcu; od dohodkov iz tega naj se najprej daje kuharici, Ani po imenu, ki mu je ob zadnji bolezni zvesto stregla in ga varovala, letno po sto goldinarjev za preživljanje, dokler živi; kar ostane od teh dohodkov, pa naj se po odbitku potrebnih stroškov za davščine in popraviljanje razdeli sorazmerno v enakih delih med štiri kranjske študente. Ko pa se bo zgodilo, da bo omenjena kuharica umrla, naj se teh sto goldinarjev prišteje k štipendiji in naj tedanji superintendent po svoji uvidevnosti pritegne še dva študenta. Ker pa »bona stabilia« na deželi ne prinašajo vedno enakih dohodkov, temveč dajejo marsikdaj (posebno če spadajo zraven vinogradi) celo manj, kakor pa bi dajal naloženi kapital, in ker je tudi ustanovitelj tako odredil, da bi se posestvo spravilo s prodajo v denar in naložil denar na obresti, se je torej tako tudi zgodilo. Pristava je bila skupno z nekim

vinogradom na sodni dražbi za štiri tisoč goldinarjev kot kupnino in 50 tolarjev kot likof prodana, in sicer z vednostjo in pristankom slavne univerze. Od tega je bilo potem tri tisoč goldinarjev gotovine naloženih na običajne obresti po pet od sto, kar pa je od kupnine še ostalo, je bilo univerzi resnično izplačano. In tako ostane za štipendijo hiša pri svetem Jakobu in tistih tri tisoč goldinarjev prejetih za posestvo. Od dohodkov in obresti je treba zdaj, kar ostane po odbitku omenjeni kuharici določenih letnih sto goldinarjev, ter razen davščin in vzdrževalnih stroškov razdeliti sorazmerno med študente. Vendar, kar se tiče hiše tako, da bo imel superintendent za svoj trud in upravljanje v na novo dozidanem nadstropju hiše gornjo sobo s pripadajočo kletjo, prav tisto, ki jo je imel on, gospod Knafelj (Knaffel), vsak čas in za zmerom kot svoje stanovanje, in da jo bo užival kot svojo brez polaganja računov. O tem, kdo bo te študente sprejemal, je s svojo poslednjo voljo odredil, da bo kot prvi užival štipendijo njegov lastni nečak Andreas Matevžek, dokler bo živel; kot drugega pa je imenoval mojega lastnega sinka Jurija Antonija Hilarija Wohinza, sedaj študenta poezije (ki naj mu Bog da v svojo čast in slavo dolgo življenje), dokler bo študiral. Glede sprejema ostalih dveh ali pa »in eventum« več pa je prepustil odločitev meni kot superintendentu in mojim naslednikom, to je mojemu prostemu preudarku. In ker je ta ustanova namenjena le Bogu v čast pa v blagor in zveličanje ustanoviteljeve duše: dasi nam »officio gratitudinis« že samo po sebi nalaga, da se je treba darovalcu zahvaliti, vendar določam in ukazujem s tem v imenu pokojnega gospoda Knaflja, da bodo sprejeti študentje, ki bodo hoteli uživati to štipendijo, dolžni izmoliti vsako sveto nedeljo v letu za dušo umrlega gospoda (ustanovitelja) tri svete očenaše in prav toliko zdravih Marij skupaj s credom v čast in slavo najsvetejše Trojice, nadalje prejeti ob velikih praznikih kot o Božiču, Veliki noči, Binkošti in vseh svetih sv. spoved in obhajilo, kakor tudi vsako leto na dan njegove smrti, to je ob obletnici (29. junija) zanj udeležiti se sv. maše in pri tem izmoliti en rožni venec. Kdor bi zavestno ravnal proti temu in teh zahtev ne bi izpolnjeval ali bi se sicer slabo obnašal, ta bo ipso facto izgubil štipendijo in bo na njegovo mesto prišel kdo drugi. Ko bom pa jaz, doktor Wohinz, kot prvi in po gospodu ustanovniku samem določeni superintendent po božji volji s smrtjo odšel, naj bo gospod »rektor magnifikus« in »venerabile

consistorium« tukajšnje slavne in starodavne dunajske univerze pooblaščen in upravičen, namesto mene izbrati drugega superintendenta »ex facultate juridica« in po možnosti kakega doktorja kranjske narodnosti, ker bo lahko ta boljše poznal »subjecta der studiosorum nationalium« in jih nadomeščal z novimi. Superintendent bo moral potem pobirati na donosnih krajih dosepele obresti in dohodke ustanove, kot je bilo zgoraj povedano, in najmanj vsako drugo leto dajati pravičen obračun visokemu gospodu rektorju magnificu in spoštovanemu konzistoriju, prestrezati pomanjkljivosti in jih uravnovati, razen tega pa odgovarjati »propter aliquam culpam aut negligentiam« z vso svojo posestjo in posestjo in imovino svojih dedičev. Da se vse to izjavi in ohrani, sem imel za potrebno, napisati to ustanovno pismo na pergament in ga opremiti s svojim pravim podpisom in pečatom. To se je zgodilo na Dunaju dne šestega novembra šestnajsto šest in sedemdesetega.

L. S.

Georgius Wohniz

juris utriusque doctor praesens tempus rector magnificus

Tako torej ustanovno pismo (ki ga je Wohniz v določbah o ustanovi spisal zvesto po odločbah v oporoki), določa študentska mesta za štiri študente in kasneje po kuharičini smrti še dva. Dr. Wohniz ugotavlja premični kapital 3000 fl od prodaje pristave pridobljenih goldinarjev, ki so bili naloženi na običajne 5 % obresti. Ustanovno pismo določa, da lahko superintendent uporablja kot povračilo za svoj trud v novo grajenem nadstropju hiše sobo in njej pripadajočo klet, za uporabo pa mu ni treba nič plačati. Prvih dveh študentov sicer superintendent ni določil, saj jih že v testamentu določa ustanovitelj, in sicer svojega nečaka Andreja Matevžka (Matheuschiga ali Matheuschitza) in Wohnizovega sina Jurija Hilarija Wohinza, toda naslednji naj bi bili »in die discretion meiner als superintendentis vndt künftiger meiner successorum anhaimb gestellt«, kot priča nemški izvirnik.

Poleg določil, ki ugotavljajo superintendentovo pristojnost pri podeljevanju študentskih mest, pa pismo določa še, da mora superintendent vsaj vsaki dve leti podati rektorju in univerzitetnemu konzistoriju obračun. Superintendent — česar so se kasneje v resnici dosledno držali — naj bi bil »ex facultate juridica« in po možnosti »doktor kranjske narodno-

sti«. Nepravilna je interpretacija prevajalca v »1551« in pred njim pisca člankov v Novicah, ki »krainerische nation« pre-
vaja s slovensko narodnostjo. Tako, kot so bili lahko študentje
Slovenci ali Nemci (le, da so bili »gebürtig aus Krain«), je
isto veljalo tudi za superintendenta.

Tudi spor o usmeritvi študija, o tem, ali lahko dobivajo
štipendijo tudi bogoslovci, ali je določena le za pravnike, filo-
zofe in medicinece, je kasnejšega izvora. V ustanovnem pismu
kot v oporoki se smer študija nikjer izrecno ne omenja. Kot
se v končni obliki podelitvenega dekreta v letu 1882 v Wo-
hinzovem ustanovnem pismu uporabljeni naslov »theologus
emeritus« opiše z »doktorjem teologije«, tako je verjetno kas-
neje tudi določba o upravitelju, doktorju »ex facultate juri-
dica« spremenila svoj smisel. Levec je v svojem sicer drugače
za ustanovo in Knafljevo življenje nepomembnem članku ob
Suppantschitschevi smrti leta 1873 misel, da ustanovitelj šti-
pendij ni določil za bogoslovce, povsem jasno izrazil: »Ako-
pram duhoven, ki je živel ob veliki katoliški reakciji zoper
drugoverce, vendar svojega imetja ni zapustil mrtvi roki...«
In teden dni kasneje, 6. januarja 1874: »Knaffel, Gorenjec,
duhovnik, župnik, profesor teologije na dunajski veliki učil-
nici, ki je živel ob času, ko so jezuitje gospodovali po vsej ka-
toliški Evropi..., je morda ustanovil štipendijo za bogoslov-
ce? O, kaj še! Vse tri fakultete modroslovna, juridična in me-
dicinska so deležne njegove preblage ustanove, samo bogo-
slovna, na kateri je bil Knaffel profesor, je izključena...«⁵⁸
To pisanje niti ne bi bilo toliko pomembno, če ne bi bilo izraz
zelo razširjene misli, in tako »vedo« še danes nekateri doma-
čini, da v Knafljevi ustanovi »ni bilo vse bogu dopadljivo«.
V podelitvenih dekretih res ni mogoče zaslediti, da bi dobivali
podporo iz štipendijskega sklada tudi bogoslovci. Verjetno je
vzrok za tako prakso iskati v odnosih na dunajski univerzi,
med jezuiti in ostalim učiteljskim zborom po letu 1623, ko so
se jezuiti z uradno potrditvijo vključili v univerzitetno živ-
ljenje in delo.⁵⁹ Na drugi strani so študentje — bogoslovci
običajno študirali s pomočjo domače župnije ali kakega dru-
gega duhovnika, imeli pa so celo svoje štipendijske ustanove.

2. Najstarejši dokumenti o upravi ustanove segajo v leto
1688 in ugotavljajo pomanjkljivosti v poročilih prvega super-
intendenta dr. Wohinza. Sicer te pomanjkljivosti v računu
niso bile nobena redkost. Računski kolegij, ki je imel nalogo,
da pravilno izračuna stroške in opozarja na napake, je stalno

opominjal superintendenta in univerzitetni konzistorij. Seveda je vprašanje, če je zgolj naključje ali pogrešen račun, da se pri enem izmed obračunov vsote ne ujema jo kar za 600 fl.⁶⁰

Poročila o finančnem stanju in poslovanju ustanove so se konec 17. in skoraj vse 18. stol. vrstila vsako leto in sicer po ustaljenem postopku: najprej je rektor opozoril superintendenta na njegovo dolžnost, potem je ta predložil svoje poročilo, ki ga je preveril računski kolegij. Ta je poročal konzistoriju, ki se je spet obračal na superintendenta. Veliko število teh poročil je ohranjeno iz časa prizadevnega superintendenta Knafljeve ustanove v 18. stol. Tomaža Ignaca Pöcka. Pöck je bil superintendent več kot 50 let (od 1733 do 1785).

Poročila v zvezi s hišo so prihajala polletno in sicer »po svetem Juriju in po svetem Mihaelu«. Hiša je bila — kot kažejo kasnejše utemeljitve popravil — že v začetku v slabem stanju. Dne 5. avgusta 1698 je tedanji superintendent Knafljeve ustanove Georgius Managetta prijavil prvo (v zemljiško knjigo zapisano) popravilo hiše.⁶¹ Ta popravila so morala izčrpati kapital, naložen na obresti, tistih 3000 goldinarjev, ki jih je dobil Wohinz s prodajo pristave. V nekem poročilu cesarsko-kraljeve pisarne se še v štiridesetih letih 18. stoletja ugotavlja dolg.⁶² Hiša je bila do tedaj že večkrat popravljena in v poročilu o likvidaciji dolga se ugotavlja, da je šel za popravila ves denar. Tako je imela skoraj vse 18. stoletje, kot pričajo Pöckova poročila in razne univerzitetne tabele o stanju štipendijskih fondov, Knafljeva ustanova naloženih v obligacijah manj kot 2000 goldinarjev osnovnega kapitala. Vrednost obligacij je nekoliko večja le v začetku 18. stoletja, ko je bilo kapitalij — tako poroča neki dokument iz leta 1736 — za okoli 2500 goldinarjev. Vendar je imela tedaj ustanova tudi 4000 goldinarjev dolga, od tega polovico pri univerzi in drugo polovico pri neki drugi ustanovi. Posojilo naj bi krilo stroške pri popravilu hiše. Sredi 18. stoletja ima tako Knafljeva ustanova le 1000 goldinarjev (in še osem sto v vrednostnih papirjih) in se prišteva med manjše ustanove; tedaj daleč največja Goldbergova je imela že 33.000 goldinarjev, Majcnova 1051, obe Hrenovi pa vsaka po tri tisoč.⁶³

Poročila o višini štipendij in njihovem številu so za 18. stol. pomanjkljiva in jih je težko slediti. Kot določa ustanovno pismo, naj bi bile v začetku štiri štipendije po sto goldinarjev, kasneje, po smrti kuharice Ane, pa še dve. Že omenjeno poročilo iz leta 1736 poroča o osmih do dvanajstih štipendijah

po 60 goldinarjev letno. Okoli 1750 se je štipendijska vsota zopet povzpela na sto goldinarjev, poročila omenjajo v letu 1754 šest štipendij, v letu 1766 pa zopet pet. Štipendisti so prejeli štipendije za ves čas študija, sklep o podelitvi pa je mogoče zaslediti predvsem, ko jim je bila dodeljena prvič.

V 18. stoletju je obveljalo, vsaj kolikor je mogoče sklepati iz ohranjenih podelitvenih dekretov, da je Knafljeva ustanova le za Kranjce. V raznih popisih ustanove in njenih pravil so natančno ugotavljali, da v zvezi z usmeritvijo študija ni ustanovitelj ničesar določil. Tako neki dokument iz leta 1755 pripominja pod oznako: »Was die Stipendiaten studieren sollen wird nicht gemeldet.« Vendar je že tedaj v podelitvenih dekretih, kjer je zapisana tudi smer študija, zaslediti le študente pravnike, filozofe in medicince.

Superintendent je imel po ustanovnem pismu pravico do »odškodnine« za svoje delo. Ta vsota se je skoraj vse 19. stoletje gibala okoli 150 goldinarjev. Poleg pravice do plačila pa določa ustanovno pismo, da se lahko superintendent posluži tudi stanovanja v Knafljevi hiši (nekateri dokumenti jo imenujejo Krainerisches Stift-Haus). Podatkov o tem, ali so se superintendenti v Knafljevo hišo res tudi vselili, ni najti. Prvič se sklicuje na svojo pravico šele superintendent Jurij Polz, ko 15. decembra 1810 prosi za podelitev stanovanja.⁶⁴ Polz je stanovanje dobil in ga je — kot kaže popis stanovalcev — tudi obdržal do svoje smrti leta 1822.

Konec 18. stoletja se je univerzitetni konzistorij na predlog superintendenta odločil, da bo podeljeval poleg rednih šest štipendij po sto goldinarjev (te so študentje dobivali v dveh obrokih, enega ob začetku zimskega, drugega ob začetku letnega semestra), še osem štipendij po šestdeset goldinarjev letno. Od tedaj so običajno podeljevali nižje štipendije novim štipendistom, višje pa so lahko dobili šele potem, ko so se izkazali predvsem v svoji prizadevnosti. Koliko je štipendijska vsota lahko krila stroške študentskega življenja? Dunajski univerzitetni arhivar dr. F. Gall je v svojem delu o dunajski univerzi priobčil podatke iz začetka 18. stoletja in ugotovil, da je bilo že leta 1691 potrebnih za urejeno življenje vsaj 120 goldinarjev, v letu 1714 pa se je ta vsota dvignila že do 150 goldinarjev letno.⁶⁵

Konec 18. stoletja je mogoče slediti tudi po arhivskem gradivu podelitvene odločbe in imena štipendistov.⁶⁶ Superintendent je pri podeljevanju ohranil odločilno besedo in je

univerzitetni konzistorij le redko spremenil njegovo odločitev. Že tedaj pa so se javljali kandidati za podelitev štipendije naravnost na univerzitetni konzistorij, verjetno prek javnega razpisa. Univerzitetni konzistorij je nato prošnje posredoval superintendentu, ki je sestavil seznam, v katerem je utemeljil svoje predloge za podelitev. Med superintendenti je vse bolj, kot so znana imena štipendistov, zaslediti več in več imen tistih, ki so v času svojega študija Knafljevo štipendijo prejeli.

3. Vsota v vrednostnih papirjih naloženega premoženja je v 18. stoletju le počasi naraščala in ustanova se je skoraj pol stoletja borila z dolgovi. Stalen porast štipendijskega fonda, ki je do konca 19. stoletja po svojem premoženju prerastel mnoge druge, se začne po letu 1789. Neko poročilo navaja tega leta, da ima Knafljeva ustanova poleg hiše še 2440 goldinarjev, leta 1794 se povzpne vrednost na 3040 goldinarjev, medtem ko je poročilo v letu 1813 ugotovilo že 6294 goldinarjev. Nato raste kapital od 1831 (17 140 fl), prek 1838 (21 840 fl) in leta 1846 (23.130 fl). Štiri leta pred nastopom najpomembnejšega superintendenta in kasnejšega obnovitelja ustanove dr. Suppantschitscha poroča finančno poročilo o 24.030 goldinarjih premoženja. Tedaj je imela Goldbergova štipendija, ki smo jo vzeli za primerjavo, 42.121 goldinarjev kapitala, Majcnova pa le 3292.⁶⁷ Obeh Hrenovih štipendij na dunajski univerzi niso več podeljevali.⁶⁸

V začetku 19. stoletja je v arhivskem gradivu vse več dokumentov z imeni štipendistov. Ti dokumenti kažejo tudi, kako so tedanji politični dogodki in nastanek Ilirskih provinc prisilili superintendenta, da je zaradi pomanjkanja študentov iz Kranjske spremenil prakso v podeljevanju štipendij in je štipendije dodelil tudi ne-Kranjcem. V nekem očrtu študentov-štipendistov iz leta 1810 — tedaj je bil superintendent že omenjeni dr. Polz — se omenjajo med štipendisti kar štirje Dunajčani in še študent iz Spodnje Avstrije.⁶⁹ Iz drugih spisov je zopet razvidno, da je ostajal v času politične odrezanosti južnih pokrajin štipendijski fond slabo izrabljen. Podoben primer lahko zasledimo še enkrat, ob koncu prve svetovne vojne.

Leto 1814 je v obračunavanju in podeljevanju štipendij in podpore na dunajski univerzi neke vrste reformno leto. Poročila naj bi se sprejemala in oddajala po novem administrativnem postopku, v tem letu pa so tudi pregledali premo-

ženje ustanov in uskladili število in vsoto štipendijskih zneskov z novimi razmerami.⁷⁰ Od leta 1814 ni več višjih in nižjih štipendij (kot prej 6 po 100 fl in 8 po 60 fl). Vsi štipendijski zneski Knafljeve podpore so izenačeni na 200 fl po osebi letno, kar je bil v tem času znaten dohodek. Dr. Gall piše v svoji knjigi, da je po letu 1811 lahko študent, ki je živel v predmestju in ki je nekoliko zategnil pas, izhajal s približno 60 fl letno.⁷¹

Teh štipendij po 200 fl je bilo leta 1816 deset, toda že čez šest let — leta 1822 — vidimo, da se je vsota zmanjšala na sto goldinarjev. Leta 1824 je bilo še vedno samo 10 štipendij po sto goldinarjev. Leta 1830 je univerzitetni konzistorij na predlog superintendenta dodal še dve štipendiji in dvignil podporni znesek na 120 goldinarjev letno. Znesek se kasneje ni spreminjal vse do nastopa dr. Suppantschitscha v letu 1855, le število štipendij se je večkrat spremenilo: leta 1838 19 štipendijskih mest, leta 1841 21 in nato po nekem poročilu iz leta 1851 zopet 18.

Hiša, ki je bila najpomembnejši vir dohodkov, je bila ves čas poglavitna superintendentova skrb. Za vrsto hiš v Seilerstätte danes niso več ohranjeni načrti, med akti dunajske univerze pa se je ohranil popis starega poslopja Knafljeve ustanove. Ta popis je februarja 1811 pripravil za univerzitetni konzistorij dr. Jurij Polz.⁷² Dr. Polz popisuje hišo takole:

»V stanovanju v pritličju glavne stavbe je ena soba, kuhinja in drvarnica. V manjši zgradbi sta še dve sobi, kamra, kuhinja, drvarnica in kletni prostor.

V prvem nadstropju glavne zgradbe je deset sob, kamra in kuhinja, k tem prostorom pa spada še obokan prostor v pritličju, staja, drvarnica, podstrešje (kašča? Boden;), senica, prostor za voz, poleg tega pa še kamra, ki je v manjšem poslopju. V manjši zgradbi sta še dve sobi, kuhinja, drvarnica in klet v pritličju.

V drugem nadstropju glavne zgradbe je deset sob, ena kamra, ena kuhinja, prav tako pa spada k temu nadstropju še drvarnica, staja, podstrešje, prostor za seno in šupa za voz. V manjši zgradbi je še kamra, ki prav tako pripada drugemu nadstropju glavne hiše. V manjši zgradbi sta še dve sobi, kuhinja in klet.

V tretjem nadstropju so spredaj štiri sobe, kamra, kuhinja (tem prostorom pripadata še klet in podstrešje) in zadaj tri sobe, dve kamri, kuhinja (katerim pripadata drvarnica in

podstrešje). H glavni zgradbi spada potem še posebej urejena senica ter manjši hlev.«

Prosilci, ki so hoteli dobiti v najem eno izmed stanovanj, so se obračali na univerzitetni konzistorij. Med arhivskim gradivom na dunajski univerzi je ohranjeno manjše število tiskanih lepakov, ki so jih verjetno natisnili ob odpovedi, izselitvi ali drugačni izpraznitvi stanovanja in ki so opozarjali na možnost novega najema. Prosilci so v svojih prošnjah imenovali hišo »Knaflisches Stifthaus«. Leta 1813 je bil polletni dohodek od hiše 3574 goldinarjev, popis najemnikov pa je bil izredno pester; med stanovalci so dvorni in vladni svetniki, profesor, baron, dva doktorja itd.

Hiša pa v začetku 19. stoletja ni bila v zelo dobrem stanju in verjetno so popravila zahtevala večje investicije. Tako je leta 1826 študijska komisija poslala tedanjemu superintendentu in nekdanjemu Knafljevemu štipendistu dr. Raspu pismo z vprašanjem, ali ne bi bilo najpametneje hiše prodati. S tako prodajo bi po mnenju študijske komisije močno poenostavili upravljanje ustanove. Pridobljeni denar bi naložili v vrednostne papirje in tako povečali denarno premoženje, kar bi tudi sprostito podeljevanje štipendij. Predlogu pa se je dr. Rasp uprl in ostalo je pri starem. Hišo so kasneje še popravljali, vendar do večje rekonstrukcije ni prišlo vse do nastopa dr. Suppantschitscha. Dr. Raspova zavrnitev predloga študijske komisije pa je imela zelo daljnosežne posledice: če ne bi ohranil hiše Knafljevi ustanovi, bi prav gotovo štipendije danes ne podeljevali več.

Zanimiva epizoda iz časa, ko je dr. Rasp prevzel superintendentove posle, je prošnja J. S. Knaffla Lenza za podelitev štipendije njegovima otrokoma. Johann Felix Knaffel Lenz⁷³ je bil tedaj deželni in kazenski sodnik ter upravitelj pri Gospe sveti. S Koroškega se je oglasil dunajskemu univ. konzistoriju leta 1822 in naj bi ga s Knafljem, kot je sam domneval in dokazoval, vezale sorodniške vezi. V svojem pismu je sporočil, da je v časopisu bral razpis za izpraznjena mesta Knafljevega štipendijskega sklada. Njegov sin Karel je štipendijo prejemal že okoli leta 1812, ko je študiral na Dunaju. Doma pa ima še večje število otrok in vsaj dva fanta bi še rad poslal na Dunaj študirat. Poleg tega se je Knaffel Lenz tedaj potegoval še za podporo, ki naj bi jo dobil otrok njegove sestre ali polsestre. Ta pa se sploh ni pisal Knaffel, pač pa Lenz.

Dr. Rasp, ki je prav tedaj po umrlem dr. Polzu prevzel superintendentske posle, je, ko ga je univerzitetni konzistorij povprašal za mnenje, odgovoril, da je ustanova po določilih ustanovnega pisma namenjena le študentom, ki so rojeni na Kranjskem in zato Knaffel-Lenzovi otroci ne morejo priti v poštev. »Johann Felix Knaffel Lenz nima v rokah nikakega trdnejšega dokaza, da je v sorodu z ustanoviteljem Luko Knafljem,« je pisal dr. Rasp, »toda tudi v nasprotnem primeru ni v ustanovnem pismu nobenega določila v zvezi s sorodniki in njihovimi možnimi zahtevami. Na sorodstvene vezi se tako ne moremo ozirati.« Dr. Raspu se je pridružil dr. Franz Hönnig, ki je pripravil poročilo kot izvedenec univerzitetnega konzistorija.⁷⁴ Ta zavrnitev prošnje J. F. Knaffla Lenza sicer ne more veljati kot dokaz, da je superintendent vedno ravnal točno po ustanovnem pismu. A v glavnem je le veljalo vse do prve svetovne vojne, da so štipendijo lahko prejeli samo Kranjci, čeprav nemškega ali slovenskega govora. Prošenj Knafljeve, ki bi se sklicevali na sorodstvene zveze z ustanoviteljem, pa ni bilo več zaslediti.

Dr. Suppantšitsch piše kasneje v svoji publikaciji, da so »nekateri« superintendentje pred njim svoje delo slabše in ne preveč skrbno opravljali. Res je v dopisovanju med univerzitetnim konzistorijem in superintendentom vse od časa, ko sem mogel v dopisovanje slediti to indeksu — tj. od štiridesetih let 19. stol. — zaslediti opomine zaradi zakasnelih poročil. K slabemu slovesu poslednjega superintendenta pred nastopom dr. Suppantšitscha dr. Blaža Kneesa pa so verjetno pripomogli tudi razburljivi politični dogodki v letih 1848 do 1850. Ker v tem času štipendija ni bila razpisana, je dr. Knees razpisal leta 1850 vseh osemnajst praznih štipendijskih mest. Iz nekaterih spisov pa je mogoče sklepati, da so v »nekem dunajskem časopisu« Kneesu očitali, da se pravilno razpisa ni držal dosledno. Wiener Zeitung je celo zapisala, da je ostalo v skladu Knafljeve ustanove enajst prostih štipendijskih mest. Knees je poslal univerzitetnemu konzistoriju natančen spisek štipendistov z oznako, od kdaj in kdo prejema štipendijo. Po tem spisku se zdi, da praznih štipendijskih mest res ni bilo več.

Akt št. 63/1850 pa vseeno priča, da se je Knees oddaljil od ustaljene, v ustanovnem pismu določene podeljevalne prakse. Leta 1850 se je potegovalo za podelitev Knafljeve štipendije 52 prosilcev, štipendije pa so bile podeljene dva-

krat v časovnem presledku: najprej deset za leto 1850 in nato še osem, ki niso bile podeljene v letu 1848/49. V svojem predlogu je dr. Knees priporočil za podelitev štipendije tudi dva v Gradcu študirajoča študenta in sicer Janeza Polaka (Johann Pollack) in Lovra Tomana (Lorenz Thoman) ter v Pragi študirajočega Antona Wiesta. Iz podelitvene odločbe, ki jo je potrdil univerzitetni konzistorij, pa je razvidno, da se ta z Kneesovim predlogom ni strinjal in je vse tri omenjene prosilce zamenjal s kranjskimi študenti, študirajočimi na dunajski univerzi.

V času od 1851 do 1854 je potekal boj graških slovenskih profesorjev za pridobitev Knafljeve ustanove na slovenski oddelek graške univerze. Medtem ko so se v Ljubljani predvsem v Novicah odkrito potegovali za pridobitev ustanove tudi za Gradec, v indeksu konzistorialnih aktov dunajske univerze dopisovanja z Gradcem sploh ni mogoče zaslediti. Le spis št. 1167/1850 omenja, da so poslali spisek podeljenih Knafljevih štipendij v Gradec že leta 1850. Zakaj prav v Gradec, tega v tem kratkem zapisku ni nihče pojasnil. Zelo verjetno pa v zvezi z obema študentoma graške univerze Polakom in Tomanom, ki ju je dr. Knees omenil v svojem predlogu.

III

KNAFLJEVA USTANOVA OD NASTOPA DR. SUPPANTSCHITSCHA DO PRVE SVETOVNE VOJNE

1. Ko je dr. Ferdinand Suppantschitsch postal leta 1855 superintendent Knafljeve ustanove, je napisal pismo univerzitetnemu konzistoriju. V tem pismu je zastavil naslednja štiri vprašanja: 1. Kdo naj po ustanovnem pismu upravlja premoženje Knafljeve ustanove? 2. Iz česa sestoji njeno premoženje? 3. Kdo ima po ustanoviteljevem navodilu pravico do podeljevanja štipendije? 4. Komu po ustanoviteljevem določilu pripada pravica nadzorstva?⁷⁵

V odgovoru na prvo vprašanje je Suppantschitsch ugotovil, da superintendent ni le upravitelj in zastopnik hiše, pač pa tudi upravitelj v papirjih in denarju naloženega premoženja. To premoženje ustanove (drugo vprašanje) sestoji iz hiše in osnovnega kapitala. Vrednost premičnega premoženja je bila v začetku okoli tri tisoč goldinarjev (prodana pri-

stava v Grinzingu), leta 1855 pa nekaj več kot 37.000 goldinarjev. Pravica do podeljevanja štipendij (tretje vprašanje) je po Suppantschitschevem mnenju pripadala izključno superintendentu, medtem ko je imel konzistorij le pravico do nadzorstva. Suppantschitsch je kasneje, po končani graditvi nove hiše, vsa štiri vprašanja še enkrat obravnaval v svoji publikaciji. Iz konzistorialnih aktov ni razvidno, da bi njegovo razmišljanje o odločilni superintendentovi vlogi naletelo na močnejši odpor. Vseh osemnajst let svoje uprave je Suppantschitsch praktično odločal sam. Konzistorij je v splošnem le potrjeval njegove odločitve.

Že leto po nastopu superintendentskega mesta, potem ko se je seznanil s stanjem ustanove, je Suppantschitschu uspelo, da je zvišal vsoto pobrane najemnine od 3975 na 4945 goldinarjev letno. Do tedaj so bile najemnine razmeroma nizke, najemniki večkrat celo v stanovanju niso stanovali in so stanovanje oddajali drugemu najemniku za večje vsote (tako npr. so prostore z določeno najemnino v višini 70 goldinarjev oddajali naprej za 200 goldinarjev). Suppantschitsch je povišal najemnino in se obrnil direktno na najemnike-stanovalce. V šolskem letu 1856/57 se je število štipendij povzpelo od 19 na 23, višina štipendije pa od 120 do 150 goldinarjev.

Rešiti pa je bilo treba še problem poslopja, ki je bilo že v silno slabem stanju. Suppantschitsch se je zato leta 1858 odločil za adaptacijo. Dne 10. maja 1858 je potem, ko je dobil dovoljenje in je zbral denar, začel z gradnjo. Toda teden dni kasneje so iz notranjega ministrstva sporočili, da so pozneje ugotovili, da se Suppantschitschev načrt ne sklada z načrti za razširitev dunajskega notranjega mesta in so dovoljenje za gradnjo prenežno izdali. Ustaviti je bilo treba vsa dela. »Tako je stala hiša kot na pol porušena več kot eno leto,« piše Suppantschitsch.⁷⁶

V tem letu in pol je poskušal superintendent Knafljeve ustanove uskladiti svoje želje z novim urbanističnim načrtom za razširitev in »olepšanje« dunajskega notranjega mesta. Dovoljenja za adaptacijo v starem obsegu ni več dobil in je moral prodati 35 kvadratnih klafter površine. V takem položaju pa se je lahko odločil le za novo gradnjo. Načrte za novo hišo je izdelal dunajski arhitekt Ferdinand Fellner. Dne 2. avgusta 1859 se je sestala gradbena komisija in z dovoljenjem št. 34159 od 9. avgusta 1859 je bila dokončno odločena popolna ponovna zgraditev Knafljeve ustanovne hiše.⁷⁷

Ustanova sama ni imela tako velike vsote denarja, da bi lahko v celoti pokrila gradbene stroške, ki so se — kot poroča Suppantschitsch — v svojem dokončnem računu povzpeli na 136.123 goldinarjev. Posojilo za novo gradnjo je dobil superintendent pri »Juridičnem društvu za premije vdov in sirot« (»kteremu je bil on duša«, Levec v Slovenskem Narodu), in sicer v znesku 80.000 goldinarjev, tako da je imela leta 1862 ustanova 97.561 goldinarjev dolga. Vendar je bila tudi vsota pobrane najemnine znatno višja, saj je znašala v istem letu 1862 kar 15.565 goldinarjev. Suppantschitschu se je tudi posrečilo doseči, da so hiše do leta 1875 oprostili davkov. Tako se je lahko kljub hudi obremenitvi proračuna ustanove že leta 1860 povečal štipendijski znesek na 157,50 goldinarja letno, leta 1867 pa je znašal ta znesek že kar 240 goldinarjev. Število štipendijskih mest se vse do 90. let 19. stoletja ni spreminjalo in je ostalo pri številki 23. V vrednostnih papirjih pa je ustanova imela — po poročilu iz leta 1865 — še vedno 38.030 goldinarjev.⁷⁸

Suppantschitsch je umrl pozimi leta 1873. Univerzitetni konzistorij je postavil za začasnega upravitelja Knafljeve ustanove njenega nekdanjega štipendista profesorja dr. J. Zhismanna. Na razpis za izpraznjeno mesto sta se prijavila Suppantschitschev prijatelj dr. Ferdinand Pogačnik (ki si je prav v tem času o ustanovi dopisoval s Tomom Zupanom) in dr. Ludvik Crobath. Po zavlačevanju in odlašanju je rektor poslal še svoj predlog; po tem predlogu naj bi na superintendentenskem mestu ostal dr. Zhismann. Zhismann je po krajšem obotavljanju pristal.

Toda že leta 1877 je brez pojasnila postal superintendent Knafljeve ustanove dr. Crobath. Zhismann verjetno superintendentskega dela ni zmožal zaradi drugih obveznosti. Leta 1871 je postal redni profesor cerkvenega prava in nato zasebni učitelj nadvojvode Rudolfa. Morda pa je tudi previdnost pri izboranju superintendenta v zvezi z nastajanjem statuta ustanove in natančne razmejitev pravic superintendenta in univerzitetnega konzistorija. Razprava o statutu se je začela že leta 1875, do končne formulacije pa je prišlo šele v letu 1884.⁷⁹ Iz ohranjenih spisov in pripomb cesarsko-kraljeve finančne prokurateure leta 1884 je razvidno, da so ob pretresu starih določb posebno pozornost posvetili vprašanju, kdo upravlja premoženje ustanove. Ugotovili so, »da sta pri tej ustanovi dva organa, ki imata pri upravljanju ustanovnega premoženja

in ustanove natanko omejene, delno v ustanovnem pismu z dne 6. novembra 1676, delno v pristojnih odločitvah določene pravice«. ⁸⁰

V statutu se v prvem paragrafu omenja ustanovno pismo in se ugotavlja, da je ustanova namenjena na »Kranjskem rojenim katoliškim študentom dunajske univerze, ki so vpisani kot redni slušatelji«. ⁸¹ O usmeritvi študija v statutu kot v ustanovnem pismu ni določbe. Glede števila fakultet, kjer lahko štipendijo prejmejo, pa se v § 14, ko se določa način podeljevanja pri študiju za doktorat, omenjajo štiri fakultete.

Premoženje Knafljeve ustanove (§ 2 statuta) predstavlja hiša (stara št. 807, nato Jakobergasse 10) zdaj Seilerstätte 2. Poleg hiše je v vrednostnih papirjih in denarju v nominalni vrednosti še za 99.150 goldinarjev premoženja.

§ 3 ugotavlja, da upravlja »ustanovo akademski senat dunajske univerze (nekdanji univerzitetni konzistorij) in superintendent, ki ga akademski senat izbere«.

Akademskemu senatu pripada:

a) Izključna uprava (Alleinverwaltung) premičnega, v vrednostnih papirjih naloženega premoženja, ki je v varstvu univerzitetne kvesture;

b) nadzor nad upravo hiše, pregled in potrjevanje upravnih računov superintendenta;

c) preverjanje vseh — ustanove ali štipendistov — dotikajočih se predlogov superintendenta in upoštevanje superintendentovega mnenja v vseh pomembnih primerih, torej vseh nameravanih spremembah sklada, števila ali štipendijske vsote štipendistov;

d) poročanje o Knafljevi ustanovi dotikajočem se delu po univerzitetni kvesturi predloženega letnega računa o poslovanju z univerzitetnim štipendijskim fondom zaradi nadaljnjih predlogov;

e) podeljevanje štipendij prosilcem, ki jih predlaga superintendent kot sporočilo o podeljenih štipendijah in praznih mestih superintendentu;

f) imenovanje superintendenta, ob izmenjavi superintendenta pa ogled hiše.

Po določilih statuta ostanejo superintendentu naslednje pravice in dolžnosti:

a) uprava hiše in predložitev računa o upravljanju akademskemu senatu;

b) vpogled v poslovanje s premičnim premoženjem, ki ga upravlja akademski senat zaradi nadaljnjih predlogov;

c) sporočiti mnenje in predloge v zvezi z ustanovo akademskemu senatu;

d) pravica do predstavitve pri podelitvi štipendij;

e) neposreden stik s prosilci in štipendisti, preverjanje njihove prizadevnosti zaradi podelitve ali nadaljnjega uživanja štipendije;

f) predlogi akademskemu senatu v zvezi z odtegnitvijo štipendije tistim štipendistom, ki niso bili dovolj prizadevni.

Superintendentova vloga je po statutu tako omejena na vlogo uradnika akademskega senata, kar je glede na časovno razdaljo, ki loči nastanek statuta od nastanka ustanovnega pisma, povsem razumljivo.

Zanimive pa so še nekatere določbe, ki natančneje urejajo do tedaj ohlapno določene pristojnosti. Tako se ugotavlja, da mora biti superintendent na eni avstrijskih univerz promoviran doktor prava in rojen Kranjec. Kolikor pa ni mogoče poveriti superintendenture primernemu pravniku kranjskega rojstnega kraja, določa statut, da lahko postane superintendent tudi na avstrijski univerzi promoviran doktor prava, ki je dovolj poučen o razmerah kranjskih študentov. Superintendent je upravitelj hiše. Trije paragrafi (6—9) natančneje govore o upravljanju hiše in obračunavanju dohodkov. Dohodke z odbitkom predvidenih izdatkov za davščine, razsvetlavo, popravila in podobno mora superintendent izročiti v varstvo univerzitetni kvesturi. Superintendent mora še dvakrat letno — v maju in novembru — predložiti natančni obračun.

Statut ugotavlja, da je tedaj 36 štipendij po 240 goldinarjev. Prazna štipendijska mesta razpisuje akademski senat v začetku semestra. Prošnje z zahtevano dokumentacijo morajo biti prav tako naslovljene na akademski senat. Senat prošnje z dokumentacijo vred posreduje superintendentu, ki sestavi predlog za podelitev. Akademski senat nato podeli štipendijski znesek tistim predlaganim študentom, ki jih spozna za najmarljivejše z odločbo, »ki jo bo dal izdati v obliki, prikazani v dodatku tega statuta«. Praviloma prejema štipendist štipendijo do konca fakultetnega študija. V praksi je senat večkrat spreminjal superintendentove predloge, tako da superintendent tudi pri podeljevanju štipendijskih mest ni imel več odločilne besede.

Hochlöblicher Akademischer Senat!

Der ergebene Befertigte bittet den hochlöblichen akademischen Senat um die gnädige Verleihung eines der Knaffl'schen Stipendien jährlicher 300 Gulden, und stützt seine Bitte auf folgende Gründe:

1. ist er am 23. Jänner 1878 in Krinca in Krain geboren und
2. nach Töplitz in Krain zuständig;
3. hat er im verflossenen Semest. den Unterricht mit vorzüglichem, resp. sehr gutem Erfolge gewissen;
4. sind seine Eltern so arm, dass er von ihnen gar keine Unterstützung bekommen kann;
5. genießt er kein anderes Stipendium;
6. ist er an der philosophischen Facultät inscribirt und frequentirt die Vorlesungen.

Prošnja Otona Zupančiča za podelitev Knafljeve štipendije

Štipendijski zneski so se po določilu statuta podeljevali v obrokih, in sicer v začetku zimskega semestra, nato 2. januarja, 1. aprila in 1. junija. Izplačuje se ob predložitvi izvirnika podelitvene odločbe in pobotnic (Quittungen), ki jih morajo z ugotovitvijo o zadostni prizadevnosti študenta overiti najprej superintendent, nato pa še dekan oziroma referent za štipendije ali njegov namestnik. Študentje, ki se pripravljajo za doktorat ali strokovni izpit za srednješolskega učitelja (die Lehrbefähigung für das Lehramt an Mittelschulen) in ki prosijo akademski senat za štipendijo že po končanem fakultetnem študiju v ta namen, prejmejo štipendijo v celoletnem znesku 240 goldinarjev. Način izplačila štipendijskega zneska v tem primeru določa posebna odločba ministra za kulturo in pouk.

Kljub temu, da niti v statutu niti v ustanovnem pismu, kot rečeno, ni posebnih določil v zvezi z usmeritvijo študija, so vendar tudi vso drugo polovico 19. stoletja štipendijo podeljevali le medicincem, pravnikom in filozofom. V svojem pismu Tomu Zupanu je Suppantschitschev prijatelj Ferdinand Pogačnik celo pisal, da imajo pravico do Knafljeve ustanove še drugod in ne samo na Dunaju, lahko torej tudi na kranjskih gimnazijah.⁸² Podelitvene odločbe so bile običajno poslane štipendistom, kvesturi, dekanatom filozofske, medicinske in pravne fakultete, nekajkrat celo deželni vladi v Ljubljano ali državni gimnaziji (leta 1881 npr. v Budjevojice), če je bil kdo že v gimnaziji štipendist. Podelitvena praksa je manj nalključna ob strogem nadzoru akademskega senata zadnjih trideset let pred prvo svetovno vojno. Šele po propadu avstrogrske monarhije zasledimo med štipendisti zopet ne-Kranjce.

V opisanem času je ustanova še imela dolg, ki ga je redno odplačevala. Dne 1. novembra 1883 je, kot poroča tedanji superintendent dr. Crobath, ustanova že odplačala 57.868/79 goldinarjev dolga in se je dolgovana vsota skrčila na 22.131/21 goldinarjev. Akt št. 216 z letnico 1884/5 ugotavlja, da je tega dolga le še 15.318/40 goldinarjev in da bo dolg verjetno odplačan s 1. novembrom leta 1887.

Kljub dolgu pa je v obligacijah naloženi kapital stalno naraščal. Leta 1885 je bila Knafljeva ustanova že med najmočnejšimi na dunajski univerzi. V letu 1890 je kapital že presegel sto tisoč goldinarjev (102.495 goldinarjev v vrednostnih papirjih), zadnji obračun pred preračunavanjem v krone pa ima letnico 1893 in ugotavlja 109.641/50 goldinarjev kapi-

tala. Po letu 1900 so računi navedeni v kronah; Knafljeva ustanova je imela tedaj za 280.383 kron premoženja. Vsota je naraščala še vse do prve svetovne vojne. Leta 1910 je imela Knafljeva ustanova že 328.837 kron, tri leta kasneje 1912/13 navaja sporočilo, da ima ustanova v obligacijah 337.073 kron. Leta 1915 tik pred finančnimi transakcijami sta bili Knafljeva in Goldbergova najmočnejši ustanovi na dunajski univerzi: prva s 438.602 kronami, druga s 584.931.⁸³

V osemdesetih letih 19. stoletja se je število štipendij povzpelo na 36. Ker pa je — kot smo videli — kapital še vedno naraščal in so po odplačilu dolga tudi občutno narastli dohodki, je leta 1894 rektor predlagal ponovno zvišanje štipendijskega zneska in pomnožitev štipendijskih mest. Akademski senat se je odločil za dvig štipendijskega zneska na 300 goldinarjev. Leta 1900 je tedanji superintendent Knafljeve ustanove dr. Carl Brockhausen ugotovil, da ostaja v štipendijskem fondu letno vsaj 2000 kron neizrabljenega denarja. Predlagal je, naj bi 10 od 36 štipendij dvignili na 800 kron in tako zopet ločili štipendije »višjega« in štipendije »nižjega« zneska. Akademski senat ni pritegnil Brockhausnovemu predlogu in se je odločil za zvišanje števila štipendijskih mest na 39. Tudi nadomestilo, ki ga je dobival superintendent za svoje delo, je akademski senat že v času superintendenta dr. Raimunda Karabaceka dvignil od 300 na 400 goldinarjev. Po letu 1900 se je torej vsota gibala okoli 800 kron.⁸⁴

V opisovanem času pa je Knafljeva ustanova slovela med Kranjci kot razmeroma premožen in pomemben štipendijski fond. Študent prava Miha Brence, ki je prejemal Knafljevo podporo, je leta 1880 priobčil v Stritarjevem »Zvonu« črtico z naslovom »Blaga oporoka«. V tej črtici je pisal o Knafljevi odločitvi, da zapusti svoje premoženje študentom s Kranjske. Čeprav je iz črtice razvidno, da pisec o ustanovitelju razen tega, da je bil župnik v Gross Russbachu, ni vedel prav ničesar, pove spis več o slovesu, ki ga je užival Knaflj med študenti. Svojo črtico končuje Brence takole: »Prešlo je nekaj dni. Župnik v Velikem Russbachu je izdihnil dušo in se preselil v večnost. Odperli so njegovo oporoko in našli, da je volil vse svoje premoženje v podporo kranjskim vseučilišnikom na Dunaji. Berzo se je razširila ta vest po vsej Kranjskej. Blagoslavljali so blazega duhovnika rojaki, blagoslavlajo ga sedaj mladeniči, katerim je njegova ustanova edina podpora v studijah, blagoslavlja ga ves slovenski narod, ker brez Kna-

felnovne ustanove morala bi poginiti marsikatera moč v borbi za bitje...⁸⁵

Zanimiv je tudi primer dopisovanja Marije Mašek s superintendentom Knafljeve ustanove dr. Crobathom.⁸⁶ Jožef Mašek je dobil redno Knafljevo štipendijo v znesku 240 goldinarjev leta 1881/82, nato pa se je smrtno ponesrečil, ko je prečkal cesto. Njegova sestra Marija Mašek se je po bratovi smrti obrnila na dr. Crobatha s prošnjo za pomoč iz Knafljevega sklada. V svojem pismu je opisovala superintendentu svoj silno ubogi položaj in pisala, da je vse svoje premoženje vložila v bratov študij. Na Crobathov predlog se je tedaj akademski senat resno ukvarjal z mislijo o nadomestilu v višini vsaj polovice štipendijskega zneska (120 goldinarjev). Dr. Crobath pa je pozneje izvedel, da je Marija Mašek že dobila odškodnino v višini 1000 goldinarjev in je preklical svoj predlog. Zanimivo je, da se je Maškova obrnila na Crobatha naravnost s Kranjskega (doma je bila v okolici Radovljice) in sploh ni bila nikoli na Dunaju.

Druga zanimiva epizoda tik ob prelomu stoletja spada v čas superintendenta dr. Carla Brockhausna. V prvem šolskem letu njegovega upravljanja, tj. 1900/1 so študentje Jurij Gregorc, Kuno Hočevnar, Ludvik Klobčič, Anton Bartol, Anton Kralj, Pavel Kozina, Anton Zarnik, Friderik Klešnik, Franc Verbič, Matija Lavrenčič, Miha Pintar in Jožef Tribuč sestavili in poslali na akademski senat memorandum o upravljanju ustanove in podeljevanju štipendije.⁸⁷ V svojem memorandumu so ugotovili, da se superintendent v svojih predlogih za dodelitev podpore premalo ozira na socialni položaj študentov. Podpisniki memoranduma sicer niso navedli poimensko kolegov, ki naj bi štipendijo dobili kljub ugodnim materialnim razmeram. Ugotavljali pa so, da se marljivost in prizadevnost, na kateri se stalno sklicuje superintendent pri svojih predlogih, izkazujeta v ocenah; te ocene pa so ne samo rezultat pridnosti, pač pa pogosto tudi rezultat več ali manj urejenih študijskih razmer. Tako ne bi smele postati ocene odločilno merilo pri podeljevanju Knafljeve podpore.

Leto kasneje, v študijskem letu 1901/2 je prispelo v pisarno akademskega senata anonimno pismo, ki je — tokrat poimensko — kritiziralo superintendentov predlog za podelitev štipendij.⁸⁸ V pismu nepodpisani pisec (ali pisci) trdi, da dr. Brockhausen pri podelitvenem predlogu preteklo leto zopet ni upošteval revnega stanu nekaterih prosilcev. Štipendije pa

so prejeli študentje, ki imajo vsaj v glavnem dovolj močno materialno zaledje: tako ima Zupančev oče 10.000 kron dohodkov, Žerjavov oče je v VIII. plačilnem razredu, Gregorc in Lavrenčič živita v študentskem domu, Kersnikova mati ima grad itd. Akademski senat je s presenetljivo prizadevnostjo razpravljajal o teh študentskih, močno kritičnih, a anonimnih pripombah. Dr. Brockhausen se je zagovarjal, da je položaj študentov, ki se za štipendijo potegujejo, v celoti silno beden in da poskuša med najrevnejšimi izbrati najbolj prizadevne. V svojih poročilih je poudarjal, kako težko se odloča in je končno sodbo vedno prepuščal akademskemu senatu. Seveda pa si je tudi po prošnjah, ki so enkrat manj in drugič bolj spretno napisane, težko ustvariti sodbo o resničnem stanju. Predložiti je bilo sicer treba ubožnostno spričevalo, ki naj bi ga potrdila domača občina, toda pogosto so pozneje ugotovili, da študent, ki je dobil štipendijo, dobiva tudi ministrsko podporo, kak drug znesek ali pa sploh ni v tako slabem socialnem položaju, kot je prikazal v svoji prošnji.

Se v šolskem letu 1907/08 pozivajo študentje kolege »vseučilišnike« v članku v »Omladini«, »da naj prosijo samo oni, ki so v resnici potrebni, ne pa tudi sinovi raznih srednješolskih ravnateljev, sodnih svetnikov . . . katerih eksistenčni minimum je že zagotovljen.«⁸⁹ Tovariše pozivajo, naj bojkotirajo vsakega, »ki bo prosil za Knaffla, a ga ne bi potreboval«, v »Omladini« bodo njegovo ime brezobzirno objavili, pa naj spada h katerikoli struji. Pisec ugotavlja, da je leto pred tem dobil štipendijo sin umrlega ravnatelja gimnazije v Kranju: prosil je za Knaflja in ministrsko štipendijo in so mu obe podelili. V članku se pisec sprašuje, zakaj velja za nemške dijakke protekcija, saj imajo po njegovem mnenju večje ugodnosti kot katerikoli slovenski dijak.

Med obema vojnama so večkrat omenjali, da je štipendijski znesek pred prvo svetovno vojno presegel 600 kron, profesor Polec pa omenja v Biografskem leksikonu, ko piše o Luki Knaflju, celo vsoto 1200 kron. Iz dokumentacije ni mogoče ugotoviti, da bi bil štipendijski znesek kdaj višji od omenjene vsote 600 kron; iz aktov akademskega senata pa je mogoče sklepati, da se je senat pri nekaterih prosilcih odločil tudi za manjšo, izredno podporo.

Ob začetku prve svetovne vojne je dr. Brockhausen predlagal, naj se vsako leto znova razpišejo vsa štipendijska mesta znova. V času vojne se je spremenilo tudi njihovo število, saj

je bilo po razvrednotenju mnogih vrednostnih papirjev stanje ustanov vse bolj negotovo. V principu pa je le obveljalo staro načelo, da je študent dobil pravico do štipendijske podpore do kraja študija. Tako so štipendisti, kot mi je pripovedoval profesor Franc Kapus, prejeli štipendijo tudi, če so morali prekiniti študij zaradi odhoda v vojsko. Sam je prejel štipendijo ves čas vojne, tudi potem, ko je oblekel vojaško suk-njo. Dr. Albertu Trtniku pa je uspelo še leta 1921, ko se je vrnil iz ruskega ujetništva na Dunaj, da bi končal študij me-dicine, dobiti Knafljevo podporo za čas, ko je bil v vojski in ujetništvu in je nato uspešno promoviral leta 1922.

Kljub vojnim težavam, razpadanju monarhije in finanč-nim transakcijam pa je pomenilo upad štipendistov leto 1918, ko je bila med nekdanjim cesarskim Dunajem in bivšo Kranj-sko načrtovana nova nastala državna meja.

IV

PRIZADEVANJA ZA IZROČITEV USTANOVE LJUBLJANSKI UNIVERZI MED OBEMA VOJNAMA

Kot je mogoče ugotoviti po javnih razpisih za štipendij-ska mesta ustanovnih skladov dunajske univerze v službenem listu pri Wiener Zeitung, je akademski senat dunajske uni-verze podeljeval Knafljevo štipendijo vsaj do leta 1923. Tako je bilo leta 1919/20 razpisanih 9 Knafljevih štipendij po 600 kron, leta 1920/21, 24, 14. oktobra 1921 11 (za leto 1921/22), medtem ko se v indeksu aktov akademskega senata, po kate-rem je tudi mogoče slediti podeljevanju štipendij po vojni. Leta 1923 se taka podelitev ne omenja več.⁹⁰ Preverjanje po-datkov je mogoče le po indeksu aktov akademskega senata, saj sami akti Knafljeve ustanove za vsa leta po svetovni vojni skoraj dosledno manjkajo. Prvi vpis v zvezi z zahtevo kralje-vine SHS je iz študijskega leta 1918/19 in vendar, ker akti manjkajo, ni jasno, ali je šlo le za poizvedbo ali za uraden zahtevek vlade kraljevine SHS.

Realne možnosti za pogajanja o predaji Knafljeve usta-nove kraljevini SHS so bile dane s saint-germainskim mirov-nim sporazumom, ki v zadnjem odstavku 266. člena posebej govori o ustanovah in štipendijskih fondih. V tem odstavku je določeno, da bo »legats, poklone, štipendije in fonde vseh vrst, ki so bili osnovani ali ustanovljeni v nekdanji avstro-

ogrski monarhiji in namenjeni pripadnikom nekdanjega avstrijskega cesarstva«, Avstrija, če so ti fondi na njenem ozemlju, dala na razpolago zaveznikom ali skupnostim, katerim »omenjene osebe sedaj pripadajo«. ⁹¹ V istem odstavku se tudi odloča, da bodo fondi predani po stanju z dne 28. julija 1914, s posebnim ozirom na izplačila, pravilno opravljena v namen ustanove. Po 273. členu iste pogodbe naj bi porazdelitev takih in podobnih dobrin skupnosti in javnopравnih ustanov, ki so na ozemljih, razdeljenih po saintgermainski pogodbi, urejevali posebni sporazumi. ⁹² Tudi pogoje za predajo Knafljeve ustanove bi torej določil poseben sporazum med kraljevino SHS in republiko Avstrijo o izpolnitvi obeh členov mirovne pogodbe.

Do sklenitve tega sporazuma leta 1927 o ustanovi ni mnogo sporočil. V arhivu univerze v Ljubljani je pismo, ki ga je že 19. septembra 1919 ljubljanskemu županu dr. Ivanu Tavčarju poslal Tomo Zupan in ga opozoril na Knafljev štipendijski sklad. »Veleblagorodni gospod stolnomestni župan,« je pisal Zupan Tavčarju. »Bral sem, da dunajska univerza ne mara naše mladine. So pa tam Luka Knafljeve ustanove, izključna last tamkajšnjih kranjskih visokošolcev. A hrepeneti utegnejo dunajčanje po tem tujem blagu. Našim ljudem, ko jih je večina revežev na Dunaju, so te ustanove največja dobrota. Kar je bil Dunaj za nas, to nam je danes Ljubljana...« Dr. Tavčar je pismo odstopil dr. D. Majaronu kot predsedniku visokošolskega odbora v premislek in »blagohotno nadaljne ukrepanje«. Kaj je ta storil, se iz preostalega arhivskega gradiva ne da sklepati. Dne 15. marca 1920 je šlo opozorilo ad acta. ⁹³

Zdi se, da se naslednjih sedem let do sklenitve sporazuma med kraljevino SHS in republiko Avstrijo o izpolnitvi omenjenih členov saint-germainске mirovne pogodbe za Knafljevo ustanovo ni nihče posebej zanimal. Iz vpisnika aktov akademskega senata dunajske univerze je razvidno, da je univerza odstopila v začetku šolskega leta 1927/28 informativno gradivo v zvezi s Knafljevo ustanovo dr. Miroslavu Ploju, ⁹⁴ ki je verjetno vodil pogajanja za doseg omenjenega sporazuma in je sporazum tudi podpisal 26. novembra 1927 v imenu vlade kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Knafljeve ustanove se dotika tretji odstavek člena 3 omenjenega sporazuma: »Knafljeva ustanova, nepremična, dunajski univerzi pripadajoča last, se izroča vladi kraljevine Srbov, Hrvatov in Sloven-

cev, ki pa se obvezuje, da bo ohranila namen imenovane ustanove, tako, kot je sedaj določen v statutu.«.⁹⁵ Sporazum naj bi potrdili obe vladi tako »hitro kot mogoče«, nato pa naj bi na Dunaju izmenjali sporazuma tičočiči se obrazložiti. Tedaj naj bi — po členu 8 sporazuma — sporazum tudi stopil v veljavo.⁹⁶

Datuma ratifikacije tega sporazuma ni bilo mogoče ugotoviti. Mogoče je celo, da do izmenjave ratifikacijskih dokumentov ni prišlo. V »Službenih novinah kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca« se niti ratifikacija niti podpis sporazuma ne omenjata. V seznamu mednarodnih sporazumov kraljevine Jugoslavije, ki ga je leta 1934 pripravil Stevan Čirković, se omenja, da je bil sporazum podpisan na Dunaju 26. novembra 1927, potem ko ga je 18. septembra 1927 s svojo odločitvijo potrdil ministrski svet.⁹⁷ Za kakšno vrsto potrditve gre, ni označeno. V kasnejših pogajanjih so se na ta sporazum še večkrat sklicevali, vendar se tudi tedaj ne omenja, kdaj je sporazum stopil v veljavo.⁹⁸

Teško je torej ugotoviti, zakaj ni prišlo do nadaljnjih pogajanj za predajo ustanove, kot je bilo določeno v sporazumu. V letu 1931 je v zvezi s Knafljevo ustanovo v vpisniku akademskega senata dunajske univerze zadnji vpis z jedrnato označbo: »predaja kraljevini Jugoslaviji«. Verjetno je tedaj akademski senat vso dokumentacijo o Knafljevi ustanovi odstopil Bundeskanzleramtu v nadaljnje ukrepanje. Po vpisniku pa je naprej mogoče sklepati, da je premoženje in hišo ustanove še po letu 1931 upravljala dunajska univerza, saj so še prihajala poročila in administrativni računi hiše.

Za isti čas omenja v vpisniku vseučiliške uprave v Ljubljani vpisane spise o Knafljevi ustanovi dr. Škerlj v svojem poročilu, ki ga je leta 1945 pripravil za rektorja ljubljanske univerze. V obeh primerih gre za dopisa banske uprave, in sicer z dne 20. marca 1931 in 8. decembra 1932. S prvim spisom pošilja banska uprava dopis prosvetnega ministra z dne 13. marca 1931 v poročanje o Knafljevi ustanovi; pri nobenem obeh spisov ni razviden ne dan, ne način rešitve.⁹⁹

Na občnem zboru »Slovenskega krožka« na Dunaju novembra 1932 je predsednik A. Gabršček v navzočnosti predstavnika jugoslovanskega poslaništva opozoril, da Knafljeva ustanova še vedno ne služi svojemu namenu. Anonimni pisec je v daljšem članku v časopisu »1551« leta 1937 zapisal, da se je poslaništvo nato obrnilo na bansko upravo, slednja pa na rektorat ljubljanske univerze, ki pa ni ukrenil ničesar in de-

cembra 1932 se je na Knafljevo ustanovo zopet pozabilo.¹⁰⁰ Ta podatek bi bilo mogoče uskladiti z drugim vpisom v vpisnik vseučiliške uprave, ki ga omenja Škerlj. V tem primeru bi bil tisti, ki je najverjetneje kazal za ustanovo premalo interesa, prav rektorat ljubljanske univerze.

A. Gabršček je leta 1935 ponovno sprožil vprašanje o predaji Knafljeve ustanove s svojim člankom v »Pohodu«. Od polletja leta 1935 se je jugoslovansko poslaništvo večkrat obrnilo na urad za zunanje zadeve zvezne kanclerjeve pisarne na Dunaju, vendar je, kot kaže, pristojni urad zavlačeval z odgovorom. Konec avgusta 1935 pa se je v zvezi s Knafljevo ustanovo obrnil na dunajsko univerzo še rektor Samec (verjetno na pobudo »akademske akcije za izpopolnitev univerze«) in tudi njemu je bilo sporočeno, da je dunajska univerza spise o Knafljevi ustanovi odstopila kanclerjevi pisarni.¹⁰¹

Iz rektorjevega dopisovanja je razvidno, da je rektorat postal šele zdaj pozoren na sporazum, sklenjen leta 1927, po katerem bi ljubljanska univerza lahko dobila Knafljevo ustanovo na razpolago. Na vprašanje, zakaj ni prišlo do izpolnitve določil tega sporazuma, rektor ni našel odgovora. Prav tako mu ni uspelo ugotoviti datuma ratifikacije. Še leta 1937 ugotavlja omenjeni pisec v »1551«, da »obstoji ves problem Knafljeve ustanove v tem, da se izpolni konvencija iz leta 1927«. Tudi ta pisec ne ve, »ali je konvencija sploh stopila v veljavo«. ¹⁰² Vsaj v Ljubljani so torej na sporazum dejansko pozabili in ni čudno, da se začne rektorat ljubljanske univerze za ustanovo intenzivneje potegovati šele po letu 1935, ko je bil nekdanji Knafljev štipendist rektor Samec s sporazumom zopet seznanjen.

Poleti 1936 se je dr. Samec na Dunaju osebno pozanimal za Knafljevo ustanovo.¹⁰³ Sestal se je s predstavniki avstrijskega prosvetnega, finančnega, notranjega in zunanjega ministrstva, pogovarjal pa se je še v prezidiju Bundeskanzleramta, v jugoslovanskem poslaništvu in na univerzi. Ustanovo je upravljala kvestura dunajske univerze. Premoženje v hranilnih knjižicah in obligacijah je bilo izgubljeno po devalvaciji krone. Glavno premoženje pa je tako predstavljala hiša v Seilerstätte 2. »Ta hiša je staro in solidno poslopje,« je zapisal dr. Samec v svojem poročilu po vrnitvi, »oddano raznim strankam«. Čisti dohodek je znašal povprečno štiri tisoč šilingov letno, ker pa ni nihče užival štipendije, se je zopet nabral kapital, ki je bil deloma naložen v vrednostnih papirjih, delo-

ma v hranilnici. Kvestura je po rektorjevem mnenju hišo lepo upravljala, čeprav ni imela od nje nobene koristi.

Bundeskanzleramt je 24. julija 1937 sporočil jugoslovanskemu poslaništvu na Dunaju, da za predajo ni zadržkov in je predlagal, naj jugoslovanska vlada postavi pooblaščenca, ki bo prevzel premoženje ustanove in uredil nekatere podrobnosti.¹⁰⁴ Poslaništvo je zaprosilo zunanje ministrstvo kraljevine Jugoslavije, naj določi delegata, in rektor je pismeno opozoril razne osebnosti, da bo moral delegat zastopati interese ljubljanske univerze. V interesu te univerze bi bilo, da bi štipendije ne bile vezane na dunajsko univerzo (kakor so predlagali v avstrijskem prosvetnem ministrstvu).

Prišlo pa je do ponovne odložitve predaje ustanove. Banska uprava in univerza se namreč nista mogli sporazumeti o tem, kdo naj bi prevzel hišo. Univerza je predlagala svojega rektorja Kušēja, banska uprava pa je imenovala Hranilnico dravske banovine, ki je imela na Dunaju že več drugih hiš. Rektor je sporočil ministrstvu zunanjih zadev, da se ne strinja z ukrepom banske vlade. Ministrstvo je zahtevalo hitro rešitev; do sporazuma med bansko upravo in univerzo naj bi upravljalo hišo poslaništvo oz. prostovljec Josip Sedlak. Spor se je sicer zavlekel, toda intervencija zunanjega ministrstva je njegovo rešitev vseeno pospešila.¹⁰⁵

Ministrstvo pa se ni strinjalo z željo rektorata, naj bi štipendije ne bile vezane na dunajsko univerzo. Sporočili so, da se je v sporazumu vlada obvezala, da ne bo spremenila namena ustanove. V ustanovnem pismu pa, meni poročilo zunanjega ministrstva, je »namen ustanove jasno določen«. Tudi banski upravi se ni zdelo nujno, da bi se podeljevale štipendije le za Dunaj. »Slovenci so v času, ko se je ustanova osnovala, in še pozneje, pač študirali na Dunaju; ko imajo Slovenci svojo univerzo, bi bilo prirodno, da se štipendije dajo slušateljem te univerze.«¹⁰⁶

Spor med univerzo in bansko upravo se je končal tako, da je banska uprava potrdila, da je Knafljeva ustanova vseučiliška ustanova in da zanjo ne velja zakon o ustanovah.¹⁰⁷ Teden dni pred nemško zasedbo Avstrije je javil rektor ministrstvu za zunanje zadeve, da je spor končno odstranjen in da bo premoženje Knafljeve ustanove lahko prevzel rektor sam. Določeno je bilo, da bo prišlo do predaje 23. marca 1938. Do predaje pa seveda ni prišlo zaradi nemške zasedbe Avstrije.

Pogajanja so se morala tako začeti znova, tokrat z zunanjim ministrstvom v Berlinu. Dne 27. julija 1940 je sporočil zunanji minister Cincar-Marković rektorju ljubljanske univerze, da je bil 15. julija istega leta sklenjen med Jugoslavijo in Nemčijo sporazum, ki določa, da bo Nemčija najkasneje v šestih mesecih po podpisu sporazuma izročila Jugoslaviji zgradbo Knafljeve ustanove. V sporazumu je še predvideno, da lahko ljubljanska univerza proda zgradbo Nemčiji, če to želi. V tem sporazumu mora sporočiti svojo ponudbo vsaj mesec dni pred iztekom šestmesečnega roka.¹⁰⁸

Rektorat je po prejemu tega obvestila sporočil zunanjemu ministrstvu, »da ni mogoče staviti predloga o odkupu po nemški vladi, ker naša univerza pred izročitvijo imovine ni niti upraviteljica, še manj pa zastopnica ustanove«. Univerza bo lahko sklepala o eventualni odkupnini šele po izročitvi. Zopet so sledile razne intervencije, dokler ni 20. marca 1941 sporočilo ministrstvo, da je bilo vprašanje izročitve Knafljeve ustanove zvezano z ureditvijo odkupa dveh nekdanjih avstro-ogrskih poslopij v Skopju in na Cetinju. Ko bo urejen ta odkup, je rečeno v sporočilu, bo možna tudi izročitev ustanove. Zaradi vojne pa do predaje ustanove ni prišlo.

S predajo ustanove se je tako zavlačevalo štirinajst let, od podpisa sporazuma o izpolnitvi členov 266. in 273. sainsgermainiske mirovne pogodbe do nove vojne. Iz ohranjenega gradiva je razvidno, da rektorat do leta 1935 ne ustanovi, ne sporazumu, po katerem bi ustanovo lahko dobil, ni posvetil posebne pozornosti. Možno je, da o sporazumu sploh ni bil obveščen. Nerazčiščeno pa je tudi vprašanje o ratifikaciji sporazuma. V dokumentaciji ljubljanskega rektorata se večkrat omenja 14. april 1928 kot datum ratifikacije, vendar ni mogoče ugotoviti, kdo je rektorju ta podatek posredoval.

Profesor Škerlj v omenjenem poročilu o Knafljevi ustanovi ljubljanski univerzi dodaja, da je — kljub temu, da se mu ni posrečilo najti v mednarodnih priročnikih dneva ratifikacije tega sporazuma — sporazum moral biti ratificiran, saj bi v nasprotnem primeru Avstrija in Nemčija ne ravnali, kot sta.¹⁰⁹

OD LETA 1945 DO PREDAJE USTANOVE
LJUBLJANSKI UNIVERZI

Tudi po drugi vojni je bilo prizadevanje za prepustitev Knafljeve ustanove ljubljanski univerzi v neposredni zvezi z raziskovanjem usode in določil sporazuma iz leta 1927. V poročilih rektorju, ki so jih sestavili različni svetovalci¹¹⁰ so ugibali, ali so bili v 30 milijonih kron predvojnih avstrijskih rent, ki naj bi jih po členu 1 sporazuma iz 1927 dobila vlada SHS kot nadomestilo za premoženje v obzir prihajajočih ustanov, vključeni tudi dohodki Knafljeve hiše. V členu 3 istega sporazuma, kjer se govori o Knafljevi ustanovi, pa ni nikjer rečeno, da gre le za Knafljevo hišo.¹¹¹ Po mnenju profesorja Kosa bi poravnava v členu 1 sporazuma veljala tudi za premoženje Knafljeve ustanove in bi bilo v 30 milijonih kron, ki jih omenja ta člen, vključeno tudi premoženje Knafljeve ustanove. »Za nazaj to seveda ne velja«, ugotavlja profesor Kos v svojem poročilu, »za naprej pa lahko velja taka poravnava le do ratifikacije pogodbe.«¹¹² Rektorat ljubljanske univerze je 20. avgusta 1945 tako prijavil Narodni banki terjatev 433.100 šilingov. Prijava sama ugotavlja, da je vsota aproksimativna, kot dolžnika pa navaja »zvezno republiko Avstrijo, Nemški rajh oziroma sedanjo avstrijsko državo.«¹¹³

Poizvedbe o stanju hiše pri vojni misiji FNRJ pri zavezniškem svetu za Avstrijo so odkrile, da je bila hiša tik pred koncem vojne (8. aprila 1945) zadeta od lahke avionske bombe in razen tega na strehi še od protiletalskih granat. Po tem poročilu hiša ni bila v dobrem stanju in bi bila potrebna temeljitega popravila.¹¹⁴

Na prošnjo rektorata je finančno ministrstvo 13. oktobra 1950 preverilo podatke v zvezi s Knafljevo ustanovo, s katerimi je razpolagal rektorat. Predvsem je pomembno, da sporočilo finančnega ministrstva poudarja, da glede »hranilnih knjižic in vrednostnih papirjev — kot se zdi po dokumentih, ki jih je ministrstvu poslala ljubljanska univerza — Jugoslavija nima pravice«. Člen 1 sporazuma Ploj—Kienbock z dne 26. novembra 1927, ki je bil sklenjen na osnovi 273. člena saintgermainске pogodbe, določa, da prejme Jugoslavija namesto vseh legatov, poklonov, štipendij oz. fondov in tako dalje, ki bi jih morala prejeti po 266. členu te pogodbe, no-

minalno 30 milijonov kron predvojnih avstrijskih rent za popolno zadovoljitev svojih zahtev iz naslova. V členu 3, pravi pismo, je celo izrecno rečeno, da se kraljevina SHS odreka kakršnihkoli novih zahtev na osnovi citiranih členov saintgermanske pogodbe. Izjema je le v členu 3, stališče 3, in sicer le za nepremično imovino Knafljeve ustanove, ki bi se morala dati na razpolago vladi SHS s pogojem, da jo vlada kraljevine SHS vzdržuje in uporablja v tiste namene, ki jih določa statut. Ostalo imetje ustanove — razne nepremičnine itd. — bi torej lahko reklamirali le, če Avstrija ne bi izpolnila svoje obveze in ne izročila 30 milijonov kron predvojnih avstrijskih rent.¹¹⁵

V prvi polovici leta 1951 se je za Knafljevo ustanovo na Dunaju pozanimal dr. Stojan Pretnar. Ugotovil je, da gredo za popravilo hiše vsi »sedanji tekoči dohodki hiše«. Vse najemnine so bile pod zakonsko zaščito in pobrana četrtletna najemnina je znašala komaj 1500 šilingov neto. »Sedanja uprava je prosila za podelitev kredita za obnovo hiše,« je zapisal dr. Pretnar v svojem poročilu.¹¹⁶ Škodo so leta 1949 ocenili na 236.200 šilingov. Po mnenju ministrstva za obnovo in trgovino pa so bile te številke prenizke in pribiti bi jim bilo treba še najmanj 35 0/0. Iz pogovora pri ministerialnem svetniku Hanslu pa je dr. Pretnar povzel, da je uradno stališče avstrijske vlade, »da smatra še vedno veljaven arrangement iz leta 1939 in da zato ni nikakih pravnih pomislov proti izročitvi premoženja v roke pooblaščenega organa FNRJ. Poslaništvo na Dunaju naj bi s primerno noto sprožilo vprašanje izročitve premoženja«.

Leta 1952 je bil dr. Pretnar še enkrat na Dunaju. Sporočil je, da se hiša popravlja, vendar so stroški narastli za okoli 40.000 šilingov. Na avstrijskem zunanjem ministrstvu pa so dr. Pretnarju še enkrat potrdili, da avstrijska vlada ne vidi nobene ovire za predajo ustanove. Po Pretnarjevem obisku na Dunaju je avstrijsko poslaništvo izročilo jugoslovanskemu zunanjemu ministrstvu verbalno noto v istem smislu.¹¹⁷

Z državno pogodbo z Avstrijo leta 1955 so bila vsaj načelno urejena imovinska vprašanja med obema državama. Po členu 27, odst. 2 te pogodbe je bilo določeno, da sme Jugoslavija likvidirati, zapleniti itd. avstrijsko imovino, ki obstoji ob podpisu pogodbe v FLRJ, na drugi strani pa po določilu člena 25 lahko Združeni narodi (tedaj tudi Jugoslavija) zahtevajo nazaj vso svojo imovino, ki je bila v Avstriji.

Knafljeva hiša na Dunaju

O Knafljevi ustanovi so govorili tudi na II. plenarnem zasedanju jugoslovansko-avstrijske komisije v Beogradu 17. do 19. aprila 1958. V protokolu tega zasedanja se je avstrijska vlada obvezala, da bo brž ko mogoče izročila nepremično imovino Knafljeve ustanove FLRJ v smislu sporazuma, ki je bil sklenjen v pododboru.¹¹⁸ Poročilo pododbora pa sporoča, da je jugoslovanska vlada zahtevala izpolnitev sporazuma o Knafljevi ustanovi z dne 26. novembra 1927; avstrijska stran je pristala na jugoslovansko zahtevo, vendar s pridržkom, da bo mogoče položiti obračun le za čas od leta 1945 dalje. Obe strani sta se dogovorili, da bodo posameznosti o izročitvi določili v najkrajšem času.¹¹⁹

Po predlogu svetnika dr. Murka naj bi se stavba Knafljeve ustanove izročila jugoslovanski ambasadi. Vprašanje uprave bi se morala urediti interno, najbolje tako, da bi imela glavno besedo ljubljanska univerza. Po Murkovem mnenju »bi ustanova lahko služila v današnjih razmerah tudi študentom ljubljanske univerze«. ¹²⁰ Univerzitetna uprava je sprejela Murkov predlog, iz gradiva pa se vidi, da je v celoti odstopila gradivo Izvršnemu svetu — uradu za zunanje zadeve.¹²¹

V poročilu o prevzemu Knafljeve ustanove na Dunaju z dne 4. marca 1961 so naslednje ugotovitve: vknjiženi dolg na hišo je znašal 349.518 avstrijskih šilingov in se je odplačeval letno v znesku 3.816.40 šilinga. Odplačevanje naj bi predvidoma trajalo do leta 2053, kar pomeni, da je bilo posojilo za obnovitev zgradbe dano za sto let. Glede na to je verjetno, da je prinašala zgradba letno določeno vsoto, ki pa ni razvidna iz dopisov ambasade.

V imenu FLRJ je odpotoval na Dunaj dr. Ivo Murko s predstavnikom univerze Lojzetom Piškurjem. Protokol o prevzemu je bil podpisan na Dunaju 19. junija 1961. V protokolu se je Jugoslavija obvezala, da se bo držala namena ustanove v smislu citiranih členov pogodbe (člen III, odstavek 3 sporazuma z dne 26. novembra 1927) oziroma kot je ta določen v statutu ustanove.

Dotedanji upravitelj dr. Hauer se je odpovedal mestu upravitelja zgradbe in ambasada je poiskala novega upravitelja ing. Pfütznerja, ki hišo upravlja še danes. Prvi štipendisti so se vselili v izpraznjeno stanovanje konec 1962. Tako lahko ljubljanska univerza še danes razpisuje dvanajst enomesečnih štipendij letno za študij na Dunaju iz premoženja, ki ga je zapustil pred tristo leti umrli duhovnik Luka Knafelj.

OPOMBE

¹ Novice 1851, št. 10, 5. marca 1851; št. 19, 7. maja 1851; št. 20, 14. maja 1851; št. 22, 28. maja 1851; št. 31, 30. julija 1851.

² Novice št. 10, 5. maja 1851. Trije profesorji so bili: dr. Janez Kopač za cerkveno pravo, dr. Josip Krajnc za civilno pravo in dr. Josip M. Skedi za kazensko pravo.

³ Ferdinand Suppantšitsch: Lucas Knaffel'sche Wiener Universitäts-Stiftung für Studierende aus Krain, Wien 1862.

⁴ Cit. delo, str. 1.

⁵ Tomo Zupan: Črtice iz življenja dveh kranjskih rojakov, Programm des K. K. Staats Realgymnasiums in Krainburg, veröffentlicht am Schlusse des Schuljahres 1874, str. 8.

⁶ Rkp. oddelek Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani; Zapuščina Tome Zupana. Nadalje: Z. z. — NUK.

⁷ Nadškof A. Lj.: Repertorij krstne knjige Radovljica, 1667—1788.

⁸ Te papirje, pečatnik in palico so videli še danes živeči Knafljevi »sorodniki« z Jesenic. Gospa Staretova se spominja, da je imela njena mama, ki se je pred poroko pisala Knafelj, doma v skrinji zaprte »stare listine«, s palico pa se je celo igrala, ko je bila še otrok; kaj se je kasneje zgodilo s to »zapuščino«, se nihče ne spominja. Mama gospe Staretove je bila eden izmed šestih otrok Šimna Knaflja, ki je živel v Zupanovem času. Po pripovedovanju naj bi dva fanta ostala v Doslovičah, eden je živel v Smokuču, eden se je odselil v Ameriko, sestri pa sta živeli na Jesenicah. Od potomcev Šimnovih otrok se pri treh družinah spominjajo »starih papirjev«.

⁹ Z. z. — rkp. odd. NUK — pismo Simona Kosmača Tomu Zupanu.

¹⁰ Z. z. — rkp. odd. NUK.

¹¹ Tomo Zupan, cit. članek, str. 11.

¹² Prav tam, str. 12.

¹³ Dunajska škofija je bila ustanovljena šele leta 1469 (njena ustanovitev sovпада z nastankom škofije v Wiener-Neustadtu). Ustanovni buli za obe škofiji sta bili izdani 18. januarja 1469. Vse do ustanovitve dunajske škofije je spadal Dunaj pod passauskega škofa. Toda še kasneje, praktično do 18. stoletja, je bila dunajska škofija omejena predvsem na mesto. Gross-Russbach, kraj, kamor je bil Knafelj imenovan za župnika, je bil torej v jurisdikciji passauskega oficijala. Kasneje, ko se je razširil teritorij dunajske škofije, je bil arhiv passauskega oficijala vključen v dunajski nadškofijski arhiv; Za odnose med Dunajem in Passaumom: Josef Wodka: Kirche in Österreich, Wegweiser durch ihre Geschichte, Verlag Herder, Wien 1959, str. 172. sl.

¹⁴ Kap. A. Lj. fasc. 116.

¹⁵ AS. Bekanntnis Tabellen Ober Krain, (68), 166.

¹⁶ Nadšk. A. Lj.: Repertorij krstne knjige Radovljica 1667—1788.

¹⁷ Nadšk. A. Lj.: Radovljica, Liber matrimonio junctorum, Tom I, 1686—1737.

¹⁸ Nadšk. A. Lj.: Radovljica, Sterbbuch III, 1744—1768; podatek o starosti 87 let ne more biti pravilen, saj je bil Gasper Knafelj rojen šele leta 1684.

¹⁹ Arhiv župnije Mošnje na Gorenjskem; Urbarji za konec 18. in 19. stoletje. Starejših urbarjev župnija nima.

- ²⁰ AS, Franc. kataster, VII L. 45, Doslowitsche.
- ²¹ Zupanova tabela na str. 7 tega spisa.
- ²² AS, St. A, fasc. 290/1588, 1186, fasc. 285/1569, 1019, 1030.
- ²³ Arhiv dekanije v Ribnici: Zgodovinski zapiski pokojnega dekana Antona Skubica v Ribnici (v rokopisu).
- ²⁴ Dr. Josip Gruden: Praznoverje in mističke sekte v protestantski dobi, Izvestja muzejskega društva za Kranjsko 1908/9; str. 61 (1908).
- ²⁵ AS, Gr. A. V. Ribnica; Knjiga št. I-1573, št. II-1621, št. IV-1707-10; v urbarju št. III-1659 Knafeljev ni najti, vendar manjka nekaj strani. V trgu Ribnici pa se v tem urbarju omenjata Peter in Jurij Matheuschitz; Andreja Matheuschitza ali Matheuschiga je Knafelj napravil za enega izmed svojih glavnih dedičev in ga v oporoki imenuje sina svoje sestre.
- ²⁶ AS II/51 r; Sodalitas Beatissimae Virginis Mariae in coelos Assumptae Archiducalis collegio Societatis Jesu — Labaci; rokopis je začel in uredil Schönleben.
- ²⁷ Erzb. Ord. Archiv, Dunaj; Weihebuch Wien 1638—1708. str. 209.
- ²⁸ AS II/51 r; Anno Incarnati Verbi MDCXL; 13. februar.
- ²⁹ Erzb. Ord. Archiv, Dunaj, Weihebuch Wien 1638—1708; str. 209.
- ³⁰ Universitätsbibliothek Graz, Ms. 58, Matrikel; fol. 96 v. dd. 13. II 1643 Logicus: student I. letnika filozofije.
- ³¹ Erzb. Ord. Archiv, Dunaj; Weihebuch Wien 1638—1708 str. 209, 224, 229, 294.
- ³² Erzb. Ord. Archiv, Dunaj; Inventar der Registratur (?), fol. 171, Diverse Benefizien; podatek mi je pisмено posredovala dr. H. Petersova.
- ³³ Erzb. Ordinariat Archiv, Dunaj; Inventar der Registratur, fol. 154 — Ad Parochiam et beneficia in ecclesia ad Divum Michaellem: Presentatio Lucae Knäfel ad beneficium Sanctae Catharinae in locum defuncti Bartholomaei Merscheggs sub Ferdinando 3. rom. Imp. dd. 4. Maii 1655; Praesentatio Andreae Faswaldt, sacellani aulici ad beneficium praedictum in locum Lucae Knäffel, qui resignavit sub Leopoldo rom. Imp. dd. 18. Sept. 1659. Tudi ta podatek mi je posredovala dr. H. Petersova.
- ³⁴ Pismo Andreja Matevžka (Matheuschiga) passauskemu oficialu z 9. maja 1680. Pismo hrani Mestni arhiv na Dunaju; navedba po prepisu, ki ga hrani dr. H. Petersova v nadškofijskem arhivu na Dunaju.
- ³⁵ Univerzitetni arhiv na Dunaju, fasc. II. Lit. K, Knaflische Stiftung, 1755.
- ³⁶ Erzb. Ord. Archiv, Dunaj; arhivsko gradivo župnije Gross-Russbach.
- ³⁷ Stran 14 tega spisa.
- ³⁸ Erzb. Ord. Archiv, Dunaj; Passauer Protokolle, 1658—1671.
- ³⁹ V opombi 34 omenjeno pismo. Izčrpno raziskavo o Martinu Spagniolu pripravlja dr. H. Petersova.
- ⁴⁰ Dr. Ferdinand Suppantšitsch, cit. delo, str. 1.
- ⁴¹ Dr. P. Harrer: »Häuserbuch, Innere Stadt, Bd. 413, str. 711 (v rokopisu); Mestni arhiv na Dunaju.
- ⁴² V zvezi s prodajo in kasnejšim zapisovanjem v zemljiško knjigo o hiši Knafeljeve ustanove: Mestni arhiv na Dunaju, Grundbuch 3/3; str. 97, 275, 303, 345, 367 itd.
- ⁴³ Richard Groner: Wien wie es war, (Vollständig neu bearbeitet und erweitert von dr. Felix Czeike), Fritz Molden Verlag Dunaj — München 1965, str. 530.
- ⁴⁴ N. Ö. Landesarchiv, Dunaj, Besitzerbogen, U. W. W. 149.
- ⁴⁵ N. Ö. Landesarchiv, Dunaj, Theresian. Fassung, Nr. 160.
- ⁴⁶ Univerzitetni arhiv na Dunaju, fasc. II, Lit. K, Knaflische Stiftung; Po podatkih »Quellen zur Geschichte der Stadt Wien« je hranil prepis oporoke tudi samostanski arhiv cisterijanskega samostana v Lilienfeldu. Danes tega prepisa v samostanu ni več, prav tako nikakega drugega vpisa v zvezi s Knafeljem. Podatek pa je zanimiv, če ga spravimo v zvezo s podatkom, da je bil Knafelj stipendist stiškega samostana (pripis v ordinacijskem zapisniku dunajske nadškofije).
- ⁴⁷ Ferdinand Suppantšitsch: cit. delo, str. 1.

⁴⁸ Ustanovno pismo so večkrat nepravilno imenovali Knafeljev testament, kot v »1551«, št. 14, 9. februarja 1937; »Dokument naše malomarnosti — Knafeljeva oporoka 1676«.

⁴⁹ Mestni arhiv na Dunaju, Todten Protocollum von 1. Januarii Anno 1670.

⁵⁰ Tomo Zupan, cit. članek str. 12; Z. z. — rkp. odd. NUK.

⁵¹ AS, II/51 r.

⁵² Dunajski univerzitetni arhiv, Protokoli avstrijske nacije.

⁵³ Dr. Janko Polec, Slovenski pravni znanstveniki preteklega doba v tujini: Pol stoletja društva Pravniki, Spominska knjiga, Društvo Pravniki; Lj. 1939, str. 164—65.

⁵⁴ Dunajski univerzitetni arhiv, XXIII (I) 1.

⁵⁵ Dunajski univerzitetni arhiv, fasc. 44, No. 19, 20.

⁵⁶ N. Ö. Landesarchiv, Dunaj, Alte Gülteinlagen 191.

⁵⁷ Z manjšim popravkom prevod ustanovnega pisma iz: »1551«, št. 14, 9. februarja 1937.

⁵⁸ »Slovenski Narod« 31. decembra 1873 — Dva blaga Kranjca, in 6. januarja 1874 — Nesrečen, a blag mož.

⁵⁹ Dr. Franz Gall: Die Wiener Universität und ihre Studenten; Verlag Austria Press 1963, str. 17 sl.

⁶⁰ Podatke o upravljanju ustanove, o višini in vrednosti premičnega premoženja ter štipendije hrani dunajski univerzitetni arhiv, fasc. II, Lit. K, Knafelische Stiftung; Konzistorialni akti, Stipendien und Stiftungen, fasc. 1500—1751, fasc. 1752—87, fasc. 1788—1805 itd. Za upravo hiše še poseben fascikel: Knafelische Stiftung, Haus Administration Rechnungen.

⁶¹ Mestni arhiv na Dunaju, Grundbuch 3/3, str. 275.

⁶² Dunajski univerzitetni arhiv, fasc. II, Lit. K, Knafelische Stiftung.

⁶³ Goldbergova ustanova je nastala iz ustanove vdove Barbare Kurz, ki je 6. februarja 1469 zapustila svojo hišo za mašo v samostanu svetega Lorenza. Prvi beneficiat je užival doktor teologije in rektor dunajske univerze v letu 1479 Hans Goldberger, ki je v tej hiši oddajal revnim študentom stanovanje zanj.

Majcnovo štipendijo je ustanovil zagrebški kanonik Gregor Majcen za dijake iz vseh pokrajin slovenskega jezika leta 1584.

Tomaz Hren je ustanovil leta 1628 štiri štipendije, njegov brat Andrej pa tri za dijake iz Ljubljane, Kranja in Gornjega gradu: (Podatki: Die Wiener Stiftungen, Ein Handbuch herausgegeben von C. F. Mautner Ritter von Markhof, bearbeitet von E. Guglia — Wien 1895).

Za primerjavo približne vrednosti goldinarja v tem času podatek o ceni pšenice in rži na ljubljanskem trgu v obdobju 1728—1745 (1 gold. = 60 kr.)

1 mernik pšenice = 57 krajcarjev,

1 kilogram pšenice = 2,88 krajcarja,

1 mernik rži = 41 krajcarjev,

1 kilogram rži = 2,045 krajcarja.

(Podatek mi je posredoval dr. S. Vilfan.)

⁶⁴ Dunajski univerzitetni arhiv, fasc. II, Lit. K, No. 30 ad 81.

⁶⁵ Dr. Franz Gall, cit. delo, str. 117.

⁶⁶ Podelitvene odločbe so v fasciklih univerzitetnega konzistorija, Stipendien und Stiftungen.

⁶⁷ Če zopet vzamemo za določitev približne vrednosti goldinarja cene pšenice in rži na ljubljanskem trgu: (1 gold. = 60 kr.; 1 nižje avstrijski mernik = 61,4 litra; 1 liter pšenice = 0,75 kg; 1 liter rži = 0,70 kg).

Povprečne cene za čas 1785—1799:

1 nižje avstr. mernik pšenice = 3 fl 47³/₄ kr

1 kg pšenice = ca. 4,9 kr

1 nižje avstr. mernik rži = 2 fl 42 kr

1 kg rži = ca. 3,7 kr

(Po podatkih Mestnega arhiva ljubljanskega, Reg. I, fasc. 220, fol. 667)

Povprečne cene za leta 1830, 1836, 1845, 1850

1830: 1 n. a. mernik pšenice = 3 fl 29 kr 1 kg = ca. 4,5 kr

1836: 1 n. a. mernik pšenice = 3 fl 1 kr 1 kg = ca. 3,9 kr

1845: 1 n. a. mernik pšenice = 3 fl 1 kr 1 kg = ca. 3,9 kr

1850: 1 n. a. mernik pšenice = 4 fl 22 kr 1 kg = ca. 5,7 kr

1830: 1 n. a. mernik rži = 2 fl 39 1/4 kr 1 kg = ca. 3,8 kr

1836: 1 n. a. mernik rži = 1 fl 53 kr 1 kg = ca. 2,6 kr

1845: 1 n. a. mernik rži = 2 fl 15 1/4 kr 1 kg = ca. 3,1 kr

1850: 1 n. a. mernik rži = 3 fl 9 kr 1 kg = ca. 4,4 kr

(Po podatkih Mestnega arhiva ljubljanskega, Cod. XXIII/31, Cod. XXIII/32.)

⁶⁸ Spomenica o petindvajseti obletnici akad. društva Slovenija na Dunaji, sestavil Janko Vencajz, Ljubljana 1894, str. 13.

⁶⁹ Dunajski univerzitetni arhiv, fasc. II, Lit. K, No. 100 ad 7.

⁷⁰ Dunajski univerzitetni arhiv, konzistorialni akti, fasc. Stipendien und Stiftungen, 1806—1815.

⁷¹ Franz Gall, cit. delo, str. 117; Razlika med 60 goldinarji, ki jih navaja Gall kot življenjski minimum, in 200 goldinarji Knaflljeve štipendijske vsote se zdi prevelika. Morda ta velika različnost sedi tudi iz različnega obračunavanja goldinarja in prvih letih po državnem bankrotu 1811.

⁷² Dunajski univerzitetni arhiv, fasc. II, Lit. K, No. 38 ad 81.

⁷³ Johann Felix Knaffl-Lenz se je rodil v Celovcu 14. jan. 1769, leta in umrl 1845. Ob rojstvu se je pisal za Knaflja in je dobil svoje drugo ime po krušnem očetu, profesorju Lenzu, ki je predaval logiko in metafiziko na celovškem liceju. V letih 1815—25 je bil deželni in kazenski sodnik in upravitelj pri Gospe sveti. Leta 1825 je prosil Franca II. za privilegij, da bi ponovno postavili vojvodski prestol na Gosposvetskem polju. Velike zasluge si je pridobil pri izobraževanju kmečke mladine in pri razvoju etnologije. (Oesterreichisches biographisches Lexikon, 1815—1950, III. Band, Graz-Köln.)

⁷⁴ Dunajski univerzitetni arhiv, fasc. II, Lit. K, No. 141 ad 7.

⁷⁵ Dunajski univerzitetni arhiv, konzistorialni akti, 1293/1855.

⁷⁶ Dr. F. Suppanschtsch, cit. delo, str. 9.

⁷⁷ Ostali podatki o novi gradnji: prav tam, od 2—15.

⁷⁸ Približna vrednost goldinarja po cenah pšenice in rži na ljubljanskem trgu v letih 1862 in 1870 (1 gold. = 100 kr)

1862: 1 nižje avstrijski mernik pšenice = 5 fl 36 1/2 kr

1 kg pšenice = ca. 11,6 kr

1 nižje avstrijski mernik rži = 3 fl 42 kr

1 kg rži = ca. 8 kr

1870: 1 nižje avstrijski mernik pšenice = 5 fl 20 kr

1 kg pšenice = ca. 11,3 kr

1 nižje avstrijski mernik rži = 3 fl 66 1/2 kr

1 kg rži = ca. 8,9 kr

(Po podatkih Mestnega arhiva ljubljanskega, Cod. XXIII/33.)

Za primerjavo o višini štipendije:

Po zakonu z 9. aprila 1870 (Reichsgesetzblatt 12. aprila 1870), ki ureja prejemke profesorjev na državnih srednjih šolah, prejemajo profesorji na dunajskih srednjih šolah 1000 goldinarjev letno, na ostalih sred. šolah pa po 800 goldinarjev letno. Suplent, ki je bil nastavljen kot profesor, je prejel do 600 goldinarjev letno.

⁷⁹ Dunajski univerzitetni arhiv, konzistorialni akti: 921/1875/76, 1612/1875/76, 130/1883/4, 235/1884/5, 1515/1884/5, 2178/1884/5 — mnogi od aktov, vpisanih v vpisniku, manjkajo.

⁸⁰ N. Ö. Landes Archiv, Dunaj, Avstrijska finančna prokuratura Dunaj c. kr. namestništvu zaradi Knaflljeve ustanove, 27. julija 1884, K O 1. 5681/1902.

⁸¹ Prepis statuta se hrani prav tam z isto oznako. Dunajski univerzitetni arhiv prepisa statuta nima.

⁸² Pismo Ferdinanda Pogačnika Tomu Zupanu, julij 1874, Z. z. — rkp. odd. NUK.

⁸³ Povprečna cena pšenice in rži na ljubljanskem trgu v letih 1880, 1895 in 1900:

1880: 1 hektoliter pšenice = 10 fl 56 kr 1 kg = 14 kr

1 hektoliter rži = 6 fl 90 kr 1 kg = 9,8 kr

1895: 1 hektoliter pšenice = 7 fl 62 kr 1 kg = 10,1 kr

1 hektoliter rži = 6 fl 71 kr 1 kg = 9,6 kg

1900: 2 krone = 1 goldinar

1 hektoliter pšenice = 16 kron 78 vinarjev 1 kg = 22,3 vinarja

1 hektoliter rži = 14 kron 33 vinarjev 1 kg = ca. 20 vinarjev

(Po podatkih Mestnega arhiva ljubljanskega, Cod. XXIII/34.)

Tedanji obračunski tečaj krona : dolar US = 1 US dolar = 4,94 krone.

⁸⁴ Dunajski univerzitetni arhiv, konzistorialni akti za obravnavana leta od 1855—1916. Dr. Gall v cit. delu, str. 117 piše, da je potreboval pred prvo svetovno vojno študent za vzdrževanje ca. 100 kron mesečno, torej približno 1000 kron na šolsko leto.

⁸⁵ Miha Brence, »Blaga oporoka«, Zvon 1880, uredoval in založil J. Stritar, str. 275.

⁸⁶ Dunajski univerzitetni arhiv, konzistorialni akti 426, 917, 998/1861/82.

⁸⁷ Dunajski univerzitetni arhiv, akti Akademskega senata (nekdanjega konzistorija) 1735, 2186/1900/1.

⁸⁸ Dunajski univerzitetni arhiv, akti Akademskega senata.

⁸⁹ Omladina, Lj., leto IV, 1907/08, str. 128.

⁹⁰ Dunajski univerzitetni arhiv, akti Akademskega senata, 100/1920/21, 100/1921/22, manjkajo.

⁹¹ Člen 266, zadnji odstavek: »Legate, poklone, stipendije, fondove svake vrste osnovane ili stvorene u nekadašnoj Austro-ugarskoj monarhiji a namenjene pripadnicima nekadašnje Avstrijske carevine, Avstrija će staviti, ukoliko se ti fondovi nalaze na njenoj teritoriji, na razpoloženje Sile zavezničke ili udružene (1), čija su rečena lica sada pripadnici. Fondovi će se predati u stanju u kom se nalazili 28. jula 1914, vodeći račun o plaćanjima uredno izvršenim za cilj fonda«. (Službene novine, št. 133, 19. junija 1920.)

⁹² Člen 273 mirovnega sporazuma v Saint-Germainu: »Posebne konvencije regulisače podelu dobara koja pripadaju zajednicama ili javnopravnim licima čiji se rad prostire na teritorije zajeljene na osnovu ovog ugovora«. (Službene novine, št. 133, 19. junija 1920.)

⁹³ Zgodovinski arhiv univerze v Ljubljani: spisi Knafljeve ustanove.

⁹⁴ Dunajski univerzitetni arhiv, 311/1927/28; manjka.

⁹⁵ Prepis sporazuma hrani zgodovinski arhiv univerze v Ljubljani; Posredno se Knafljeve ustanove dotika tudi člen 1, nato odstavek 1 in citirani odstavek 3 člena 3: Člen 1: »Zur vollständigen vergleichswisen Befriedigung aller Ansprüche, die von der Regierung des Königreiches S. H. S. aus den Artikeln 266, letzter Absatz, und 273 des Staatsvertrages von St. Germain abgeleitet werden können, verpflichtet sich die österreichische Bundesregierung der Regierung des Königreiches S. H. S. österreichische Vorkriegsrenten in Nennbeträge von 30.000.000 K sammt laufenden Kupons (Zinsenzahlungsbogen) aus den Vermögensschaften der in Betracht kommenden Institutionen längstens binnen einem Jahre nach Inkrafttreten dieses Übereinkommens auszufolgen. Die Übergabe der Renten wird ohne Kennzeichnung als österreichischer Territorialbesitz erfolgen.«

Člen 3, prvi odstavek: »Durch dieses Übereinkommen ist die Auseinandersetzung hinsichtlich aller die vorgenannten Artikel des Staatsvertrages von St. Germain betreffenden Fragen vollständig und endgiltig geregelt. Sohın verzichtet die Regierung des Königreiches S. H. S. auf die Geltendmachung irgendwelche Ansprüche auf Grund der Bestimmungen der vorgenannten Artikel des Staatsvertrages von St. Germain.«

Člen 3, tretji odstavek: »Das der Knaffelstiftung an der Wiener Universität gehörige unbewegliche Eigentum in Wien wird der Regierung des Königreiches der Serben, Kroaten und Slowenen zur Verfügung gestellt, die sich verpflichtet, die Zwecke der genannten Stiftung aufrechtzuerhalten, so wie sie gegenwärtig im Statut festgesetzt sind.«

⁹⁶ Člen 8 sporazuma z dne 26. novembra 1927: »Dieses Übereinkommen wird in zwei Urschriften ausgefertigt.

Das Übereinkommen unterliegt der Genehmigung durch die beiden Regierungen, welche sobald als möglich erteilt werden soll. Die bezüglichen Erklärungen werden in Wien ausgetauscht werden. Das Übereinkommen tritt am Tage des Austausches der Erklärungen in Kraft.«

⁹⁷ Annuaire de l'Association Yougoslave de Droit International, Deuxième Volume, Belgrade-Paris 1934; Liste des Traités et des Engagements Internationaux du Royaume de Yougoslavie (y compris les lois et les règlements internes d'ordre international de 1919 à 1935); Composée par Stevan Tchirkovitch.

Str. 383, No. 266: »Convention entre le Royaume des Serbes, Croates et Slovènes et l'Autriche concernant l'exécution des articles 266 et 273 du Traité de paix de Saint-Germain, signée à Vienne, le 26 novembre 1927 (Approuvée par la décision du Conseil des Ministres, le 18 septembre 1927).

Tudi v: Pregled razvoja medjunarodno pravnih odnosa jugoslovenskih zemalja od 1800 do danas, II sveska; Institut za medjunarodnu politiku i pravu, oddeljenje za medjunarodno pravo, Beograd 1962; str. 137, No. 615.

⁹⁸ Na prepisu sporazuma, ki ga hrani zgodovinski arhiv univerze v Ljubljani, je z roko zapisan pripis, ki postavlja ratifikacijo na dan 24. marca 1928. Verjetno je datum zabeležil rektor Samec konec leta 1935, ko je ugibal o ratifikaciji. Ta datum pa se ne omenja nikjer drugod.

⁹⁹ Zgodovinski arhiv ljubljanske univerze, spisi Knafljeve ustanove, leto 1945: poročilo dr. Škerlja rektorju Kralu o Knafljevi ustanovi.

¹⁰⁰ »1551«, akademsko glasilo ljubljanske univerze, leto 1, št. 18, 9. aprila 1937, Knafljeva ustanova.

¹⁰¹ O rektorjevem dopisovanju govore naslednji spisi: št. 937/35, 208/36, 662/36, 1008/36, 1084/36 itd. Od nekaterih spisov so se ohranile le kopije in nimajo vpisnih števil. Zgodovinski arhiv univerze v Ljubljani.

¹⁰² »1551«, leto I, št. 18, 19. aprila 1937, Knafljeva ustanova.

¹⁰³ Zgodovinski arhiv ljubljanske univerze, spisi Knafljeve ustanove, poročilo rektorja Samca z dne 6. septembra 1937.

¹⁰⁴ Prav tam.

¹⁰⁵ V zvezi s sporom spisi z naslednjimi vpisnimi številkami: št. 946/37, 972/37, 1030/37, 1074/37, 1138/37, 1414/37, 244/38 — vsi v Zgodovinskem arhivu ljubljanske univerze med spisi Knafljeve ustanove.

¹⁰⁶ Zgodovinski arhiv ljubljanske univerze, spisi Knafljeve ustanove, vpisne št. 1138/37, 244/38.

¹⁰⁷ Zgodovinski arhiv ljubljanske univerze, dopis IV No. 22598/6.

¹⁰⁸ Zgodovinski arhiv ljubljanske univerze, spisi Knafljeve ustanove, sporočilo ministrstva za zunanje zadeve Kraljevine Jugoslavije dr. M. Slaviću, rektorju Univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani, z dne 27. julija 1940.

¹⁰⁹ Zgodovinski arhiv ljubljanske univerze, spisi Knafljeve ustanove: leto 1945, poročilo dr. Škerlja rektorju Kralu o Knafljevi ustanovi.

¹¹⁰ Ta poročila so sestavili profesorji Polec, Kos, Sajovic in Škerlj. Zgodovinski arhiv univerze v Ljubljani, spisi Knafljeve ustanove, leto 1945.

¹¹¹ V nemškem originalu navedeni členi iz pogodbe v opombi 95.

¹¹² Iz poročila profesorja Kosa ministrstvu za prosveto z dne 16. avgusta 1945, zgodovinski arhiv univerze v Ljubljani št. 525/45, med spisi Knafljeve ustanove.

¹¹³ Zgodovinski arhiv ljubljanske univerze, št. 597/45, med spisi Knafljeve ustanove.

¹¹⁴ Dopis, vojne misije FLRJ pri zavezniškem svetu na Dunaju rektoratu ljubljanske univerze, zgodovinski arhiv ljubljanske univerze, med spisi Knafljeve ustanove.

¹¹⁵ Dopis finančnega ministrstva z dne 13. oktobra 1950 rektoratu ljubljanske univerze, prav tam.

¹¹⁶ Zgodovinski arhiv ljubljanske univerze, spisi Knafljeve ustanove, pismo dr. Stojana Pretnarja rektorju dr. Gorazdu Kušejju, 27. 6. 1951.

¹¹⁷ Zgodovinski arhiv ljubljanske univerze, spisi Knafljeve ustanove, dopis poslanštva FLRJ v Avstriji št. 98/3-52 z dne 19. 2. 1952 rektoratu univerze v Ljubljani.

¹¹⁸ Protokol o sporazumno rešenim pitanjima na II plenarnom zasedanju Jugoslovansko-Avstriske komisije od 17. do 19. aprila 1958 v Beogradu, fotokopija.

¹¹⁹ Izveštaj II podobora Jugoslovansko-Avstriske komisije o tačkama dnevnog reda, razpravljanim u vremenu između 26 februara i 31 marta 1958, fotokopija.

¹²⁰ Zgodovinski arhiv ljubljanske univerze v Ljubljani, dopis Izvršnega sveta rektoratu univerze, med spisi Knafljeve ustanove.

¹²¹ Zgodovinski arhiv ljubljanske univerze, spisi Knafljeve ustanove.

SEZNAM UGOTOVLJENIH ŠTIPENDISTOV KNAFLJEVE USTANOVE

Seznam štipendistov sem sestavil na podlagi gradiva dunajskega univerzitetnega arhiva. Najstarejša ohranjena dokumenta o štipendistih sta spiska o zasedbi štipendijskih mest iz let 1736 in 1750, ki ju je sestavil tedanji superintendent T. I. Pöck. Sezname superintendentov o podeljenih štipendijah postajajo pogostejši v drugi polovici 18. st. in jih je z presledki mogoče slediti v arhivskem gradivu Knafljeve ustanove.

Lažje je iskanje imen štipendistov za 19. stoletje. V času od leta 1805 naprej sem sledil podeljevanju štipendij po zapisnikih sej univerzitetnega konzistorija (kasnejši akademski senat). Ob času podelitve je v takem zapisniku zabeležen tudi dokončni sklep konzistorija, kdo bo štipendijo prejel. Ker niso vsako leto podeljevali štipendije istega dne (ali vsaj isti mesec), pač pa tedaj, kadar so zaradi izpraznjenih mest ustanove prišle na dnevni red (včasih se je to zgodilo celo večkrat na leto), so v seznamu tudi za prvo polovico 19. stoletja vrzeli. Po 1850 do prve svetovne vojne je mogoče vsebino fasciklov preverjati po indeksih, kar precej olajšuje iskanje. Verjetno pa bi podrobnejši pregled arhivskega gradiva tudi v tem obdobju razkril nova imena.

Računski knjigi sta za Knafljevo ustanovo ohranjeni le dve za čas od 1816—1832 in 1889—1901 in sta bili pri sestavljanju seznama lahko le v oporo.

Po moji sodbi je moralo v času od nastanka Knafljeve ustanove pa do leta 1918 prejemati Knafljevo štipendijo več kot tisoč dvesto štipendistov in jih je tako v našem seznamu (zaradi navedenih razlogov) najmanj dvesto premalo. Letnice ob imenih v seznamu pomenijo šolsko leto, v katerem sem določeno ime prvič zasledil med štipendisti (predvsem v drugi polovici 19. stoletja je to tudi dejansko leto podelitve). Imena so zapisana, kot sem jih našel v arhivskem gradivu, in so šele v opombah prevedena v slovenščino.

V odmerjenem času mi je le za tretjino v spisku zbranih študentov uspelo ugotoviti njihovo kasnejšo življenjsko pot. Pri marsikom so podatki pomanjkljivi; temu se glede na različnost dostopnih podatkov, a tudi pomanjkljivost biografskih priločnikov nisem mogel izogniti. Sam namen tega zbiranja pa je bil predvsem dokumentirati spoznanje o posebnem pomenu in vrednosti Knaflijevega študentskega sklada pri nastajanju slovenskega izobraženstva. Seznam in njegovi biografski dodatki kljub naštetim pomanjkljivostim to spoznanje potrjujejo.

Seznamu študentov sledi še seznam superintendentov (sestavljene iz istega arhivskega gradiva) in pregled gibanja števila in višine štendij.

- 1736 Rubida Sylvester Joannes — Dolinschick Antonius — Abrenek Blasius — Scamperle Sebastian — Marinschitsch Thomas — Lamb Joannes — Ganthar Laurentius — Castellez Augustinus Joannes — Jugowitz Leopoldus Urbanus — Lahsnig Carolus — Furlanus Andreas
- 1750 Oblack Math. — Jacopin Math., pr. — Cavallar Andre, pr. — Planninz Joseph, pr. — Kautschitsch Joannes, med. — Luschinis Jos., med.
- 1785 Maschitz Johann
- 1786 Perko Michael, pr., Goritiensis — Rasp Franciscus, pr., Carniolus — Detmayer Gregorius, med., Morautschensis — Zankar Josephus, pr., Labacensis — de Pichlstein Kappus Aloysius,¹ pr., Labacensis — Praeshern Andreas, pr. — Rasp Gregorius, pr. — Stephanschitz Gregorius, pr. — Dolliner Thomas,² pr., Locopolitanus — Zergoll Ignatius, pr., Locopolitanus — Nanger Antonius,³ med., Sitticensis — North Franciscus, med., Krainburgensis — Lerck Guido, pr., Labacensis — de Pichlstein Kappus Soterus, med., Labacensis
- 1788 Kogl Bernard⁴
- 1789 Kastelitz Franz, pr. — Schontar Jakob, fil. — Hafner Blasius,⁵ pro doctoratu
- 1790 Legat Blasius — Prepherin Anton — Schwoitel Johann — Bratasewitz Johann

- 1791 Trigel Johann, med. — Peterlin ?
- 1792 Treber Joseph — Eipel Ignatz
- 1794 Nemanitsch Nikolaus — Uhl Anton — Homman Joseph — Ziegler Franz
- 1796 Kutjaro Bernhard — Tertschka Johann — Wustlich Ignatius — Salveder Joannes
- 1798 Lewitschnig Casparus⁶ — Sorga Paulus — Schein Philipus — Antontschitsch Joseph — Floriantschitsch Joseph — Ramen Martin
- 1799 Steiber Anton — Zweck Joseph — Gogala Anton — Kallan Anton — Novack Franz — Hefs Joannes — Terschiner Franciscus — Jenko Josephus — Legath Josephus
- 1800 Fink Michael — Bastler Franz — Zennen Felix — Kunaver Michael
- 1801 Kissowitz Ignatz — Guttman Bernhard — Mayer Joseph — Truden Jakob — Oblak Johann⁷ — Tertschka Alois — Leskovitz Franz
- 1802 Wurzbach Maximilian⁸
- 1803 Messesneu Antonius, pr. — Glessner Matheas, med. — Gluschk Thomas, pr. — Hotschewar Jacobus, pr. — Kukuljewitsch Karol, pr. — Debellack Martin, fil. — Katraschnig Gregorius — Frank Andreas
- 1804 Jaklitsch Joseph — Madelkon Mathias — Klementschitsch Caspar — Fechner Johann
- 1805 Planinntz Alois — Katraschnig Bogdan — Rack Mathias — Sentymer Florianus⁹
- 1806 Tschop Martinus — Ratschetschitsch Andreas — Lipovitz Georg — Kühnel Antonius, fil. — Wolfing Johann
- 1807 Kuralt Simeon, pr. — Deschman Valentinus
- 1808 Duller Michael, med. — Demscher Franciscus, pr. — Luschan Lucas, fil.
- 1809 Kopitar Bartholomäus¹⁰ — Roschnig Casparus — Napreth Andreas,¹¹ pr.

- 1810 Ovijatsch Blasius¹² — Kautschitsch Joannes, fil. — Boczek Joseph — Dobson Johann — Wohlgemuth Joannes — Kienninger Antonius, fil. — Bilavsky Karolus — Zalner Carolus — Hayne Josephus — Quilmit Antonius, pr. — Herman Josephus — Korner Carolus — Humpel Josephus
- 1811 Paradaiser Johann — Knaffl Karl¹³ — Wolf Ernestus — Zenner Franciscus
- 1812 Kuralt Martinus — Homman Valentinus — Derffel Franciscus — Eger Ignatius
- 1813 Hager Joseph
- 1814 Sernütz Johann, pr. — Weber Franz,¹⁴ med. — Laurin Johann, med. — Leschan Bartholomäus
- 1815 Dmexter Philip, med.
- 1816 Zhuber Johann,¹⁵ med. — Zoppig Joseph, pr. — Kiker Anton,¹⁶ med. — Zörrer Georg, med.
- 1817 Ramusch Joseph — Debellack Anton — Langer Franz Xaver — Thominz Mathäus — Galle Bartholomäus
- 1818 Barraga Friederich¹⁷ — Stranzer Franz — Orel Joseph¹⁸ — Kopatsch Johann¹⁹ — Mau Mathäus — Sellack Bartholomäus — Rogatsch Johann
- 1819 Kauscheg Joseph — Murnig Franz — Homman Joseph — Murnig Valentin
- 1820 Teuschel Ignatz — Mordax Franz
- 1821 Dejak Anton — Beden Paul, pr. — Murgel Erasmus — Alborgeti Raimund
- 1822 Murnig Ferdinand — Laurencig Andreas — Kastellitz Michael²⁰ — Zhuber Anton²¹ — Egger Franz — Preschern Franz,²² fil.
- 1823 Gollmaier Mathias²³ — Terpinz Johann²⁴ — Edlauer Franz²⁵
- 1824 Traun Jakob,²⁶ pr. — Hladnig Georg,²⁷ pr. — Papesch Franz,²⁸ med. — Alborgeti Karl, fil.
- 1825 Novak Franz, med. — Andriolli August,²⁹ med. — Kauzhizh Mathäus³⁰
- 1826 Suppantschitsch Ferdinand³¹

- 1827 Müller Fortunat, med. — Dollar Primus
- 1829 Napreth Johann,³² med. — Krenn Georg
- 1830 Gerbetz Ludwig,³³ med. Wurzbach Karl,³⁴ pr. Hom-
man Ignatz, med. — Potozhnik Anton,³⁵ med. — Köstl
Franz, med. — Thoman Johann,³⁶ pr.
- 1831 Schubizh Joseph,³⁷ med. — Luschin Andreas,³⁸ pr. —
Copin Lorenz, med. — Krischner Johann, pr.
- 1832 Dolnizhar Martin, med. — Regnard Joseph, pr. —
Schrott Constantin,³⁹ med. — Pessiak Michael, pr.
- 1833 Schmid Ignatz, med. — Skedl Franz,⁴⁰ med. —
Grabner Georg,⁴¹ pr. — Brolich Johann,⁴² pr.
- 1834 Machovitsch Joseph, med. — Strupi Simon,⁴³ med. —
Gmejc Franz, pr.
- 1835 Suppantschitsch Franz,⁴⁴ pr. — Suppan Joseph,⁴⁵ med.
— Potozhnik Ignatz, pr. — Boschizh Anton, pr. —
Oberster Joseph, med. — Levichnik Georg,⁴⁶ pr.
- 1836 Maschgon Anton⁴⁷ — Zhop Johann⁴⁸ — Schurga
Franz
- 1837 Hudovernig Victor — Sellach Simon, pr. — Preshl
Mathäus, pr. — Roth Johann, pr. — Pollack Alois —
Legat Joseph, pr. — Jenko Anton, pr.
- 1838 Lukanz Joseph, pr. — Schwentner Karl, pr. — Jama
Alois, pr. — Burger Joseph,⁴⁹ pr. — Praprotnik Jo-
hann, pr.
- 1839 Panian Martin, pr. — Paucher Heinrich, gymnasium
— Rebitsch Julius, pr. — Lakes Adolph — Skedl
Johann,⁵⁰ pr. — Dollenz Bartholomäus, med. — Trost
Franz, pr. — Regward Nikolaus, pr. — Jeras Mathias,
pr. — Laurizh Michael, pr.
- 1840 Germ Ignatz, pr. — Zhisman Joseph,⁵¹ pr. — Schurga
Joseph, pr. — Racher Karl, pr. — Zöhrrer Ferdinand,
pr.
- 1841 Irticz Johann, pr. — Kersnik Anton, pr. — Koschier
Johann, pr. — Sajez Joseph, pr. — Tschernitsch Jo-
hann, pr. — Wutscher Johann, pr. — von Clesius
Edler Julius, pr.

- 1842 Jeuniker Vincenc, pr. — Persche Joseph, pr. — Pogatschnig Johann, pr. — Tandler Heinrich, pr. — Viditz Karl, pr.
- 1844 Bartelme Vincenc, pr. — Jenko Valentin, pr. — Peharz Fortunat, pr. — Perko Leopold, pr. — Zurkaleg Anton, pr. — Mele Johann, pr.
- 1845 Ekel Joseph, fil. — Knes Joseph, pr. — Pirz Anton, pr. — Jenko Georg, pr. — Supan Johann, pr. — Tegitz Franz, pr. — Jentl Joseph, pr. — Petkovsek Augustin, pr. — Smertnik Jakob, pr. — Raab Friedrich, pr.
- 1846 Gariboldi Franz — Huth Franz — Semraiz Heinrich — Sajz Heinrich — Smoley Jakob — Roschnik Anton
- 1847 Rome Anton, pr. — Peharz Franz, pr. — Pollack Ferdinand, pr.
- 1850 Kerschitz Gregor, pr. — Nitsch Felix, pr. — Sushnik Caspar, pr. — Voiska Andreas,⁵² pr. — Mediz Georg, med. — Wernberg Konrad, gymnasium — Golf Martin, pr. — Ivanz Bartholomäus, pr. — Klein Andreas, pr. — Mrak Mathias, pr. — Rajakowitsch Peter, pr. — Sarnik Martin, pr. — Tschopp Johann, pr. — Achzhin Wictor, med. — Kapler Joseph,⁵³ med. — Kowatsch Wilhelm,⁵⁴ med.
- 1851 Preuz Valentin,⁵⁵ pr. — Kaucic Valentin, pr. — Suetiz Lucas,⁵⁶ pr. — Bohinz Johann, pr.
- 1853 Kregar Joseph, med.
- 1854 Čebular Martin, med.
- 1855 Šubic Simon,⁵⁷ fil. — Traun Ludwig, fil. — Velikajne Franz, pr. — Wurner Melchior, fil. — Andreas Kulavic, pr. — Alic Stephan, pr. — Bric Johann, pr. — Kočevar Franz,⁵⁸ pr. — Kovač Johann, med. — Kozel Mathäus, pr. — Majciger Johann,⁵⁹ fil. — Pestotnik Johann, med. — Pinter Johann, pr. — Plesko Karl,⁶⁰ pr. — von Ehrenthal Possaner Ernst, pr. — Premerstein Franz — Repitsch Johann, fil. — Schmalz Edvard, pr. — Schrey Thomas, fil.
- 1856 Sorko Franz, pr. — Verk Joseph, pr. — Klemencic Johann

- 1857 Kermauner Valentin,⁶¹ fil. — Mandelc Valentin,⁶² fil. — Zarnik Valentin,⁶³ fil. — Pirker Heinrich,⁶⁴ fil. — Skubic Anton, fil. — Schemerl Aleksander, pr. — Deu Edward,⁶⁵ pr. — Schaus Joseph, fil. — Jenko Simon,⁶⁶ fil.
- 1858 Galle Joseph, pr. — Strebenc Georg,⁶⁷ pr. — Demšar Valentin, pr. — Sirknik Anton, pr.
- 1859 Ulčar Lorenz, pr. — Pogačnik Ferdinand,⁶⁸ pr. — Poklukar Joseph,⁶⁹ pr. — Kutner Franz, pr. — Zupan Anton, pr. — Perne Joseph, pr. — Jelenc Anton, pr.
- 1860 Deu Edward,⁷⁰ pr. — Krasovec Johann, pr.
- 1861 Jessenko Johann,⁷¹ fil. — Kenda August, pr. — Rehn Aleksander, pr. — Schaschel Felix, pr. — Hinterlechner Franz, pr.
- 1862 Škrabar Viktor, med. — Breinlstein August Curter v. fil. — Domicel Johann, fil. — Hudetz Aleksander, pr. — Kuster Joseph, pr. — Murnik Johann,⁷² pr. — Noll Joseph,⁷³ pr. — Mlakar Johann,⁷⁴ fil. — Pečar Michael, fil.
- 1863 Raunicher Raimund, med. — Martinak Wilhelm, pr. — Kremser Alois, pr.
- 1864 Derbič Maksimilian, med. — Eržen Ferdinand, med. — Ogrinz Wilhelm,⁷⁵ pr. — Kljun Johann, pr. — Vidrič Lorenz, pr. — Umek Anton,⁷⁶ fil. — Jenko Ludwig,⁷⁷ med. — Sešun Clemens,⁷⁸ pr. — Pfeifer Wilhelm,⁷⁹ pr. — Guttman Emil,⁸⁰ pr. — Böhm Ferdinand, med. — Grčar Adolbert,⁸¹ pr. — Ramovš Peter, pr. — Zupan Johann,⁸² fil.
- 1865 Stempihar Johann, pr. — Pegam Franz, fil. — Brezovar Lauth., fil. — Bole Martin,⁸³ fil.
- 1866 Prettner August, pr. — Kosmatsch Albert, fil. — Pogačnik Joseph, fil. — Prešern Gabriel,⁸⁴ med. — Hafner Jakob, fil. — Egger Edward, pr. — Cegnar Ludwig, pr. — Ulrich Ferdinand,⁸⁵ pr.
- 1867 Celestin Franz,⁸⁶ fil. — Pauer Carl, pr. — Pogačnik Johann, pr. — Vencajz Johann,⁸⁷ pr. — Schanda Michael, pr. — Kolenc Franz, pr. — Jenko Franz, fil.

- 1868 Wester August,⁸⁸ fil. — Glowacky Julius,⁸⁹ fil. — Jamnik Thomas, fil. — Merker Ludwig, pr.
- 1869 Ferlan Franz, fil. — Ogrinec Joseph,⁹⁰ fil. — Heinz Adolph,⁹¹ fil. — Artel Anton,⁹² fil. — Derganc Anton,⁹³ fil. — Puchler Johann, pr. — Jenčič Ludwig, pr. — Lokar Herman, pr. — Ferlin Ignaz, pr. — Koprivec Anton, pr. — Zaplotnik Filip,⁹⁴ pr.
- 1870 Arko Anton,⁹⁵ med. — Levec Franc,⁹⁶ fil. — Benigar Johann,⁹⁷ fil.
- 1871 Kette August, pr. — Golia Ludwig,⁹⁸ pr. — Premern Joseph, pr. — Dobida Joseph,⁹⁹ pr. — Skofic Franz,¹⁰⁰ pr. — Sterger Stanislaus,¹⁰¹ med. — Rak Amand,¹⁰² med. — Suklje Franz,¹⁰³ fil. — Novak Peter, fil. — Kramaric Martin, fil.
- 1872 Karlin Martin,¹⁰⁴ fil. — Gregorin Alois, pr. — Ilc Johann, pr. — Ogrinc Joseph, pr. — Borstnik Franz,¹⁰⁵ fil. — Ferjančič Andreas,¹⁰⁶ pr. — Petrič Joseph, pr. — Polec Julius,¹⁰⁷ pr. — Lilek Anton — Pekoli Johann, pr. — Globocnik Viktor,¹⁰⁸ pr.
- 1873 Visnikar Franz,¹⁰⁹ pr. — Ekl Karl, pr. — Platnar Johann, pr. — Gogala Johann,¹¹⁰ pr. — Tavcar Johann,¹¹¹ pr. — Smola Albin,¹¹² pr. — Kavčič Jakob,¹¹³ pr. — Voncina Johann,¹¹⁴ pr. — Pfefferer Adolf, pr. — Hladnik Anton, fil.
- 1874 Detela Franz,¹¹⁵ fil. — Hribar Emil,¹¹⁶ fil. — Sever Franz, fil. — Karlin Joseph, fil. — Apich Joseph,¹¹⁷ fil. — Susnik Franz, fil. — Nemanič Davorin,¹¹⁸ fil. — Žagar Nikolaus,¹¹⁹ fil. — Bartel Anton,¹²⁰ fil. — Hubad Joseph,¹²¹ fil. — Schwentner Joseph, pr. — Stempihar Valentin,¹²² pr. — Schweiger Franz,¹²³ pr. — Lilek Ferdinand, med. — Škrabar August, fil.
- 1874/75 Markelj Johann,¹²⁴ fil. — Kos Franc,¹²⁵ fil. — Stajer Franz, pr. — Levec Anton,¹²⁶ pr. — Verhovec Johann,¹²⁷ fil. — Endlicher August, pr. — Hajek Franz, pr.
- 1875/67 Kohs Franz,¹²⁸ fil. — Lapajne Stephan,¹²⁹ pr. — Sekula Franz, pr. — Werk Friederich, fil. — Schega Johann, pr. — Mulej Martin, fil. — Oresnik Johan, fil. — Jekovec Johann, pr. — Gregorič Vinzenz¹³⁰ —

- Logar Andreas, fil. — Benedikt Joseph, fil. — Lah Richard, pr. — Jost Ludwig, pr. — Rohrmann Joseph, fil. — Urbas Adolf, pr. — Anzicek Ferdinand
- 1876/77 Lenarčič Anton, pr. — Roth Leopold Ritter v., pr. — Rekar Simon, fil. — Trobec Mathias, pr. — Starič Joseph, pr. — Rozman Lorenz, fil. — Sicherl Johann, fil. — Zor Ignatz, pr. — Zamida Mathias,¹³¹ fil. — Kopal Mathias, pr. — Jost Joseph, pr. — Jan Johann, pr.
- 1877/78 Frankovic Heinrich — Mrak Johann — Semen Albin — Gantar Gregor, pr. — Forsek Johann — Rizzoli Emil — Novak Josef, fil. — Jenko Josef,¹³² fil. — Nemanič Johann, fil. — Jarc Jakob — Novak Franz,¹³³ fil. — Hostnik Martin,¹³⁴ fil.
- 1878/79 Bucar Julius,¹³⁵ pr. — Jakse Franz, pr. — Kobler Franz,¹³⁶ pr. — Klein Anton, pr. — Rihar Josef, pr. — Sehsek Johann, pr. — Volcic Edward,¹³⁷ pr. — Trtnik Johann,¹³⁸ fil. — Macher Johann,¹³⁹ fil. — Tavcar Alois,¹⁴⁰ fil.
- 1879/80 Črnivec Anton,¹⁴¹ fil. — Luschin Paul Ritter v., pr. — Dolinsek Blasius, pr. — Šolar Josef, pr. — Brenze Mathias,¹⁴² pr. — Masek Joseph, pr. — Kopac Andreas, fil. — Skofic Josef, pr. — Majaron Danijel,¹⁴³ pr.
- 1880/81 Avsenik Johann, fil. — Kokalj Michael, pr. — Lauter Hans, pr. — Praprotnik Franz, pr. — Pretnar Mathias,¹⁴⁴ pr. — Kavcnik Johann,¹⁴⁵ pr. — Mikus Anton,¹⁴⁶ fil. — Glowacki Felix, fil. — Skorcic Josef, pr. — Stritof Anton,¹⁴⁷ fil.
- 1881/82 Rucigaj Johann, pr. — Lončar Johann,¹⁴⁸ pr. — Grebenc Karl, pr. — Pirnat Johann, pr. — Mahkovec Anton,¹⁴⁹ pr. — Hudnik Mathias, pr. — Rahne Johann,¹⁵⁰ pr. — Sluga Albin, fil. — Kosak August, pr. — Prevec Alois, pr. — Šušteršič Abdon, pr. — Dereani Julius,¹⁵¹ med. — Vidmar Johann,¹⁵² fil. — Mally Hugo, med.
- 1882/83 Globocnik Johann, pr. — Tuma Heinrich,¹⁵³ pr. — Marouth Johann,¹⁵⁴ med. — Kremensek Johann,¹⁵⁵ pr. — Šušteršič Johann,¹⁵⁶ pr. — Pogačnik Johann, pr. — Rohrmann Rudolf, pr. — Pollack Joseph, pr. — Gruden Johann,¹⁵⁷ pr. — Ogrinz Albin, pr. — Bilc Anton, pr.

- 1883/84 Rosina Franz,¹⁵⁸ pr. — Rupnik Johann, fil. — Triller Karl,¹⁵⁹ pr. — Homann Alois, pr. — Roznik Moriz, med. — Ponebšek Johann,¹⁶⁰ pr. — Vilfan Johann,¹⁶¹ pr. — Kuhar Andreas,¹⁶² pr. — Kržišnik Josef, pr. — Vouk Jakob, pr. — Vidic Jakob, pr.
- 1884/85 Markic Michael,¹⁶³ fil. — Moravec Gustav, med. — Hafner Mathäus,¹⁶⁴ pr. — Samotorcan Josef,¹⁶⁵ pr. — Tekavcic Franz,¹⁶⁶ pr. — Czernik Alois, pr. — Bohinec Adolf, pr. — Bonač Franz, pr. — Barle Josef,¹⁶⁷ pr. — Prevc Franc,¹⁶⁸ pr.
- 1885/86 Janežič Conrad,¹⁶⁹ pr. — Peterlin Franz, pr. — Kržišnik Josef,¹⁷⁰ fil. — Sturm Heinrich, pr. — Guzel Franz, pr. — Fajfar Georg, pr.
- 1886/87 Guzelj Johann, pr. — Kuralt Franz, pr. — Logar Max, pr. — Papež Otto,¹⁷¹ pr. — Vidmar Franz, pr. — Zakrajšček Karl,¹⁷² med. — Zhuber v. Okrog Franz, med. (mesečno 10 fl)
- 1887/88 Furlan Josef,¹⁷³ pr. — Kostanjevec Maximilian, pr. — Debec Josef,¹⁷⁴ fil. — Jerovec Paul, pr. — Streker Johann, pr. — Košenina Peter, med. — Böhm Ludwig,¹⁷⁵ fil.
- 1888/89 Cegnar Josef, pr. — Jagodic Franz, pr. — Kogoj Franz,¹⁷⁶ med. — Peterlin Anton,¹⁷⁷ fil. — Schitnik Franz, pr. — Schweitzer Wilhelm,¹⁷⁸ pr. — Seliskar Alois,¹⁷⁹ pr. — Streicher Johann, pr. — Sturm Paul, pr. — Zebre Alois, pr. — Zupanc Viktor, pr. — Premrov Johann,¹⁸⁰ med. — Mayr August, med.
- 1889/90 Furlan Anton,¹⁸¹ pr. — Golob Rudolf, pr. — Janežič Anton, pr. — Mrace Mathias,¹⁸² pr. — Svirgelj Anton,¹⁸³ pr. — Zotmann Karl, pr. — Oblak Augustin, pr. — Kostanjevec Maximilian, pr. — Böhm Ferdinand, med. — Podpecnik Anton, med.
- 1890/91 Ambrožič Edwin, pr. — Brejc Johann,¹⁸⁴ pr. — Jerala Franz, pr. — Kremžar Anton,¹⁸⁵ pr. — Megusar Albin, pr. — Mejac Anton, pr. — Miklavčič Franz, pr. — Pegan Alois, pr. — Rupnik Johann, pr. — Schweiger Karl, pr. — Toporis Johann,¹⁸⁶ pr. — Majdic Leopold,¹⁸⁷ med. — Malezic Josef, med. — Murnik Jakob,¹⁸⁸ med. — Zenner Josef, med. — Pezdirec Anton, fil. — Tkac Jaroslav,¹⁸⁹ fil. — Kržišnik Josef,¹⁹⁰ — fil. — Mantuani Josef,¹⁹¹ fil.

- 1891/92 Hudovernik Paul, pr. — Lavrin Josef, pr. — Korenčan Andreas, med. — Milohnoja Johann,¹⁹² pr. — Turšič Johann, med. — Prosenc Franz,¹⁹³ fil. — Vasic Viktor, med.
- 1892/93 Benedik Johann,¹⁹⁴ med. — Starec Johann, pr. — Geiger Karl, pr. — Maselj Johann,¹⁹⁵ fil. — Kusar Valentin,¹⁹⁶ fil.
- 1893/94 Bernik Johann,¹⁹⁷ fil. — Bleiweis Peter,¹⁹⁸ pr. — Govekar Franz,¹⁹⁹ med. — Milavec Johann, med. — Lavrič Anton, pr. — Mladič Anton,²⁰⁰ pr. — Zilich Josef,²⁰¹ fil. — Zupanec Johann,²⁰² fil. — Jančar Ferdinand,²⁰³ fil.
- 1894/95 Papež N. Anton,²⁰⁴ fil. — Plehan Johann, fil. — Plemelj Joseph,²⁰⁵ fil. — Regen Johann,²⁰⁶ fil. — Zupan Anton,²⁰⁷ fil. — Zupančič Jakob,²⁰⁸ fil. — Flerin Valentin, pr. — Kogoj Jakob, pr. — Požar Josef, pr. — Tomšič Theodor — Valjavec Paul,²⁰⁹ pr.
- 1895/96 Geiger Karl, pr. — Beuk Stanislaus,²¹⁰ fil. — Kosnik Johann,²¹¹ fil. — Kovatsch Karl, pr. — Muhiz Franz, pr. — Rajakowitsch Hans, fil. — Reisner Josef,²¹² fil. — Stupica Franz, pr. — Zun Valentin,²¹³ pr. — Zupan Johann, pr. — Kozina Georg, pr. — Vrancic Ivan, pr.
- 1896/97 Dolšak Franz,²¹⁴ med. — Stojc Josef,²¹⁵ med. — Derovšek Karel, pr. — Mesar Alois, pr. — Nagode Anton,²¹⁶ pr. — Pavliček Viktor, pr. — Komatar Franz,²¹⁷ fil. — Nachtigal Raymund,²¹⁸ fil.
- 1897/98 Juvančič Friderich,²¹⁹ pr. — Andres Josef, pr. — Vodnik Heinrich,²²⁰ fil. — Merhar Johann,²²¹ fil.
- 1898/99 Hubad Johann, med. — Ogrinz Johann, med. — Rus Moritz,²²² med. — Bakovnik Johann, pr. — Jan Jakob, pr. — Jerovšek Leopold, pr. — Kimovec Johann,²²³ pr. — Schubert Friederich, pr. — Sinkovec Johann, pr. — Brezič Franz, pr. — Jesenko Franz,²²⁴ fil. — Petrič Jožef,²²⁵ fil. — Prijatelj Ivan,²²⁶ fil. — Zupančič Otto,²²⁷ fil.
- 1899/900 Avsec Anton, pr. — Derganc Franz,²²⁸ med. — Jerala Franz,²²⁹ pr. — Kepec Johann, fil. — Šajn Josef, pr. — Zaveršnik Hubert, pr. — Skaberne Paul,²³⁰ pr.

- 1900/01 Puc Dominik,²³¹ pr. — Samec Max,²³² fil. — Sešek Franz, pr. — Capuder Karl,²³³ fil. — Žirovnik Jan-ko,²³⁴ — Češark Albin — Kobal Rudolf, med. — Vincenc Šarabon,²³⁵ fil.
- 1901/02 Ažbe Johann, fil. — Podboj Franz, pr. — Kuhelj Karl,²³⁶ pr. — Steska Heinrich,²³⁷ pr. — Grošelj Paul,²³⁸ fil. — Lavrenčič Mathias, pr. — Kralj Franz, fil. — Pirc Mathias,²³⁹ fil. — Kozina Paul,²⁴⁰ fil. — Sever Max,²⁴¹ fil. — Verčon Johann, med.
- 1902/03 Smrekar Heinrich,²⁴² pr. — Kreč Johann, fil. — Krešnik Johann, pr. — Sodnik Alois,²⁴³ fil. — Tavzes Franz, pr. — Verbič Franz,²⁴⁴ fil. — Kerč Johann, fil. — Klobčič Ludwig, — pr.
- 1904/05 Derč Vladislav, pr. — Kobal Johann, pr. — Frankheim Fettich Otto,²⁴⁵ fil. — Mencej Joseph, fil. — Režek Johann, pr. — Matjašič Rudolf,²⁴⁶ fil. — Sabothy Beno,²⁴⁷ pr. — Plautz Oskar, pr. — Schweiger Joseph,²⁴⁸ fil. — Walsegger Wolgang, med.
- 1905/06 Smola Albin,²⁴⁹ pr. — Pavlič Franz, pr. — Čadež Franz,²⁵⁰ fil. — Cerk Josef,²⁵¹ fil. — Ogrin Franz,²⁵² pr. — Drnovšek Ivan, fil. — Paternoster Viktor, fil. — Dolenc Johann,²⁵³ fil. — Božič Gottfried,²⁵⁴ fil. — Tomažič Ferdinand, pr. — Deu Friederich, pr.
- 1906/07 Trojanšek Avgust, pr. — Praznik Janko,²⁵⁵ med. — Hubad Josef, pr. — Zidar Franz,²⁵⁶ fil. — Likar Johann,²⁵⁷ pr. — Bradač Franz,²⁵⁸ fil. — Cimperman Ludwig, fil. — Osana Josef,²⁵⁹ fil. — Vasič Ivan,²⁶⁰ pr. — Olip Janko,²⁶¹ pr. — Prijatelj Karl,²⁶² fil. — Mrak Anton,²⁶³ pr. — Prebil Andreas,²⁶⁴ fil. — Luznar Jakob, pr. — Barle Gustav, pr. — Ferjan Franz,²⁶⁵ fil. — Bajuk Markus,²⁶⁶ fil.
- 1907/08 Ivanetič Franz,²⁶⁷ pr. — Mikolič Jakob, pr. — Spiller Franz,²⁶⁸ pr. — Pikuš Johann,²⁶⁹ pr. — Močnik Ernest, pr. — Luzar Josef, med. — Berce Josef,²⁷⁰ fil. — Novak Franz, fil. — Burger Anton,²⁷¹ fil. — Tomec Ernest,²⁷² fil. — Jerman Jakob, pr. — Kavčič Franz, med.
- 1908/09 Boštjančič Leopold,²⁷³ pr. — Černič Mirko,²⁷⁴ med. — Ekerth Vincenc, fil. — Kandare Albin,²⁷⁵ pr. —

- Kobal Alois,²⁷⁶ pr. — Murgel Erwin, med. — Sodnik Anton, pr. — Lazar Franz, pr. — Schott Emil, pr. — Stelle Franz,²⁷⁷ fil.
- 1909/10 Masic Stanislaus, pr. — Cepuder Josef,²⁷⁸ pr. — Gogala Johann, pr. — Krec Vladimir,²⁷⁹ pr. — Jeuniker Wilhelm, pr. — Majerle Johann, pr. — Natlačen Marko,²⁸⁰ pr. — Vidic Janko, pr. — Jese Leopold,²⁸¹ med. — Virant Franc, med. — Justin Mathäus,²⁸² med. — Thoman Felix, med. — Jamar Anton,²⁸³ med. — Basaj Jakob, med. — Mazovec Ivan,²⁸⁴ fil. — Silc Jakob, fil. — Perz Franc, fil. — Schrey Franz, fil. — Gruden Ivan, fil.
- 1910/11 Groznik Anton, pr. — Perne Ivan,²⁸⁵ pr. — Smolej Lothar, pr. — Stiller Josef, pr. — Sušnik Lorenz,²⁸⁶ fil. — Krisch Richard, pr. — Gmeiner Rudolf, pr. — Mohorič Jakob,²⁸⁷ pr. — Jež Franz, pr. — Golia Adolf,²⁸⁸ pr.
- 1911/12 Kuhelj Friederich, pr. — Leskovec Johann, pr. — Murgel Julius, med. — Vidmar Karl, med. — Schorn Josef, fil. — Andolsek Johann,²⁸⁹ fil. — Ruprecht Stanislaus, med. — Donner Rudolf, pr. — Dolinar Josef, pr.
- 1912/13 Matjašič Maurilius,²⁹⁰ med. — Alič Franz,²⁹¹ fil. — Rus Josef,²⁹² fil. — Breznik Paul,²⁹³ fil. — Kambič Michael, pr. — Schweiger Stanislaus, pr. — Kržan Franz, pr. — Luschitzky Karl,²⁹⁴ med. — Prijatelj Ivan,²⁹⁵ — fil. — Zobec Johann, pr. — Peršin Alexius,²⁹⁶ pr. — Basaj Josef,²⁹⁷ pr. — Bogataj Lorenz,²⁹⁸ pr. — Kaiserberger Leo, pr. — Lavrič Josef,²⁹⁹ pr. — Lokar Franz,³⁰⁰ pr. — Petrič Maximilian, pr. — Železnik Franz, pr. — Koder Anton, med. — Trtnik Albert,³⁰¹ med. — Oražem Johann, med. — Ambrožič Mathias,³⁰² med.
- 1913/14 Högler Franz, med. — Slibar Johann,³⁰³ pr. — Zupan Franz, med. — Melik Anton,³⁰⁴ fil. — Požlep Franz, fil. — Kapus Franz,³⁰⁵ fil. — Skubic Stephan, pr. — Maršič Franz, pr. — Lapajne Stanislaus,³⁰⁶ pr. — Gaber Franz, pr.
- 1914/15 Smola Josef — Koblar Franz³⁰⁷ — Kranjec Silvester³⁰⁸ — Bamberg Robert — Svetelj Blasius³⁰⁹ — Pfei-

fer Cyril — Aljančič Ernst — Springer Gottfried — Schrey Amon — Plot Michael — Krauland Georg — Kmetič Jakob — Skala Leo — Marincek Anton — Gosar Andreas³¹⁰ — Reven Raimund — Vrhunec Vincenc — Brežnik Viktor.

- 1915/16 Černe Ivan, med. — Dolenc Vladimir, med. — Golob Konstanž, pr. — Jereb Peter,³¹¹ pr. — Krajšek Anton, pr. — Lapajne Vladimir,³¹² fil. — del Mestri, Victoria Gräffin, fil. — Petrič Franz, pr. — Pintar Anton, pr. — Schiffrer Stanislaus — Schiller Ignatz, pr. — Šimec Amalie,³¹³ med. — Stanovnik Johann,³¹⁴ pr. — Zupin Ludwig, pr. — Žužek Bogdan,³¹⁵ pr.
- 1916/17 Gregorc Albin — Požlep Anton — Čehun Franz — Čenčič Jakob — Počkaj Jakob — Likar Stanislaus — Kropivnik Rudolf³¹⁶ — Theuerschuh Konrad — Turk Josef — Turk Alois — Zontar Josef³¹⁷
- 1917/18 Čoš Franz, pr. — Lipovšek Franz, pr. — Mate August, pr. — Petkovšek Stanislaus, fil. — Mrak Johann, med. — Autzinger Ludwig, fil. — Klitzner Anton — Stirn Justina, med. — Hedbauny Jaroslav, fil. — Schnabert Anton, med.
- 1918 Bezlaj Vladimir, pr. — Balon Josef, fil. — Lorenzoni Oskar, fil. — Ebner Hedwig, fil. — Jungbauer Otto
- 1918/19 Benesch Otto — Knaffl — Saltzer — Zwanger Stipendium

SEZNAM SUPERINTENDENTOV KNAFLJEVE USTANOVE

1676—1684 Jurij Wohiniz

ok. 1696 Johann Georgius Managetta

ok. 1706 Georg Cristoph Mayeditsch

ok. 1721 Benedictus Eberhardus Molitor

ok. 1728 Johann Carl Ferdinand von Pichl

1733—1785 Thomas Ignatius von Pöck

1786—1804 Johann Nepomuk Sortschan

1804—1822 Georgius Polz

1822—1840 Georg Rasp
1840—1854 Blasius Primus Knees
1855—1873 Ferdinand Suppantschitsch
 1874 v. d. Josip Zhismann
1875—1877 Josip Zhismann
1877—1885 Ludvik Crobath
1885—1890 Klement Seshun
1890—1900 Raimund Karabacek
1900—1918 Carl Brockhausen

GIBANJE ŠTEVILA IN VIŠINE ŠTIPENDIJ

1676 4 po 100 fl
1736 8 do 12 po 60 fl
1751 6 po 100 fl
1766 5? po 100 fl
1786 6 po 100 fl in 8 po 60 fl
1816 10 po 200 fl
1822 ? po 100 fl
1830 12 po 120 fl
1836 14 po 120 fl
1838 19 po 120 fl
1841 21 po 120 fl
1851 18 po 120 fl
1856 23 po 150 fl
1860 23 po 157/50 fl
1867 23 po 240 fl
1894 36 po 300 fl
1900 36 po 600 kron
1900 39 po 600 kron

OPOMBE K ŠTIPENDISTOM

Nekatere okrajšave

- BBUL — Univerza v Ljubljani, Biografije in bibliografije univerzitetnih učiteljev in sodelavcev, Ljubljana 1957 (I. knjiga), Ljubljana 1969 (II. knjiga).
- Imenik I-IV — Imenik odvetnikov Odvetniške zbornice v Ljubljani, I.—IV. knjiga, v rokopisu.
- Jahrbuch — Jahrbuch des höheren Unterrichtswesens in Oestereich.
- Kidrič, PA — France Kidrič, Prešernov album, Ljubljana 1949.
- Pol stoletja — Pol stoletja društva »Pravnik«, spominska knjiga, Društvo »Pravnik« v Ljubljani, 1939.
- SBL — Slovenski biografski leksikon.
- Skaberne — Dr. Fran Skaberne, Slovenski advokati in javni notarji v književnosti, znanosti in politiki, Društvo »Pravnik« v Ljubljani 1936.
- Stalež — Stalež srednjih in strokovnih šol v Sloveniji januarja 1928, sestavil prof. Leskošek, izdalo Profesorsko društvo, sekcija Ljubljana.
- Sto let zbornice — Ob stoletnici Odvetniške zbornice v Ljubljani 1868—1968, Pravnik, letnik XXIII — 1968, št. 9—10.
- Suklje, Spomini I-III — Fran Suklje, Iz mojih spominov, Ljubljana 1926 do 1929 (I.—III. del).
- Wurbach — Biographisches Lexicon des Kaiserthums Osterreich von dr. Konstant von Wurzbach, Wien 1856—1891.

OPOMBE

¹ Alois Kappus v. Pichlstein (1760—1803), deželni tajnik na Kranjskem. (Der Adel in den Matriken des Herzogtums Krain, herausgegeben von Ludwig Schiviz von Schivizhoffen, Gorica 1905, str. 209.)

² Tomaž Dolinar (1760—1839), pravnik, profesor zgodovine feudalnega in nemškega cerkvenega prava na terezijanski akademiji, nekaj časa profesor cerkvenega prava na praški, od 1805 na dunajski univerzi. (SBL I, str. 143)

³ Anton Nanger, zdravnik, doma iz Stične, od 1799—1808 omenjen kot drugi rudniški fizik v Idriji. (Zapuščina dr. I. Pintarja v Mestnem arhivu ljubljanskem.)

⁴ Bernard Kogl (1763—1839), zdravnik, od 1795 na liceju v Ljubljani učitelj živinozdravništva, od 1806 protomedik za Kranjsko in Goriško, od 1809 dvorni zdravnik na Dunaju, po razpadu Ilirskih provinc do upokojitve 1820 zopet protomedik za Kranjsko. (SBL I, str. 489)

⁵ Blaž Hafner, zdravnik, živel ob koncu 18. stol. in prvi pol. 19. stol., nekaj časa rudniški fizik v Idriji. Bil je energičen propagator vakcinacije. (SBL I, str. 288)

⁶ Gašper Levičnik, Melhior vitez Glomberg, v letih 1799—1800 suplent cerkvenega prava na dunajski univerzi, 1800 stopil v odvetniško pisarno rojaka pl. Remica in je prevzel po njegovi smrti. (SBL I, str. 648)

⁷ Janez Oblak (1780—1858) odvetnik v Ljubljani, Čopov znanec. (Kidrič, PA, str. 272)

⁸ Maksimiljan Wurzbach (1781—1854) odvetnik, v času Ilirskih provinc član prvostopenjskega sodnega tribunala, od 1812 advokat v Petit conseil des gouverneurs, po propadu provinc do smrti zopet odvetnik v Ljubljani. (Wurzbach 59, str. 25)

⁹ Florijan Sentimer (1786—1836) zdravnik, v času študija v krogu Kopitarja, dr. J. Zupana in J. A. Suppantschitscha. Potoval je vse življenje in tudi umrl v Rusiji, (SBL 10. zv., str. 290)

¹⁰ Jernej Kopitar (1780—1844) jezikoslovec, na Dunaj je odšel šele leta 1808, da bi študiral pravo, vendar se je posvetil jezikoslovju. (SBL I, str. 496)

¹¹ Dr. Andrej Napreth, omenjen kot varuh Smoletovega nezakonskega sina Andreja Rudolfa. (Kidrič, PA, str. 377)

¹² Blaž Ovijac (1790—1859) odvetnik v Ljubljani, državni poslanec, član različnih komisij za prevajanje in izdelavo zakonov. (SBL II, str. 238)

- ¹³ Karl Knaffl, sin Felixa Knaffla Lenza, glej str. 00 te razprave.
- ¹⁴ Fran Weber, zdravnik, nekaj časa c. kr. gubernialni svetnik, referent v zdr. zadevah ter protomedik za Dalmacijo, služboval v Postojni, Kamniku, Ljubljani, na Reki, v Pazinu, Zadru in Trstu. (Zapuščina dr. I. Pintarja v Mestnem arhivu ljubljanskem.)
- ¹⁵ Ivan Zhuber pl. Okrog (1790—1865), zdravnik, nekaj časa primarij ljubljanske bolnice, večkrat odlikovan, v plemiški stan povzdignjen 1865. (Wurzbach 56, str. 363)
- ¹⁶ Anton Kiker, zdravnik, 1820 distriktni zdravnik v Kanalu, 1821 v Smohorju ob Zilji, od 1822 v Radovljici in pozneje okrožni fizik v Mariboru. (Zapuščina dr. I. Pintarja v Mestnem arhivu ljubljanskem.)
- ¹⁷ Friderik Irenej Baraga (1797—1868), najprej (1816-21) študiral pravo in nato (1821—24) bogoslovje. Leta 1830 je odšel kot misijonar med severno-ameriške Indijance. (SBL I, str. 23)
- ¹⁸ Jožef Orel (1797—1874) študiral pravo, pri prošnjah za advokaturu Prešernov tekmeč od 1832, kasneje notar v Ljubljani. Bil je poslanec v deželnem zboru, v odposlanstvu na Dunaj 1848 in po svoji usmeritvi spadal v Bleiweisov krog. (SBL II, str. 228)
- ¹⁹ Janez Kopač (1793—1872), pravnik, več let suplent pri Tomažu Dolinarju na Dunaju, 1830 odšel v Innsbruck in 1850 v Gradec. Tu je bil 1851-52 in 1855-56 dekan pravne fakultete in 1857-58 rektor graške univerze. V letih 1851-52 je bil med pobudniki slovenskih predavanj na pravni fakulteti in si prizadeval, da bi Knaflijeve štipendije podeljevali tudi na graški univerzi. (SBL I, str. 495 in še str. 00 te razprave.)
- ²⁰ Miha Kastelic (1796—1868), študiral pravo in politične vede, leta 1823 postal uradni praktikant pri ilirski upravi državnih posestev v Ljubljani. Njegova zgodovinska zasluga je ustanovitev Kranjske Čbelice. (SBL I, str. 432)
- ²¹ Anton Zhuber, zdravnik-kirurg, promoviral 1827, nekaj časa drugi mestni zdravnik na Dunaju (do ok. 1832), nato dvorni fizik v Laxenbergu. (Wurzbach 56, str. 365, zapuščina dr. I. Pintarja v Mestnem arhivu ljubljanskem.)
- ²² France Prešeren (1800—1849) pesnik. (SBL II, str. 517, za čas študija še posebej: F. Kidrič, Prešeren II, Ljubljana 1938, str. 59 sl.)
- ²³ Matija Gollmaier, »Poharjev« iz Zirovnice, 1819-25 deloma ob podpori bratranca M. Čopa na Dunaju študiral pravo. Tu je spadal v Prešernovo družbo in si je tudi kasneje dopisoval s Čopom. Umrl je kot upokojeni fin. komisar v Trstu 1878. leta. (SBL I, str. 228)
- ²⁴ Ivan Terpinc, zdravnik, brat Fidelisa Trpinca. Promoviral na Dunaju 1830, nato eno leto praktical v Ljubljani, 1832 pa je postal distriktni zdravnik v Kamniku. Umrl je leta 1847. (Zapuščina dr. I. Pintarja v Mestnem arhivu ljubljanskem.)
- ²⁵ Franc Edlauer, rojen v Ljubljani, v gimnaziji Kastelčev sošolec, na Dunaju študiral pravo, 1829/30 profesor za enciklopedični uvod v naravno in kriminalno pravo, 1850 imenovan za profesorja na dunajski pravni fakulteti. (Kidrič, PA, str. 268)

²⁶ Jakob Traun (1802—1884) na Dunaju študiral pravo, promoviral 1828. Bil je odvetnik v Celju, Mariboru in Celovcu. Ze v drugem letniku filozofije Prešernov sošolec in ostal njegov prijatelj tudi kasneje. (Kidrič, PA, str. 280)

²⁷ Jurij Hladnik, študiral pravo na Dunaju, leta 1832 Prešernov konkurent za advokaturo, a je ostal v finančni službi. Leta 1843 premeščen v Celovec, kjer se je leta 1848 uveljavil med voditelji »Slovenskega društva«. (Kidrič, PA, str. 269)

²⁸ Franc Papež (1803—1858), zdravnik, služboval v Novem mestu, Radvljici in Mokronogu. Posebno priznanje ministra notranjih zadev je dobil za svoje delo v času kolere 1855. (SBL II, str. 260)

²⁹ Avgust Andrioli (1802—1875), zdravnik. Služboval je v Kanalu ob Soči, v Pazinu in nato v Ljubljani. Tu je postal sanitetni referent pri deželni vladi in ravnatelj bolniške šole. Bil je med ustanovitelji zdravniškega društva in je predsedoval tedanjemu »Verein d. Ärzte in Krain« 1863-66. (SBL I, str. 12)

³⁰ Matija Kavčič (1802—1863), na Dunaju 1830 promoviral iz prava. Leta 1848 se je aktivno vključil v politično dogajanje, poslanec v starem in nato v novem deželnem zboru, kandidat za frankfurtski zbor, izvoljen v državni zbor itd. (SBL I, str. 43)

³¹ Ferdinand Suppatschitsch (1806—1873), s podporo Tomaža Dolinarja na Dunaju študiral pravo, leta 1842 je postal advokat, 1855 superintendent Knafljeve ustanove. (Tomo Zupan, Črtice iz življenja dveh kranjskih rojakov, Program des K. K. Staats-Realgymnasiums in Krainburg, 1874; str. 00 te razprave.)

³² Ivan Napreth, najprej zdravnik v Ljubljani, nato distriktni zdravnik v Kranju. Na ljubljanskem liceju predaval o strežbi bolnikov enkrat tedensko nemško, enkrat slovensko. (Zapuščina dr. I. Pintarja v Mestnem arhivu ljubljanskem.)

³³ Ludvik Grbec (1805—ok. 1880), do 1835 privatni zdravnik v Ljubljani, ordiniral kot prvi dr. medicine-okulist. Kratek čas tudi okrožni zdravnik v Vipavi, pozneje fizik v Idriji. (SBL I, str. 245)

³⁴ Karl Wurzbach (1809—1886), na Dunaju je 1832 promoviral iz filozofije, 1833 pa iz političnih in pravnih ved. Od 1861 se je aktivno politično udeleževal, bil poslanec veleposestva v deželnem zboru, kasneje tudi v državnem zboru. 1871 je postal deželni predsednik na Kranjskem. (Wurzbach 59, str. 24)

³⁵ Anton Potočnik, 1834 se omenja kot praktični zdravnik v Ljubljani, potem ko je istega leta promoviral v Padovi. Ohranjena je njegova disertacija z naslovom »De hominis aetatibus«, posvečena baronu Erbergu. (Posredoval dr. I. Logar.)

³⁶ Janez Toman (ok. 1806—1869). Na Dunaju je študiral pravo, po končanih študijah nekaj časa koncipient pri Ovijaczu in Burgerju, od 1846 odvetnik v Postojni. V času 1834-46 je bil med glavnimi Prešernovimi pivskimi tovariši. (Kidrič, PA, str. 280)

³⁷ Josip Šubič (1802—1861), medicino je študiral na Dunaju in je promoviral 1834 v Padovi. Služboval je v Celju, Slovenskih gorica in v Mariboru. Napisal je več leposlovnih in slovstvenih člankov. (SBL II. zv., v tisku)

³⁵ Andrej Luschin vitez Ebengreuth (1807—1879), pravo študiral na Dunaju (1829—32), promoviral v Gradcu 1835. Služboval je v Ljubljani, Lvovu, Cernovicah in v Zadru. Leta 1850 imenovan za državnega pravdnika v Novem mestu, nato v Temišvaru, od 1861 do upokojitve predsednik deželnega sodišča v Ljubljani. (SBL I, str. 686)

³⁶ Konstantin Jožef Schrott (1811—1866), zdravnik. Služboval je na Velikem Lošinju, v Kopru, Pazinu, Kranju in v Trstu. Schrott je bil prvi predsednik leta 1861 ustanovljenega zdravniškega bralnega društva v Ljubljani. (SBL 10. zv., str. 245)

⁴⁰ Franc Skedl (1809—1866), zdravnik. Služboval v Dvoru pri Žužemberku, v Novem mestu in Ljubljani, kjer je bil zdravnik v prisilnih delavnicah. (SBL 10. zv., str. 326)

⁴¹ Jurij Grabner (1806—1862), pisatelj, najprej študiral bogoslovje, nato od 1830 pravo na Dunaju in od 1838 zopet bogoslovje. V mladih letih se je pridružil Cbeličarjem, kasneje dober voditelj pisateljskim začetnikom v Alojzijevišču (npr. Jurčiču). (SBL I, str. 239)

⁴² Johann Brolich, deželni sodni svetnik, deželni in državni poslanec (1861—67), član odvetniške zbornice v letih 1871—1883. Šuklje ga imenuje »nemškutarja«. (Šuklje, Spomini I, str. 168, Imenik I, str. 30)

⁴³ Simon Strupi (1813—1880), po končanem študiju medicine opravil še tečaj iz veterinarske medicine. Služboval na Dunaju, v Celovcu in v Ljubljani. Leta 1848 je bil na Dunaju v odposlanstvu, ki je zahtevalo slovensko univerzo v Ljubljani. Bil je Bleiweisov sodelavec pri pisanju nekaterih veterinarskih knjig. Od 1855 do smrti redni profesor veterine na univerzi v Pragi. (M. D. Grmek, Inauguralne disertacije hrvatskih, srpskih i slovenačkih liječnika, Starine 43, JAZU Zagreb 1951, str. 150)

⁴⁴ Franc Zupančič (Suppantschitsch) (1811—1889), odvetnik, služboval v Ljubljani in Novem mestu. Bil je predlagan za poslanca v Frankfurt, vendar je ponudbo zavrnil in je postal Laschanov namestnik v Novem mestu. (Kidrič, PA, str. 283, Imenik I, str. 14)

⁴⁵ Jožef Zupan, omenjen kot zdravnik ustanove sv. Peter v Komendi, umrl ok. 1846. (Zapuščina dr. I. Pintarja v Mestnem arhivu ljubljanskem.)

⁴⁶ Jurij Levičnik (1812—1876), študiral pravo, služboval pri različnih gosposkah, nato pri komisariatu v Ribnici in sodiščih v Kranjski gori in v Skofji Loki. Leta 1848 napisal več člankov v »Laibacher Zeitung«. (Pol stoletja, str. 35)

⁴⁷ Anton Mažgon (1812—1849), študiral pravo, že v času študija je sodeloval v »slovanskem gibanju«. Leta 1848 je začel s slovenskimi predavanji iz civilnega prava (v org. Slov. društva), prevajal zakonodajne akte in sodeloval v komisiji za sestavo slovenske pravne terminologije. (SBL II, str. 78)

⁴⁸ Janez Čop (1810—1846), brat Matije Čopa. Študiral pravo, nekaj časa služboval na Dunaju in v Trstu. Bil je v tesnejših stikih s slovenskim kulturnim krogom. (SBL I, str. 95)

⁴⁹ Josip Burger, odvetnik v Kranju, član Odvetniške zbornice do 1885. (Imenik I, str. 3)

⁵⁰ Ivan Skedl (ok. 1819—1891), od 1861 odvetnik v Novem mestu, 1863 izvoljen za poslanca okrožja Trebnje. (SBL 10. zv., str. 326)

⁵¹ Josip Zhisman (Čižman) (1820—1894), študiral pravo, se nato ukvarjal z orientalskimi jeziki in 1848 opravil doktorat iz filozofije. Leta 1867 je postal izredni in 1871 redni profesor vzhodnega cerkvenega prava na dunajski univerzi. Bil je tudi osebni učitelj nadvojvode Rudolfa. (Pol stoletja, str. 189)

⁵² Andrej Vojska (1828—1903), v letih 1847-52 študiral na dunajski in graški univerzi. Leta 1850 je doktoriral iz filozofije in 1852 iz prava. Veljal je za rusofila in panslavista. Spadal je med prve slovenske sodnike, ki so že okoli 1865 uradovali slovensko. (Pol stoletja, str. 41)

⁵³ Josip Kapler, okrajni zdravnik v Kočevju. Leta 1885 predsednik zdravstvenega sveta za Kranjsko in dolgoletni član društva zdravnikov na Kranjskem. (SBL I, str. 426)

⁵⁴ Viljem Kovač (1830—1888). Medicinó je študiral na Dunaju in v Budimpešti. Leta 1873 je postal mestni fizik v Ljubljani in si je močno prizadeval izboljšati mestne higienske razmere. (SBL I, str. 539)

⁵⁵ Valentin Prevec, odvetnik v Kamniku, do leta 1873 član odvetniške zbornice. Pri njem je v letih 1866/69 praktical Simon Jenko. (Imenik I, str. 9. Simon Jenko, Zbrano delo II, Ljubljana 1965, str. 249)

⁵⁶ Luka Svetec (1826—1921) je bil najprej v sodni službi na Hrvaškem in na Kranjskem, od 1866 komisar na ljubljanskem magistratu, kasneje notar v Idriji in v Litiji. V letih 1863-95 je bil poslanec kranjskega deželnega zbora, 1867 in 1871 pa je bil izvoljen tudi v državni zbor. (Pol stoletja — str. 42, Skaberne . . . str. 35)

⁵⁷ Simon Šubic (1830—1903), na Dunaju je študiral matematiko in fiziko, nato služboval v Pešti in na Dunaju. Leta 1866 je bil imenovan za privatnega docenta in od 1869 za profesorja fizike na graški univerzi. (Wurzbach 40, str. 262, SBL 11. zv. — v tisku.)

⁵⁸ Franc Kočevar pr. Kondenheim (1833—1897). Od leta 1884 podpredsednik, kasneje predsednik deželnega sodišča v Ljubljani. (SBL I, str. 487)

⁵⁹ Janez Majciger (1829—1909), na dunajski univerzi študiral klasično in slovansko filologijo. Leta 1857 je bil nameščen na gimnaziji v Mariboru, kjer je ostal do upokojitve. Njegovo ne preveč bogato literarno delo ima večinoma rodoljuben značaj. (SBL II, str. 25)

⁶⁰ Karel Pleško (1834—1899), pravnik. Najprej je služboval pri političnih uradih na Kranjskem. Leta 1871 je prešel k sodišču (v Kamniku, Črnomlju, na Vrhniki in v Litiji). Leta 1881 je postal sodni svetnik. Pomemben je kot soustanovitelj društva »Pravnik«. (SBL II, str. 381)

⁶¹ Valentin Kermauner (1835—1908), klasično filologijo študiral na Dunaju in v Gradcu, nato služboval v Celju in v Ljubljani. V krogu sošolcev »Vajevecev« se je poskušal v pesništvu. Kasneje se v javnosti ni več oglasil. (SBL I, str. 443)

⁶² Valentin Mandelc (1837—1872), že v Kranju sošolec J. Jenka. V ljubljanski gimnaziji (1847—55) sošolec »vajevecev«. Na Dunaju je študiral klasično filologijo in slovenščino. Nekaj časa je služboval v Varaždinu, nato v Karlovcu, kjer je umrl. (SBL II, str. 40)

⁶³ Valentin Zarnik (1837—1888), politik, deželni poslanec in deželni odbornik, član občinskega sveta v Ljubljani, starosta Sokola itd. Bil je med organizatorji taborov in govornik na 11 med njimi. (Skaberne, str. 29, Sto let zbornice, str. 184.)

⁶⁴ Henrik Pirker (1836—1910), gimnazijski profesor, pokopan v Ljubljani.

⁶⁵ Edvard Dev (1834—1917). Služboval je v Ljubljani, Planini pri Raketu in slednjič kot okrajni sodnik oz. sodni svetnik v Črnomlju. Po upokojitvi 1886 je bil še nekaj časa nastavljen pri ljubljanskem magistratu. Leta 1872 in v letih 1883—89 je v kranjskem deželnem zboru zastopal belokranjske občine. (Pol stoletja, str. 19)

⁶⁶ Simon Jenko, pesnik (1835—1869), na Dunaju je študiral najprej klasično jezikoslovje in nato pravo. Služboval je v Kranju in Kamniku. (SBL I, str. 399)

⁶⁷ Jurij Strebenc (1834—1899), na Dunaju je študiral pravo (prom. 1862). Od 1861 je v Ljubljani študiral bogoslovje in bil ordiniran že 1863. V različnih krajih služboval kot kaplan, nato v ljubljanskem semenišču ter kasneje kot župnik. S. je bil lastnik prve in edine rokopisne zbirke Simona Jenka. (SBL 11. zv., v tisku.)

⁶⁸ Ferdinand Pogačnik (1839—1888). Pravo je doštudiral na Dunaju, kjer je postal odvetnik. Ohranil je stike s slovensko dijaško družbo in bil Stritarjev prijatelj. Leta 1876 je zastopal E. Jelovškovo v pravdi za Prešernovo dediščino. (SBL II, str. 408)

⁶⁹ Josip Poklukar (1837—1891). Najprej je služboval v Ljubljani kot odvetniški in notarski koncipient, 1875 je prevzel nadzorstvo in kasneje vodstvo Blasnikove tiskarne. V politiki se je pridružil staroslovencem pod vplivom Bleiweisa in kasneje kanonika Kluna. (SBL II, 425)

⁷⁰ Edvard Deu, odvetnik (1840—1897), pokopan v Kranju.

⁷¹ Janez Jesenko (1838—1908), geograf in zgodovinar. Po končanih študijah je najprej služboval na gimnaziji v Gorici in nato v Trstu. J. je pisal slovenske učne knjige iz zgodovine in geografije in jih pogosto tudi sam založil. (SBL I, str. 409)

⁷² Ivan Murnik (1839—1913). Po končanih študijah je stopil v pisarno dr. L. Tomana v Radovljici in se z njim preselil v Ljubljano. Leta 1867 je postal Tomanov namestnik pri tajništvu obrtniške in trgovske zbornice in 1869 njen tajnik. Približal se je Bleiweisu in mu pomagal urejevati Novice. V letih 1867—70 je bil njihov odgovorni urednik. (SBL II, str. 177)

⁷³ Josip Noll (1841—1902). Na Dunaju je študiral pravo, vendar je študij opustil in se posvetil dramatik. Bil je med ustanovitelji Dramatičnega društva in nastopal kot pevec, igralec in režiser, 1870/71 pa je bil tudi učitelj dramske šole. (SBL II, str. 204)

⁷⁴ Johann Mlakar, rojen v Ljubljani. Po dovršenih študijah je poučeval v bogatih dunajskih hišah. Sukiže ga imenuje »zagrizenega nemškutarja«. (Sukiže, Spomini II, str. 104.)

⁷⁵ Viljem Ogrinc (1845—1883), študiral pravo in nato v številnih krajih služboval kot sodnik, nazadnje v Metliki. Že kot srednješolec je objavljval poljudnoznanstvene tekste iz astronomije. (SBL II, str. 221)

⁷⁶ Anton Umek — Okiški (1838—1871), pesnik, na Dunaju študiral klasično filologijo in zgodovino. Od 1866 služboval na gimnaziji v Celovcu. Pesmi je objavljaval v *Zgodnji Danici*, *Slovenskem glasniku*, *Cvetju* itd. (Ivan Grafenauer, *Zgodovina novejšega slovenskega slovstva II*, Ljubljana 1911, str. 457.)

⁷⁷ Ljudevit Jenko, zdravnik (1841—1912), po končanih študijah se je specializiral za okulistiko. Služboval je v Idriji in v Ljubljani. Leta 1899 je ustanovil ruski krožek. (Posredoval dr. I. Logar.)

⁷⁸ Klement Sešun, odvetnik, služboval na Dunaju, 1885—90 superintendent Knafljeve ustanove, (SBL II, str. 20 — Danilo Majaron, 79 str. te razprave.)

⁷⁹ Viljem Pfeifer (1842—1917). Pravne študije je prekinil, bil izvoljen za župana v Krškem, kot kandidat mladoslovencev že 1873 izvoljen v deželni zbor. (SBL II, str. 334)

⁸⁰ Emil Guttman (1842—1908), študiral pravo, postal najprej pristav finančne prokurature v Ljubljani, 1897 tajnik in kasneje svetnik vodstva gozdne domene v Gorici. Kot upravitelj Levstikove zapuščine je ohranil Copova pisma. (SBL I, str. 279)

⁸¹ Adalbert Grčar (1846—1908), študiral pravo na Dunaju, kjer se je gibal v Stritarjevem krogu. Po končanem študiju je stopil v sodno službo, postal 1889 predsednik okrožnega sodišča v Celju, 1895 višji drž. pravdnik v Trstu, 1897 referent v sodnem ministrstvu in 1898 predsednik višjega deželnega sodišča v Zadru. Objavil je več strokovnih razprav (SBL I, str. 21)

⁸² Ivan Zupan (1844—1892), brat Tome Zupana. Kot profesor je služboval v Gorici, na Reki, v Varaždinu in v Zagrebu. Ukvarjal se je tudi z literaturo in sam napisal nekaj pesmi. Strokovne članke je objavljaval v *Izveštijih reške gimnazije*. (Ljubljanski Zvon 1892, str. 578.)

⁸³ Davorin Bole, že kot visokošolec prevedel več dramatskih tekstov, pisal v *Novice*, ob sporu okoli Levstikovega »Pavilhe« polemiziral z Levstikom in Stritarjem. (Anton Slodnjak, *Slovensko slovstvo*, Ljubljana 1968, str. 197.)

⁸⁴ Gabrijel Prešern, r. 1844 v Zabreznici, postal zdravnik, vendar kmalu napravil samomor v Carigradu. (France Kidrič, *Prešerni od konca 15. do srede 19. stoletja*, *Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino*, letnik VI, Ljubljana 1927, str. 88.)

⁸⁵ Ferdinand Ulrich (1846—ok. 1900), Jurčičev sošolec in prvi predsednik Slovenije na Dunaju. Študiral je pravo in služboval v različnih uradih. Kot mladoslovenec se je aktivno udeleževal tudi političnega življenja. (Posredoval prof. Koblar.)

⁸⁶ Fran Celestin (1843—1895), študiral slovansko in klasično jezikoslovje (prom. 1869). Nekaj časa se je izpopolnjeval v Rusiji, nato je deloval na Dunaju in v Zagrebu. Pomembno je predvsem njegovo publicistično in književno-kritično delo. (SBL I, str. 74)

⁸⁷ Ivan Vencajz (1844—1913), študiral pravo, stopil v sodno službo in služboval v Kočevju, Krškem in Ljubljani, kjer je več let vodil okrajno sodišče. Leta 1900 je bil izvoljen za državnega poslanca. Aktivno se je

udejstvoval v društvu »Pravnik« in pripomogel k izoblikovanju slovenske pravne terminologije. (Pol stoletja, str. 51)

⁸⁸ Avgust Wester, r. 1843, študiral matematiko in fiziko, služboval kot gimnazijski profesor, nekaj časa v Ljubljani. (Jahrbuch 1899, str. 118)

⁸⁹ Julij Glowacki (1846—1915), študiral prirodopis, fiziko in matematiko v Gradcu in na Dunaju. Služboval je kot gimnazijski profesor, nekaj časa kot ravnatelj gimnazije v Mariboru. Svoje glavno zanimanje je posvetil botaniki, čeprav je objavil razprave tudi z drugih področij. (SBL I, str. 222)

⁹⁰ Josip Ogrinc (1844—1879), študiral prirodopis in v različnih krajih služboval kot suplent. Bil je član Stritarjevega literarnega kroga in je tudi sam objavil več pesmi. (SBL II, str. 221)

⁹¹ Adolf Heinz r. 1847, študiral zgodovino in zemljepis, služboval kot gimnazijski profesor, nekaj časa v Brnu na Moravskem. (Jahrbuch 1887/88, str. 183)

⁹² Anton Artel, r. 1846, študiral klasično filologijo in služboval kot gimnazijski profesor najprej v Kranju, bil premeščen na Češko (v istem času kot Suklje v Wiener Neustadt) in nazadnje poučeval v Novem mestu in Ljubljani. (Suklje, Spomini I, str. 80, D. Karlin, Kratka zgodovina c. kr. nižje gimnazije v Kranju, LMS 1887, str. 76.)

⁹³ Anton Derganc, naravoslovec in matematik, profesor na gimnaziji v Novem mestu, nato v Ljubljani in na Dunaju. (Josip Wester, Novomeški spomini, Novo mesto 1958, str. 95.)

⁹⁴ Filip Zaplotnik (1847—1891), študiral pravo, stopil v upravno službo, 1883 postal okrajni glavar v Kamniku, 1886 referent pri deželni vladi v Ljubljani in 1890 dobil naslov vladnega svetnika. Zapustil je ustanovo 1000 fl. (Pol stoletja, str. 80)

⁹⁵ Anton Arko (1846—1908), okrajni zdravnik v Škofji Loki. (Slovenec, 12. avgusta 1908)

⁹⁶ Fran Levec (1846—1916), študiral slavistiko, germanistiko, zgodovino in zemljepis. Služboval je kot gimnazijski profesor, šolski nadzornik, nekaj časa ravnatelj obeh ljubljanskih učiteljskih. Pomembno je njegovo literarno zgodovinsko in uredniško delo. (SBL I, str. 640)

⁹⁷ Ivan Benigar (1845—1920), študiral matematiko in fiziko, služboval kot gimnazijski profesor na gimnaziji v Vinkovcih in v Zagrebu. (SBL I, str. 31)

⁹⁸ Ludvik Golia (1844—1908), študiral pravo in bil soustanovitelj akademskega društva »Slovenija«. Po končanem študiju je stopil v sodno službo, nazadnje služboval pri okrožnem sodišču v Novem mestu, kjer je dobil naziv višjega sodnega svetnika. (Pol stoletja, str. 53)

⁹⁹ Jožef Dobida (1848—1919), po končanem študiju prava stopil v finančno upravno službo, nazadnje služboval v Ljubljani. Kot piše Andrejka, je Dobida »slovel za najboljšega finančnega jurista na jugu monarhije«. (Pol stoletja, str. 139)

¹⁰⁰ Franc Škofič (1848—1892), študiral pravo in stopil v sodno službo. Napisal je več strokovnih in poljudnoznanstvenih razprav. (SBL 10. zv., str. 333)

¹⁰¹ Stanko Strgar (1850—1915), zdravnik, po končanem študiju medicine služboval najprej na Dunaju, nato v različnih krajih na Kranjskem. V letih 1906—8 je bil predsednik Zdravniškega društva. (Zdravstveni vestnik, letnik XXXII, št. 3/4, str. 91)

¹⁰² Amand Rak (1847—1919), zdravnik. Bil je član štajerskega zdravniškega društva in postal 1902 predsednik muzejskega društva Maribor. (Posređoval dr. I. Logar.)

¹⁰³ Fran Šuklje (1849—1935), študiral zgodovino in nekaj časa služboval kot gimnazijski profesor. Aktivno posegel v politično življenje, bil deželni in državni poslanec, deželni glavar na Kranjskem itd. (Slovenec, 20. avgusta 1935, F. Šuklje, Spomini I, II, III, Ljubljana 1926—29.)

¹⁰⁴ Davorin Karlin (1849—1912), študiral klasično filologijo in kot gimnazijski profesor služboval v Kranju in Ljubljani. V Letopisu matice slovenske je 1887 objavil članek o zgodovini kranjske gimnazije. (SBL I, str. 420)

¹⁰⁵ Franc Borštnik, r. 1847, študiral matematiko in fiziko, služboval kot gimnazijski profesor več let v Dubrovniku. (Jahrbuch 1899, str. 182)

¹⁰⁶ Andrej Ferjančič (1848—1927), študiral pravo in bil predsednik »Slovenije« na Dunaju. Po končanem študiju je stopil v sodno službo in nazadnje služboval v Ljubljani kot sodni in ob upokojitvi kot dvorni svetnik. Izvoljen je bil za državnega in deželnega poslanca, za člana delegacije (1900) in imel še vrsto drugih funkcij. (SBL I, str. 175)

¹⁰⁷ Julij Polec (1852—1941), po končanih študijah prava stopil v sodno službo, služboval v različnih krajih, nazadnje v Ljubljani z nazivom sodnega svetnika. Bil je med slovenskimi sodniki, ki so uveljavljali slovenski jezik v pravosodje. (SBL II, str. 433)

¹⁰⁸ Viktor Globočnik (1852—1898), študiral pravo, služboval kot sodni uradnik in kasneje kot notar v različnih krajih. Bil je izvoljen v deželni zbor kot poslanec volilnega okraja Kranj—Skofja Loka. (SBL I, str. 221)

¹⁰⁹ Franc Višnikar (1848—1914), po končanem študiju prava stopil v sodno službo, služboval v različnih krajih, nazadnje v Ribnici. Bil je državni in deželni poslanec, priobčil pa je tudi več strokovnih razprav. (Pol stoletja, str. 55)

¹¹⁰ Ivan Gogala (1850—1901), po končanem pravnem študiju stopil v notarsko službo, 1897 postal tudi predsednik Notarske zbornice v Ljubljani. Bil je soustanovitelj in podpredsednik Mestne hranilnice, občinski svetovalec, odbornik številnih društev itd. (SBL I, str. 227)

¹¹¹ Ivan Tavčar (1851—1923), pisatelj in politik, devet let ljubljanski župan, dolgoletni državni in deželni poslanec itd. (Sto let zbornice, str. 181)

¹¹² Albin Smola (1853—1914), višji deželni sodni svetnik. (Slovenec, 22. novembra 1914)

¹¹³ Jakob Kavčič (1851—1923), po dokončanem pravnem študiju v sodni službi, od 1905 predsednik Okrožnega sodišča v Novem mestu. Aktivni član društva Pravniki, priobčil večje število strokovnih in poljudnoznanstvenih člankov. (Pol stoletja, str. 57)

¹¹⁴ Ivan Vončina (1849—1924), po končanih pravnih študijah je stopil v upravno službo. Leta 1881 je postal tajnik mestnega magistrata, nato

magistratni svetnik in ravnatelj ter načelnik vseh mestnih uradov. (Pol stoletja, str. 137)

¹¹⁵ Fran Detela (1850—1926), študiral klasično filologijo in francoščino in nato služboval kot profesor, tudi ravnatelj gimnazije v Novem mestu. V literaturi je Detela eden glavnih zastopnikov poetičnega realizma v post-tritarijanski dobi. (SBL I, str. 129, Jutro, 13. julija 1926)

¹¹⁶ Emil Hribar, r. 1851, študiral matematiko in fiziko, služboval kot srednješolski profesor, nekaj časa v Šleziji. (Jahrbuch 1899, str. 163)

¹¹⁷ Josip Apih (1853—1911), po končanem študiju zgodovine služboval kot gimnazijski profesor. Napisal je več zgodovinskih razprav in knjig in je eden prvih slovenskih zgodovinarjev, ki so se na podlagi arhivskega gradiva ukvarjali s slovensko zgodovino 18. in 19. stoletja. (SBL I, str. 113)

¹¹⁸ Davorin Nemanič (1850—1929), študiral klasično in slovansko filologijo in nato služboval kot gimnazijski profesor. Nekaj časa je bil ravnatelj gimnazije v Sarajevu in nadzornik za srednje šole v BiH. Zbiral je tudi narodno gradivo itd. (SBL II, str. 199)

¹¹⁹ Nikolaj Žagar (1851—1934), študiral klasično filologijo in kot gimnazijski profesor služboval v Rusiji in kasneje v Dalmaciji. Družbi sv. Cirila in Metoda je zapustil večjo ustanovo za belokranjske dijake. (Koledar obrambne družbe sv. Cirila in Metoda za leto 1935, str. 80.)

¹²⁰ Anton Bartel (1853—1938), na Dunaju je študiral filologijo in služboval kot profesor. Večji del svojega življenja se je ukvarjal s slovarskim delom, sodeloval pri Pleteršnikovem in priredil izdaje Janežičevega nem.-slov. slovarja. (SBL I, str. 25)

¹²¹ Josip Hubad (1850—1906), študiral prirodoslovje, služboval kot profesor in 1894 postal ravnatelj gimnazije v Kranju. Napisal je prirodoslovni učbenik za ljudske in meščanske šole. (SBL I, str. 356)

¹²² Valentin Štampihar (1851—1921), najprej je študiral jezikoslovje in nato pravo. Služboval je kot odvetnik v Kranju, kjer se je aktivno udeleževal v družbenem življenju. (SBL 11. zv. — v tisku.)

¹²³ Franc Schweiger (1854—1917). Po končanem študiju prava se je posvetil časnikarstvu. Leta 1899 odšel v ZDA, kjer je organiziral delniško družbo za izdajanje slovenskih listov za izseljence. (SBL 10. zv., str. 251)

¹²⁴ Ivan Markelj (1852—1903), študiral prirodopis, fiziko in matematiko in postal gimnazijski profesor. Od 1891 do svoje smrti je bil ravnatelj na moškem učiteljskišču v Kopru. (SBL II, str. 48)

¹²⁵ Franc Kos, r. 29. 10. 1853, podatkov o življenju nisem našel.

¹²⁶ Anton Levec (1852—1936), po končanem študiju prava stopil v sodno službo in služboval v različnih krajih, nazadnje v Gradcu. S Tavčarjevo pomočjo je pripravljajl obrazce za slovensko uradovanje. Veliko navdušen je pokazal tudi za delo v slovenskem gledališču in napisal nekaj igrice. (SBL I, str. 640)

¹²⁷ Ivan Verhovc (1853—1902), študiral zgodovino in kot profesor služboval v Novem mestu in v Ljubljani. V Novem mestu se je aktivno vključil v družbeno življenje. Napisal je več zgodovinskih del. (Ivan Vrhovnik, Ivan

Vrhovec, Doneski k njegovemu življenjepisu in bibliografija njegovih del, Izdala zgodovinska sekcija Muzejskega društva za Slovenijo, Ljubljana 1933.)

¹²⁸ Franc Kos (1853—1924), študiral zgodovino in služboval kot profesor v Gorici in Ljubljani. Kos je med najpomembnejšimi predstavniki prve generacije slovenskih zgodovinarjev, njegova največja zasluga pa je izdaja Građiva za zgodovino Slovencev. (SBL I, str. 525)

¹²⁹ Stefan Lapajne (1855—1912), po končanem pravnem študiju v sodni in nato v upravni službi. Služboval je v različnih krajih, nekaj časa kot okrajni glavar v Postojni. Bil je aktiven član društva Pravniki in je napisal več razprav. (SBL I, str. 618)

¹³⁰ Vinko Gregorič (1857—1933), študiral medicino, služboval v ljubljanski bolnici in bil nekaj časa primarij dermat.-venerološkega oddelka. Bil je aktiven član zdravniškega društva, v političnem življenju pa je nastopil kot deželni poslanec SLS. (SBL I, str. 295)

¹³¹ Matija Zamida (1856—1941), študiral pravo in služboval v upravno političnih službah najprej pri magistratu, nato pri deželnem odboru in po prevratu kot državni uradnik. (Slovenski narod, 20. maja 1941)

¹³² Josip Jenko, gimnazijski profesor, poučeval zgodovino, zemljepis, latinščino in grščino. Po upokojitvi se je umaknil v rojstne Cerklje, kjer je kmetoval in se ukvarjal z mlinarstvom. (V. Mole, Iz knjige spominov, Ljubljana 1970, str. 24.)

¹³³ Franc Novak (1856—1936), študiral klasično filologijo in slovenščino in služboval kot profesor, nazadnje v Ljubljani, kjer je postal tudi ravnatelj klasične gimnazije. Poučeval je tudi stenografijo in objavil več razprav. (SBL II, str. 206)

¹³⁴ Davorin Hostnik (1853—1929), nekaj časa sodeloval pri Slovenskem narodu. Leta 1878 je študiral na Dunaju in leto kasneje odšel v Rusijo. Iz Rusije, kjer je živel do svoje smrti, je še nekaj časa dopisoval za Slovenski narod (SBL II, str. 339, Iskra Čurkina, Davorin Hostnik, Zgod. časopis 1968, str. 261.)

¹³⁵ Julij Bučar (1857—1919), po končanem pravnem študiju stopil v sodno službo, nazadnje služboval v Novem mestu kot sodni tajnik in nato deželno sodni svetnik. Objavljal je črtice in humoreske. (SBL I, str. 63)

¹³⁶ Franc Kobler (1858—1943), po končanih pravnih študijah je bil v sodni službi najprej v Ljubljani, nato v Radovljici. (Sto let zbornice, str. 171, Imenik II, str. 96.)

¹³⁷ Edvard Volič (1858—1916), po končanem pravnem študiju je stopil v sodno službo in nazadnje služboval v Novem mestu. Bil je aktiven sodelavec »Pravnika«, v katerem je sodeloval s pravno-zgodovinskimi članki. Njegova glavna zasluga je izid slovenskih zakonikov. (Pol stoletja, str. 62)

¹³⁸ Ivan Trtnik, r. 1859, študiral klasično filologijo, služboval kot profesor na II. drž. gimnaziji v Ljubljani. (Jahrbuch 1914, str. 181)

¹³⁹ Ivan Macher (1857—1911), študiral prirodoslovje, matematiko in fiziko. Služboval je kot gimnazijski profesor in 1908 postal ravnatelj mestnega dekliškega liceja v Ljubljani. Napisal je več učbenikov in razprav. (Slovenski narod, 12. marca 1919)

¹⁴⁰ Alojz Tavčar, r. 1857, študiral klasično filologijo in slovenščino. Služboval kot gimnazijski profesor, leta 1914 na realki v Ljubljani. (Jahrbuch 1914, str. 323)

¹⁴¹ Anton Crnivec (1856—1934), študiral matematiko, fiziko in filozofijo. Služboval kot profesor in postal 1895 ravnatelj na ljubljanskem učiteljskišu. Pripravil je petdelno računico za nižje šole. (SBL I, str. 110)

¹⁴² Matija Brence (1856—1887), na Dunaju študiral pravo, bil nekaj časa urednik uradnega »Ljubljanskega lista« in nato uradnik v trgovski zbornici v Ljubljani. V Stritarjevem Zvonu je objavil novelo o Luki Knaflju. (SBL I, str. 58)

¹⁴³ Danilo Majaron (1859—1931), študiral pravo in postal odvetnik. Objavil je večje število člankov in razprav, bil predsednik društva Pravniki in Odvetniške zbornice, deželni poslanec, občinski svetnik itd. (SBL II, str. 20)

¹⁴⁴ Matija Pretnar (1859—1944), najprej študiral filozofijo in nato pravo. 1892 je v Trstu odprl odvetniško pisarno, ki je poleg dr. Gregorinove prva začela poslovati slovensko. (SBL II, str. 568).

¹⁴⁵ Ivan Kavčnik (1858—1922). Pravo je študiral na Dunaju in v Gradcu. Najprej je bil v sodni službi, nato pri policiji in zopet služboval kot sodnik. Po prevratu 1918 imenovan za prvega predsednika višjega deželnega sodišča v Ljubljani. (SBL I, str. 439).

¹⁴⁶ Anton Mikuš (1858—1933), na Dunaju je študiral slavistiko. Bil je v uradniški službi in sodeloval pri izdaji Pleteršnikovega slovarja. (SBL II, str. 123)

¹⁴⁷ Anton Štritof (1859—1917), študiral klasično filologijo in postal gimnazijski profesor. Kasneje je postal ravnatelj II. drž. gimnazije v Ljubljani. (Slovenski Narod, 16. marca 1917)

¹⁴⁸ Ivan Lončar (1860—1918), na Dunaju je študiral pravo in bil nato v finančno upravni službi.

¹⁴⁹ Anton Mahkovec (1855—1934), študiral pravo in bil nato v politični in policijski službi predvsem v Dalmaciji in Primorju. Leta 1916 je dobil naslov dvornega svetnika. (Pol stoletja, str. 100)

¹⁵⁰ Janko Rahne (1860—1928), pravo študiral v Pragi in na Dunaju. Kot notar je služboval v različnih krajih (med drugim tudi na Brdu pri Janku Kersniku). Napisal je več humoresk, satir in nabiral narodno blago. (SBL 9. zv., str. 8)

¹⁵¹ Julij Dereani (1861—1929), zdravnik. Deset let tudi župan mestne občine Kamnik. (Zdravstveni vestnik 1929, št. 7/8, str. 210)

¹⁵² Ivan Vidmar (1863—1897), študiral klasično filologijo in slovenščino. Kot gimnazijski profesor je služboval v Ljubljani in v Novem mestu. (Jahresbericht des K. K. Obergymn. in Rudolfswehrt für das Schuljahr 1897/98, str. 70.)

¹⁵³ Henrik Tuma (1858—1935), politik, deželni poslanec in deželni odbornik v Gorici itd. (Sto let zbornice, str. 182; H. Tuma, Iz mojega življenja. Ljubljana 1937.)

¹⁵⁴ Janko Marolt (ok. 1861—1936), zdravnik, dolgoletni župan na Vrhniku in vodja SLS v istem kraju. (Slovenec, 8. in 10. novembra 1936)

¹⁵⁵ Janko Kremenšek (1860—1929), študiral pravo na Dunaju in v Gradcu. Najprej služboval v različnih krajih na Koroškem, 1902 imenovan za okrajnega glavarja v Logatcu, 1908 svetnik pri deželni vladi v Ljubljani in po prevratu član prve vlade. (Pol stoletja, str. 96)

¹⁵⁶ Ivan Sušteršič (1863—1925), dolgoletni vodja SLS na Kranjskem, deželni in državni poslanec, zadnji deželni glavar na Kranjskem. (Sto let zbornice, str. 181)

¹⁵⁷ Janko Gruden (1861—1888), študiral pravo. Pisal je pesmi in sodeloval tudi pri satiričnih listih. (SBL I, str. 269)

¹⁵⁸ Fran Rosina (1863—1924), študiral pravo, služboval kot odvetnik v Ljutomeru in Mariboru. V Ljutomeru izvoljen za deželnega poslanca, ob prevratu igral pomembno vlogo ob Maistru in Verstovšku. (SBL 9. zv., str. 133)

¹⁵⁹ Karel Triller (1862—1926), najprej odvetnik v Tolminu, 1902 izvoljen v Ljubljanski občinski svet, 1912 izvoljen za podžupana, od 1901 tudi deželni poslanec. Po letu 1918 je bil član Narodne vlade. (Skaberne, str. 44)

¹⁶⁰ Janko Ponebšek (1861—1938), študiral pravo na Dunaju in v Gradcu. Od 1892 se je sistematično ukvarjal z ornitologijo in dopisoval v različne strokovne časopise. SBL II, str. 441)

¹⁶¹ Janko Vilfan (1862—1912), odvetnik v Radovljici, nekaj časa radovljiški župan in deželni poslanec. (Slovenski narod, 9. decembra 1912)

¹⁶² Andrej Kuhar (1862—1957), notar in nekaj časa predsednik Notarske zbornice, funkcionar v Sokolstvu. (Sto let zbornice, str. 171)

¹⁶³ Mihael Markič (1864—1939), študiral klasično filologijo in služboval kot gimnazijski profesor. Objavil je več strokovnih razprav. (SBL II, str. 48)

¹⁶⁴ Mate Hafner (1865—1946), študiral pravo in služboval kot notar. V mladosti se je udeleževal na literarnem polju, pozneje se je posvetil prirodoslovju, zlasti zoologiji. (SBL I, str. 289)

¹⁶⁵ Josip Samotorčan (1832—1897), pravo je študiral na Dunaju in v Gradcu, kjer se mu je omračil um. Poizkušal se je tudi v literaturi predvsem pod vplivom ruskih realistov. (SBL 9. zv., str. 197)

¹⁶⁶ Fran Tekavčič (1862—1936), pravnik, aktiven član Odvetniške zbornice. Bil je tudi odbornik dramatičnega društva, dramaturg in član gledališke uprave. Nekaj časa sourednik Ljubljanskega Zvona. (Sto let zbornice, str. 181)

¹⁶⁷ Josip Barle, študiral pravo, od 1901—1920 župan in notar v Kozjem, nato notar in aktiven član notarske zbornice v Mariboru. (Sto let zbornice, str. 194)

¹⁶⁸ Franc Prevec (1864—1906), študiral pravo in postal odvetnik v Kranju. (Imenik I, str. 60)

¹⁶⁹ Konrad Janežič (1867—1945), odvetnik v Voloskem in v Kamniku, tu soustanovitelj Narodnega doma in član različnih ustanov. (Sto let zbornice, str. 170)

¹⁷⁰ Jožef Marija Kržišnik (1865—1926), na Dunaju študiral moderno filologijo, prestopil v mariborsko bogoslovje, ki ga je dokončal 1892; 1900 je

končal tudi filozofske študije na Dunaju. Služboval je kot župnik v Trnovem pri Ilirski Bistrici. V mladosti se je aktivno ukvarjal z literaturo. (SBL I, str. 579)

¹⁷¹ Otto Papež (1867—1940), po končanem pravnem študiju je stopil v sodno službo, 1903 imenovan za sodnega tajnika pri deželnem sodišču in 1910 za deželnega sodnega svetnika. Po prevratu predsednik deželnega sodišča. Aktiven član društva Pravnika. (SBL II, str. 260)

¹⁷² Karl Zakrajšek, zdravnik v Šk. Loki in Mariboru, umrl 1942. (Ustna informacija Evgena Burdiha.)

¹⁷³ Josip Furlan (1866—1922), odvetnik v Ljubljani. (Hribar, Moji spomini II, Ljubljana 1929, str. 143.)

¹⁷⁴ Jože Debevec (1867—1938), študiral klasično in slovansko filologijo, 1888 stopil v bogoslovje (ordin. 1890), vendar kasneje kočnal tudi filozofske študije v Gradcu. Služboval je kot profesor in se poskušal v literaturi. (SBL I, str. 127)

¹⁷⁵ Ludwig Böhm (1864—1935), študiral filozofijo (prom. 1921). Kot gimnazijski profesor je služboval v različnih krajih, nazadnje v gimnaziji na Reki. Aktiven Sokol, član Jadranske straže itd. (Jutro, 16. marca 1935)

¹⁷⁶ Franc Kogoj (1866—1937), zdravnik, od 1939 distriktni zdravnik v Kranjski gori. (Posredoval dr. I. Logar.)

¹⁷⁷ Anton Peterlin (1866—1912), je po končanem študiju služboval kot gimnazijski profesor. Po novem učnem načrtu predelal Matekov učbenik aritmetike za nižje šole. (SBL II, str. 321)

¹⁷⁸ Viljem Schweitzer (1866—1945), odvetnik, odbornik Zveze slovenskih odvetnikov, izvoljen za deželnega poslanca in nekaj časa tudi sourednik revije Narodni gospodar. (SBL 10. zv., str. 253)

¹⁷⁹ Alojz Seliškar (1867—1920), umrl kot višji sodni svetnik, pokopan v Ljubljani.

¹⁸⁰ Ivan Premrov, zdravnik, ok. 1898 zdravnik-asistent v ljubljanski bolnici, od 1901—ok. 1935 zdravnik v Litiji. Skupaj z dr. Šlajmerjem in dr. Oražnom aktivni udeleženeec v balkanskih vojnah. (Posredoval dr. I. Logar.)

¹⁸¹ Anton Furlan (ok. 1868—1932), študiral pravo, v službi pri okrožnem sodišču v Novem mestu, nekaj časa dvorni svetnik pri stolu sedmorice v Zagrebu. (Slovenec, 24. decembra 1932)

¹⁸² Matija Mračič (1866—1903), študiral pravo na Dunaju in v Gradcu in po končanem študiju deloval v sodni službi. Že kot dijaka ga je pritegnila slovenska literatura in je prevajal iz ruščine in poljščine. (SBL II, str. 157)

¹⁸³ Anton Svirgelj (1868—1954), odvetnik, aktiven član odvetniške zbornice in društva Pravnika ter drugih organizacij. (Sto let zbornice, str. 181)

¹⁸⁴ Janko Brejc (1869—1934), študiral pravo. Kot odvetnik v Celovcu se je vključil v politično življenje, bil predsednik katoliškega političnega in gospodarskega društva za Slovence. Ob prevratu je postal član Narodne vlade, 1919 in 1920 predsednik deželne vlade. (SBL I, str. 58, Slovenec, 7. aprila 1934)

¹⁸⁵ Anton Kremžar (1867—1927), študiral pravo in bil po končanem študiju v sodni službi. Leta 1924 je postal državni pravdnik v Ljubljani, v letih 1925—26 je bil honorarni profesor na pravni fakulteti. (SBL I, str. 570)

¹⁸⁶ Ivan Toporiš (1867—1915), študiral pravo in bil po končanem študiju v sodni službi, nazadnje v Novem mestu kot sodni svetnik in vodja okrajnega sodišča. Bil je tudi aktiven član društva »Pravnik«. (Pol stoletja, str. 69)

¹⁸⁷ Leopold Majdič (1870—1940), po končanem študiju medicine najprej služboval v avstroogrski armadi, med balkansko vojno pri srbski armadi v Nišu in po I. svetovni vojni pri divizijski oblasti v Cetinju. (Posredoval dr. I. Logar.)

¹⁸⁸ Jakob Rado Murnik (1870—1932), študiral medicino v Gradcu in na Dunaju, nato študij opustil in se posvetil literaturi in časnikarstvu. (SBL II, str. 178)

¹⁸⁹ Jaroslav Tkač, r. 1871, študiral klasično filologijo in služboval kot gimnazijski profesor, leta 1914 na Dunaju. (Jahrbuch 1914, str. 266)

¹⁹⁰ Josip Kržišnik (1872—1927), študiral zgodovino in zemljepis, prekinil študij, da bi študiral bogoslovje. Nekaj časa služboval kot kaplan, nato dokončal študije na Dunaju in služboval kot gimnazijski profesor v St. Vidu. (SBL I, str. 579)

¹⁹¹ Josip Mantuani (1860—1933), študiral na Dunaju pravo in filozofijo, leta 1894 pa je doktoriral iz umetnostne zgodovine in arheologije. Najprej je bil zaposlen v dvorni knjižnici na Dunaju, od 1909 do upokojitve 1924 je bil ravnatelj Narodnega muzeja v Ljubljani. Poleg ožjemu delovnemu območju se je M. posvečal tudi zgodovini glasbe. (SBL II, str. 43)

¹⁹² Ivan Milohnoja (1865—1934), študiral je pravo in bil v finančno upravni službi.

¹⁹³ Franc Prosenec, r. 1868, študiral zgodovino in služboval kot gimnazijski profesor, leta 1914 v Brnu na Moravskem. (Jahrbuch 1914, str. 233)

¹⁹⁴ Janko Benedik (ok. 1867—1929), okrožni zdravnik na Bledu. (Zdravniški vestnik, letnik I, št. 9/10, str. 257)

¹⁹⁵ Ivan Maselj (1869—1952), študiral klasično filologijo in je služboval kot profesor, nekaj časa ravnatelj gimnazije v Novem mestu. (Stalež, str. 23, Slovenski poročevalec, 6. julija 1952)

¹⁹⁶ Valentin Kušar (1873—1962), študiral fiziko. Bil je prvi slovenski predavatelj fizike na ljubljanski univerzi. (Delo, 23. februarja 1962)

¹⁹⁷ Ivan Bernik (1871—1897), študiral filozofijo in kratek čas služboval kot suplent. S svojim spisom »Nekaj o lepem« (Vesna 1894) podaja skoraj celo estetiko. (SBL I, str. 35)

¹⁹⁸ Peter Bleiweis (ok. 1871—1900), študiral pravo in bil do svoje smrti v sodni službi. (Slovenski narod, 30. junija 1900)

¹⁹⁹ Fran Govekar (1871—1949), pisatelj, na Dunaju je študiral medicino. V Ljubljani je bil urednik Slovenskega naroda, uradnik na Magistratu in gledališki delavec. (SBL I, str. 236)

²⁰⁰ Anton Mladič (1872—1955), po končanem študiju prava je bil v sodni službi. Pokopan je v Ljubljani.

²⁰¹ Josip Zilih, r. 1869, študiral zemljepis in zgodovino in služboval kot gimnazijski profesor. V času dunajskih študij je bil soustanovitelj dijaškega lista Vesna. (Stalež srednjih in strokovnih šol 1925/26, str. 9, Anton Slodnjak, Slovensko slovstvo, Ljubljana 1968, str. 262.)

²⁰² Ivan Zupanec, r. 1871, študiral matematiko in fiziko in služboval kot gimnazijski profesor, leta 1914 v Brnu na Moravskem. (Jahrbuch 1914, str. 354)

²⁰³ Ferdinand Jančar (1872—1898), po končanem študiju zgodovine postal izredni član inštituta za raziskovanje avstrijske zgodovine in nekaj časa zbiral gradivo v Rimu. Bil je član slovenskega literarnega kluba na Dunaju. (SBL I, str. 375)

²⁰⁴ Anton Papež, r. 1869, študiral kemijo in postal gimnazijski profesor. Nekaj časa služboval na gimnaziji v Gorici (1914), po I. svetovni vojni pa v Ljubljani. (Jahrbuch 1914, str. 324, Stalež srednjih in strokovnih šol 1925/26, str. 12.)

²⁰⁵ Josip Plemelj (1873—1967), študiral matematiċo, bil pred I. svetovno vojno profesor na univerzi v Černovicah, leta 1919 pa je postal redni profesor na univerzi v Ljubljani in njen prvi rektor. (SBL II, str. 378)

²⁰⁶ Janez Regen (1868—1947), študiral prirodopis in služboval kot profesor na raznih dunajskih srednjih šolah. Njegovo posebno zanimanje je bila zoofiziologija. Po letu 1919 je postal dopisni član ljubljanske univerze. (SBL 9. zv., str. 66)

²⁰⁷ Anton Zupan, r. 1874, študiral klasiċno filologijo in stenografijo in služboval kot gimnazijski profesor, nekaj časa kot ravnatelj gimnazije v Celju. S področja stenografije objavil veċ strokovnih ċlankov. (Stalež, str. 4, SBL — v rokopisu.)

²⁰⁸ Jakob Zupanċiċ (1871—1939), študiral fiziko in matematiko in nato služboval kot gimnazijski profesor, nazadnje kot ravnatelj drŹavne realke v Mariboru. Sodeloval je tudi pri strokovnih uĉbenikih. (Jutro, 22. avgusta 1939)

²⁰⁹ Pavel Valjavec, odvetnik v Postojni in kasneje Ljubljani, ċlan Odvetniške zbornice do leta 1921. (Imenik II, str. 104)

²¹⁰ Stanislav Beuk (1875—1956), študiral prirodoslovje, se izpopolnjeval v Trstu, Gradcu in Innsbrucku in nato služboval kot profesor. Po prevratu je bil nekaj ċasa vodja prosvetnega oddelka pri pokrajinski vladi v Ljubljani. Njegovo delo ima v glavnem poljudno znanstven znaċaj (SBL I, str. 36)

²¹¹ Ivan Košnik, r. 1873, študiral matematiko in fiziko in služboval kot gimnazijski profesor, nekaj ċasa (ok. 1928) ravnatelj drŹ. realne gimnazije v Kranju. (Stalež, str. 7)

²¹² Josip Reisner (1875—1955), študiral fiziko. SluŹboval je kot profesor, nazadnje v Ljubljani. V letih 1921—23 je bil narodni poslanec. Od 1923—38 je bil direktor Tehniċne srednje Źole v Ljubljani. (SBL 9. zv., str. 73)

²¹³ Valentin Zun (1873—1918), študiral pravo in bil nato v finanċno-upravni sluŹbi. Zun je bil »prvi in dolgo ċasa edini pionir znanstveno poljudnega obdelovanja finanċnih in narodno-gospodarskih vprašanj pri nas« (Andrejka). (Pol stoletja, str. 146)

²¹⁴ Franc Dolšak (1877—1941), študiral medicino, služboval v Novem mestu in nato v Ljubljani, kjer je med prvo svetovno vojno prevzel vodstvo deželne bolnišnice. Po 1931 načelnik oddelka za zdravstvo in skrbstvo banške uprave. (Posredoval dr. I. Logar.)

²¹⁵ Josip Stojc (1877—1926), po končanem študiju medicine nekaj časa sekundarij v deželni bolnišnici, od 1909 primarij na oddelku za kirurgijo. Prvi pri nas je predaval iz bakteriologije. (Posredoval dr. I. Logar.)

²¹⁶ Anton Nagode (1871—1942), študiral pravo in bil nato v sodni službi. (Jutro, 20. julija 1942)

²¹⁷ Franc Komatar (1875—1922), študiral je zgodovino in služboval kot gimnazijski profesor v Kranju in Ljubljani. Glavne zasluge si je pridobil z izdajanjem zgodovinskih listin, neobjavljenega gradiva itd. (SBL I, str. 492)

²¹⁸ Rajko Nahtigal (1877—1958), študiral je slovansko filologijo in primerjalno jezikoslovje. Leta 1913 je postal profesor na univerzi v Gradcu in po 1919 v Ljubljani. (SBL II, str. 188)

²¹⁹ Friderik Juvančič (1873—1947), v Gradcu študiral pravo, filologijo pa na Dunaju in v Parizu. Najprej je bil prefekt na terezijanski akademiji in kasneje služboval kot profesor. Po prevratu je sodeloval pri delu mirovne konference v Parizu, bil profesor na ljubljanski trgovski akademiji in upravnik ljubljanskega gledališča. (SBL I, str. 419)

²²⁰ Henrik Vodnik (1871—1937), študiral prirodopis, matematiko in fiziko. Kot profesor je služboval v različnih krajih, nazadnje v Ptujju. (60. Izvestje drž. realne gimnazije Kraljeviča Andreja v Ptujju za šolsko leto 1937/38, str. 3.)

²²¹ Ivan Merhar (1874—1915), študiral klašično in slovansko filologijo in kot profesor služboval v Trstu. Ze kot dijak se je zanimal za slovansko književnost in kot kritik sodeloval pri različnih listih. (SBL II, str. 97)

²²² Mavricij Rus, r. 1879, po končanem študiju medicine najprej sekundarij v lj. bolnišnici, nato šolski zdravnik in kasneje mestni fizik v Ljubljani. Objavil je več strokovnih člankov. (SBL 9. zv., str. 173)

²²³ Ivan Kimovec (ok. 1871—1938), po končanem študiju prava postal odvetnik, član Odvetniške zbornice. (Imenik II, str. 246)

²²⁴ Franc Jesenko (1875—1932), študiral prirodopis, najprej služboval kot privatni vzgojitelj, nato pri dunajskem botaničnem inštitutu. Leta 1913 postal docent na Visoki šoli za agrikulturo na Dunaju, od 1920 redni profesor za botaniko na univerzi v Ljubljani. (SBL I, str. 409)

²²⁵ Jožef Petrič (1877—1935), študiral filozofijo, nekaj časa služboval kot profesor in vzgojitelj, po prevratu pa se je docela posvetil čišnikarstvu. (SBL II, str. 326)

²²⁶ Ivan Prijatelj (1877—1935), študiral klasično in slovansko filologijo. Od 1905 je bil bibliotekar dvorne knjižnice na Dunaju, od 1919 profesor na univerzi v Ljubljani. (SBL II, str. 571)

²²⁷ Oton Zupančič (1878—1949), študiral zemljepis in zgodovino. Krajši čas služboval kot suplent, nato živel v Parizu, na Dunaju in v nekaterih nemških mestih. (Zgodovina slovenskega slovstva, V. zvezek, Ljubljana 1964, str. 148.)

²²⁸ Franc Derganc (1877—1939), po končanem študiju medicine se je specializiral za kirurgijo. Bil je primarij kirurškega oddelka v ljubljanski bolnici. Kot dijak se je poskušal tudi v literaturi. (SBL I, str. 128)

²²⁹ Fran Jerala (1877—1931) je študiral pravo in kot odvetnik služboval najprej v Ljubljani in nato v Škofji Loki. Tu se je aktivno udeleževal tudi v društvenem življenju. (Jutro, 6. oktobra 1931)

²³⁰ Pavel Skaberne (1880—1954) je študiral pravo in stopil v sodno službo. Zasluge si je pridobil kot tajnik in organizator »Društva slovenskih sodnikov«. (Pol stoletja, str. 78)

²³¹ Dinko Puc (1879—1945), študiral pravo in se po končanem študiju aktivno vključil v politično življenje. Po prvi svetovni vojni je bil član začasnega Narodnega predstavništva v Beogradu, nato občinski svetnik in ljubljanski župan, ban dravske banovine itd. (SBL II, str. 589)

²³² Maks Samec (1881—1964), študiral kemijo, fiziko in druge prirodoslovne vede in najprej služboval kot srednješolski profesor. Po prvi svetovni vojni je bil imenovan za rednega profesorja na tehnični fakulteti. V letih 1935—37 je bil tudi rektor ljubljanske univerze. (SBL 9. zv., str. 193)

²³³ Karel Capuder (1879—1960), po končanem študiju zgodovine in zemljepisa je služboval kot profesor. S strokovnimi prispevki je sodeloval v različnih strokovnih revijah. (SBL I, str. 72)

²³⁴ Janko Zirovnik (1880—1960), študiral pravo in postal odvetnik. Bil je aktiven član Odvetniške zbornice, njen predsednik, odbornik društva Pravniki itd. (Sto let zbornice, str. 184)

²³⁵ Vinko Sarabon (1880—1946), študiral zgodovino in zemljepis, služboval kot gimnazijski profesor, nazadnje na klasični gimnaziji v Ljubljani. Napisal je več strokovnih razprav in knjig. (SBL 11. zv. — v tisku.)

²³⁶ Karl Kuhelj (1882—1960), odvetnik, dolgoletni član Odvetniške zbornice v Ljubljani. (Imenik II, str. 194, Delo, 1. aprila 1960.)

²³⁷ Henrik Steska (1880—1960), študiral pravo v Gradcu in na Dunaju. Najprej služboval kot pravno-administrativni uradnik, po prevratu predaval upravno pravo na pravni fakulteti v Ljubljani. (SBL 11. zv. — v tisku.)

²³⁸ Pavel Grošelj (1883—1940), študiral prirodoslovje in služboval kot profesor. Leta 1919 je bil izbran za honorarnega predavatelja in kasneje profesorja biologije na univerzi v Ljubljani. (SBL I, str. 266)

²³⁹ Matija Pirc (1875—1927), najprej je študiral pravo, nato pa zemljepis in zgodovino. Služboval je kot profesor in sodeloval pri sestavljanju slovenskih učbenikov za srednje šole. (SBL II, str. 358)

²⁴⁰ Pavel Kozina (1878—1945), študiral prirodopis, matematiko in fiziko in služboval kot gimnazijski profesor. Intenzivno se je posvečal glasbi, predvsem petju, 1921 celo ustanovil lastno pevsko šolo. (SBL I, str. 542)

²⁴¹ Maks Sever (1882—1917), študiral klasično filologijo in postal gimnazijski profesor. Padel je v prvi svetovni vojni. (Slovenski narod, 29. januarja 1917)

²⁴² Hinko Smrekar (1883—1942), študiral pravo, vendar je študij opustil in se posvetil umetniškemu poklicu. (SBL 10. zv., str. 397)

²⁴³ Alojz Sodnik (1863—1935), študiral matematiko in nato služboval kot profesor. (Stalež, str. 12)

²⁴⁴ Franc Verbič, r. 1880, študiral prirodoslovje in služboval kot profesor, nekaj časa (ok. 1914) na klasični gimnaziji v Ljubljani. (Jahrbuch 1914, str. 181)

²⁴⁵ Oton Fettich Frankheim (1885—1945), odvetnik. V študijskih letih nekaj časa urednik »Omladine«, kasneje aktiven član Sokola in številnih drugih ustanov. (SBL I, str. 177)

²⁴⁶ Radovan Matijašič (1885—1942), študiral matematiko, nato služboval pri različnih zavarovalnih družbah, bil nekaj časa v ministrstvu za socialno politiko v Beogradu, od 1923 v vodstvu SUZOR (od 1936 generalni direktor). (Slovenec, 7. novembra 1942)

²⁴⁷ Beno Sabothy (1880—1948), odvetnik v Kranju. (Imenik III, str. 109)

²⁴⁸ Josip Schweiger, r. 1881, študiral matematiko in fiziko, služboval kot gimnazijski profesor. (Stalež, str. 11)

²⁴⁹ Albin Smola (1883—1968), odvetnik v Ljubljani, aktiven član Odvetniške zbornice in je objavil tudi nekaj strokovnih člankov. (Sto let zbornice, str. 179)

²⁵⁰ Fran Cadež (1882—1945), študiral matematiko in fiziko in po končanem študiju v različnih krajih služboval kot profesor. Napisal je več strokovnih člankov in poljudno-znanstvenih razprav. (SBL I, str. 89)

²⁵¹ Jožef Cerk (1881—1912), po končanem študiju zgodovine in zemljepisa je stopil v profesorsko službo, sodeloval pri zemljevidu slovenske zemlje, ki ga je pozneje izdala Matica, in pri delu za jugoslovansko enciklopedijo. Sistematično se je ukvarjal s proučevanjem Krasa. (SBL I, str. 76)

²⁵² Fran Ogrin (1880—1958), po končanem študiju prava stopil v upravno-politično službo, bil med drugim pri Narodni vladi v Ljubljani, nato okrajni glavar v Kamniku, od 1931 srezki načelnik v Kranju itd. (SBL II, str. 220)

²⁵³ Ivan Dolencec (1884—1971), študiral klasično filologijo in stenografijo. Služboval je kot srednješolski profesor, spisal več razprav, posebno pozornost pa je posvetil življenju in delu Janeza Ev. Kreka. (SBL I, str. 141)

²⁵⁴ Mirko Božič (1884—?), na Dunaju promoviral iz filozofije in v Gradcu iz prava. Bil je tajnik zadružne gospodarske banke in kasneje ravnatelj Kranjske hranilnice. (SBL I, str. 56)

²⁵⁵ Janko Praznik (1884—1917), zdravnik, padel v prvi svetovni vojni. (Slovenski narod, 14. julija 1917)

²⁵⁶ Franc Zidar, r. 1883, leta 1914 suplent za nemščino na klasični gimnaziji v Ljubljani. (Jahrbuch 1914, str. 181)

²⁵⁷ Ivan Likar, r. 1882, študiral pravo in po končanem študiju stopil v sodno službo. Nekaj časa je bil predsednik sodišča v Celju. (Slovenec, 20. junija 1936)

²⁵⁸ Fran Bradač (1885—1970), študiral klasično filologijo in služboval kot profesor. Izpopolnjeval se je v Pragi in Berlinu in leta 1923 postal docent (kasneje profesor) na univerzi v Ljubljani. Napisal je grško slovnico, grško vadnico in prevajal antične klasike. (SBL I, str. 56)

²⁵⁹ Jožef Osana (1886—1951), po končanem študiju klasične filologije služboval kot profesor. Pisal je o pomenu grškega pouka v srednjih šolah. (SBL II, str. 235)

²⁶⁰ Ivan Vasič (1882—1967), odvetnik v Novem mestu in aktiven član Odvetniške zbornice. Med drugo svetovno vojno poslanec v kočevskem zboru in plenumu SNOS. Po osvoboditvi sodnik vrhovnega sodišča LRS. (Sto let zbornice, str. 182)

²⁶¹ Janko Olip (1885—1967), odvetnik in aktiven član Odvetniške zbornice v Beogradu. (Sto let zbornice, str. 174)

²⁶² Karel Prijatelj, r. 1883, študiral zgodovino in zemljepis in služboval kot gimnazijski profesor. Živi v Ljubljani. (Stalež, str. 18)

²⁶³ Anton Mrak (1883—1960), je študiral pravo. Najprej je bil v sodni in nato v upravni službi. Sodeloval je pri raznih revijah in političnih listih. Leta 1932 je urejeval Slovenijo. (SBL II, str. 158)

²⁶⁴ Andrej Prebil, r. 1884, študiral klasično filologijo, služboval kot gimnazijski profesor, nekaj časa kot suplent na klasični gimnaziji v Ljubljani. (Jahrbuch 1914, str. 181)

²⁶⁵ Franc Ferjan, r. 1885, študiral matematiko in fiziko in nato služboval kot gimnazijski profesor. Ok. 1928 dodeljen v upravno službo velikega županu ljubljanske oblasti. (Stalež str. 10)

²⁶⁶ Marko Bajuk (1882—1961), študiral klasično filologijo in služboval kot gimnazijski profesor. Priredil je nekaj partitur zlasti narodnih pesmi za tamburaški zbor. (SBL I, str. 22)

²⁶⁷ Franjo Ivanetič, r. 1883, odvetnik v Novem mestu, aktiven član Odvetniške zbornice. Živi v Novem mestu. (Sto let zbornice, str. 170)

²⁶⁸ Fran Spiler Muys (1885—1950). Po končanem študiju prava (od 1906—8 študiral na Visoki šoli za kulturo tal) najprej v sodni službi, nato v deželni vladi v oddelku za kmetijstvo. Imenovan za agrarnega komisarja, vendar zaradi nesoglasij razmeroma zgodaj upokojen. (SBL 10. zv., str. 424)

²⁶⁹ Janko Pikuš (1884—1941), odvetnik v Ljubljani. (Imenik IV, str. 265)

²⁷⁰ Jožef Berce (1883—1914), italijanščino in francoščino je študiral na Dunaju, v Firencah in v Parizu. Služboval je kot profesor, se ukvarjal s študijem dialektov, sestavil slovnico ital. jezika in kot kritik sodeloval pri Slovanu in Ljubljanskem zvonu. (SBL I, str. 33)

²⁷¹ Anton Burger (1883—1968), študiral klasično filologijo in služboval kot gimnazijski profesor, od 1922 kot ravnatelj gimnazije v Kočevju. (Stalež, str. 6, SBL — v rokopisu.)

²⁷² Ernest Tomec (1885—1942), študiral klasično filologijo, služboval kot gimnazijski profesor, nazadnje na klasični gimnaziji. T. je bil glavni spodbudnik in ideolog klerikalnega gibanja »Mladcev«. (Slovenec, 28. aprila 1942)

²⁷³ Leopold Boštjančič (1884—1962), odvetnik v Mariboru, dolgoleten član Odvetniške zbornice. (Sto let zbornice, str. 166)

²⁷⁴ Mirko Cernič (1884—1956), študiral medicino v Gradcu in na Dunaju in se specializiral za kirurga. Kasneje primarij na obči bolnici v Mariboru. Objavil je več strokovnih člankov. (SBL I, str. 93, Večer, 28. julija 1956)

²⁷⁵ Albin Kandare, r. 1886, odvetnik v Ljubljani, dolgoleten član Odvetniške zbornice. (Imenik IV, str. 326)

²⁷⁶ Alojz Kobal, r. 1885, odvetnik v Ljubljani, član Odvetniške zbornice od 1919—45. (Imenik II, str. 188)

²⁷⁷ France Stele, r. 1886, umetnostni zgodovinar, po končanih študijah služboval pri komisiji za varstvo spomenikov na Dunaju, leta 1913 prevzel vodstvo deželnega konservatorskega urada za Kranjsko v Ljubljani. Po vojni poverjen z vodstvom spomeniškega urada za Slovenijo, od 1938 do upokojitve profesor umetnostne zgodovine na ljubljanski univerzi. (BBUL I, str. 72)

²⁷⁸ Josip Cepuder (1889—1942), študiral pravo in služboval v Ljubljani, se udeleževal tudi kot publicist in časnikar, nekaj časa tudi občinski svetnik. (Sto let zbornice, str. 167)

²⁷⁹ Vladimir Kreč (1887—1966), odvetnik in aktiven član Odvetniške zbornice v Ljubljani. (Sto let zbornice, str. 164)

²⁸⁰ Marko Natlačen (1886—1942), po končanih pravnih študijah najprej v službi pri deželnem sodišču na Dunaju, po 1919 odvetnik v Ljubljani. Postal aktiven politik SLS, v vodstvu številnih političnih organizacij, nazadnje ban dravske banovine in leta 1942 justificiran zaradi kolaboracionizma. (SBL II, str. 193)

²⁸¹ Leopold Ješe (1886—1950), zdravnik, po končanem študiju se je posvetil okulistiki, od 1920 specialist in leto kasneje primarij in vodja oddelka. Leta 1945 imenovan za rednega profesorja oftalmologije in predstojnika očesne klinike. (BBUL I, str. 335)

²⁸² Matej Justin, r. 1886, zdravnik, živi v St. Vidu pri Ljubljani.

²⁸³ Tone Jamar (1882—1940), zdravnik, po prvi svetovni vojni se je naselil v Ljubljani, služboval pri mestnem fizikatu, bolniški blagajni in okrožnem uradu. Leta 1921 izvoljen v občinski svet, v letu 1923 postal predstojnik slovenskega zdravniškega društva. (Zdravstveni vestnik, letnik XXXII, št. 7—8, str. 203)

²⁸⁴ Ivan Mazovec (1888—1930), študiral slavistiko in klasično filologijo in služboval kot profesor. Vneto se je udeleževal ljudskoprosvetnega dela, nastopal kot predavatelj in govornik, nekaj časa predsednik Kršč. soc. zveze in oblastni poslanec v kamniško-brdskem okraju. (SBL II, str. 77)

²⁸⁵ Ivan Perne (1889—1933), pravo študiral na Dunaju in v Pragi, najprej služboval pri deželni vladi, po prevratu stopil v diplomatsko službo. Leta 1919 tajnik v zunanjem ministrstvu, 1922—29 poslaniški tajnik v Berlinu, nato šef oddelka za Društvo narodov in svetovalec jugoslovanske delegacije pri razorožitveni konferenci v Zenevi. (SBL II, str. 308)

²⁸⁶ Lovro Sušnik (1887—1964), moderno filologijo študiral na Dunaju in v Zenevi. Služboval kot gimnazijski profesor, nekaj časa načelnik prosvetnega oddelka banske uprave. (SBL II, zv. — v tisku.)

²⁸⁷ Jakob Mohorič, r. 1888, študiral pravo. Od 1922 služboval kot odvetnik, od ustanovitve Zadrugaške banke njen predsednik. Ze kot srednješolec aktivno sodeloval pri Zori, Domoljubu ter še nekaterih listih, kasneje pisal politično-zgodovinske članke. Živi v Ljubljani. (SBL II, str. 147)

²⁸⁸ Adolf Golia, r. 1889, študiral pravo, bil najprej v upravni službi, nato tajnik Zveze industrijcev. Po drugi vojni upokojen, se vpisal na germanistiko in diplomiral iz nemščine in angleščine. Nekaj časa še služboval kot lektor nemščine in poučeval na tečajih iz angleščine. Živi v Ljubljani.

²⁸⁹ Ivan Andolšek (1885—1917), študiral filologijo na Dunaju in istočasno v Ljubljani teologijo. V spominskem članku v Jutru se omenja kot »ideal-nen Jugoslovan«. Padel v prvi svetovni vojni kot župnik 9. inf. divizije. (Jutro, 13. julija 1937)

²⁹⁰ Mavricij Matjašič (1889—1938), zdravnik, po prvi svetovni vojni najprej služboval v Ljubljani, nato pa kot banovinski zdravnik v Metliki in Kamniku. (Zdravstveni zbornik za dravsko banovino, letnik XV — 1938, št. 6—9, str. 106)

²⁹¹ Fran Alič, r. 1888, študiral filozofijo in klasično filologijo, bil nekaj časa v upravno-politični službi in leta 1938 postal ravnatelj ptujske gimnazije. (Slovenec, 16. oktobra 1938)

²⁹² Jože Rus (1888—1945), po končanem študiju zgodovine in zemljepisa služboval kot srednješolski profesor, nekaj časa kot honorarni geografsko-statistični referent ministrstva za pripravo ustavodajne skupščine. V letih 1924—44 je bil knjižničar v licejski knjižnici v Ljubljani. Tudi v strokovnih spisih je prvenstveno ostal geograf. (SBL 9. zv., str. 172)

²⁹³ Pavel Brežnik, r. 1892, francoščino in nemščino je študiral na Dunaju in v Parizu. Služboval je kot srednješolski profesor, spisal več jezikovnih učbenikov in prevajal. Kot dijak se je poskušal v literaturi, kasneje pisal v različne slovenske liste. Živi v Beogradu. (SBL I, str. 604)

²⁹⁴ Karel Lušicki, 1919 najprej šef-zdravnik termalnega kopališča Topolštica, nato odšel na univerzo v Zagreb, bil do kraja druge voje profesor v Ljubljani in nato odšel v Sarajevo. (Poslanstvo slovenskega zdravnika, Ljubljana 1965, str. 200 in ustna informacija dr. D. Mušiča.)

²⁹⁵ Ivan Prijatelj, r. 1889, umrl v emigraciji po drugi vojni. Študiral je prirodopis in služboval kot gimnazijski profesor, nekaj časa kot ravnatelj moškega učiteljskega v Mariboru. (Stalež, str. 20)

²⁹⁶ Aleš Peršin (1887—1957), odvetnik v Ljubljani. (Imenik VI, str. 344)

²⁹⁷ Josip Basaj, r. 1887, študiral pravo, nekaj časa ravnatelj Zadružne zveze, aktiven politik SLS, po drugi vojni v emigraciji. (Ustna informacija prof. Koblarja.)

²⁹⁸ Lovro Bogataj (1889—1967), študiral pravo, nato v službi na različnih odgovornih mestih v banski upravi. (Posredovala K. Bogatajeva.)

²⁹⁹ Josip Lavrič, služboval kot odvetnik v Ribnici in Slovenj Gradcu, po drugi vojni prestopil v sodno službo. (Imenik IV, str. 306).

³⁰⁰ France Lokar (1890—1966), odvetnik v Ljubljani in aktiven član Odvetniške zbornice. (Sto let zbornice, str. 172)

³⁰¹ Albert Trtnik, r. 1892, zdravnik, po končanem študiju (1922) služboval v Ljubljani, v Lukovici in zopet v Ljubljani. Živi v Ljubljani.

³⁰² Matija Ambrožič (1889—1966), po končanem študiju medicine se je specializiral v pediatriji, najprej služboval v Ljubljani in se kasneje nast-

nil v Beogradu, kjer je bil upravnik otroške klinike in profesor na medicinski fakulteti. (SBL I, str. 10, Delo, 17. julija 1966)

³⁰³ Ivan Slibar (?—1938), odvetnik. (Imenik IV, str. 335)

³⁰⁴ Anton Melik (1890—1966), po končanem študiju zemljepisa in zgodovine je nekaj časa služboval kot gimnazijski profesor, 1927 postal docent in kasneje profesor na univerzi v Ljubljani. (SBL II, str. 88, BBUL II, str. 25)

³⁰⁵ Franc Kapus, r. 1890, študiral prirodopis in kot profesor služboval na klasični gimnaziji v Ljubljani. Napisal je več strokovnih člankov in učbenikov. Živi v Ljubljani.

³⁰⁶ Stanislav Lapajne (1893—1945), odvetnik in aktiven član Odvetniške zbornice, aktivno udeležen v Oktobrski revoluciji in NOB, umrl v taborišču Dachau. (Sto let zbornice, str. 172)

³⁰⁷ Franc Koblar, r. 1889, gledališki in književni zgodovinar in kritik, slovansko in klasično filologijo študiral na Dunaju in v Ljubljani. Najprej je služboval kot srednješolski profesor, od 1945 do upokojitve je bil profesor na Akademiji za gledališče v Ljubljani. Živi v Ljubljani in je predsednik Slovenske matice.

³⁰⁸ Silvo Kranjec, r. 1892, po končanem študiju zgodovine in zemljepisa je služboval kot srednješolski profesor. Napisal je več zgodovinskih pregledov in poljudno znanstvenih del, s krajšimi prispevki pa je sodeloval v številnih revijah in časopisih. Živi v Ljubljani. (SBL I, str. 556)

³⁰⁹ Blaž Svetelj (1893—1944), študiral zgodovino, zemljepis in stenografijo, služboval kot profesor na trgovski akademiji in izdal »Slovensko stenografijo«. (Stalež, str. 16, SBL 11. zv. — v tisku.)

³¹⁰ Andrej Gosar (1887—1970), študiral pravo, nato najprej v upravni službi, nekaj časa tudi narodni poslanec in dvakrat celo ministèr za socialno politiko. Od 1929 do upokojitve profesor za pravne predmete na tehniški fakulteti v Ljubljani. (SBL I, str. 324, BBUL, I, str. 205)

³¹¹ Peter Jereb (1895—1971) je študiral pravo in služboval kot notar. Po drugi vojni sodnik v Ljubljani. (Sto let zbornice, str. 195)

³¹² Vladimir Lapajne, r. 1894, študiral matematiko in poučeval kot gimnazijski profesor. Ok. 1928 dodeljen v prosvetno ministrstvo. (Stalež, str. 10)

³¹³ Amalija Simec (1893—1960), medicino študirala na Dunaju in v Pragi. Leta 1922 se je na Dunaju specializirala iz bakteriologije in epidemiologije. Kot prvi socialni higienik je prevzela vodstvo stalne bakteriološke stanice v Ljubljani. Nekaj let je bila direktor šole za medicinske sestre v Zagrebu, nato zdravnik na šolski polikliniki v Ljubljani. Napisala je tudi vrsto strokovnih člankov. (Posredoval dr. I. Logar.)

³¹⁴ Ivan Stanovnik, r. 1891, odvetnik, bil je podpredsednik Odvetniške zbornice, podžupan Ljubljane, predsednik Mestne hranilnice itd. (SBL 10. zv., str. 444)

³¹⁵ Bogdan Zužek (1893—1970), študiral pravo, aktiven član Odvetniške zbornice in društva Pravniki. (Sto let zbornice, str. 185)

³¹⁶ Rudolf Kropivnik, r. 1896, študiral zgodovino in zemljepis in služboval kot srednješolski profesor. Zivi v Ljubljani. (Stalež, str. 13)

³¹⁷ Josip Zontar, r. 1895, najprej študiral zgodovino in zemljepis na Dunaju, nato pa še pravo v Ljubljani. V različnih krajih je služboval kot gimnazijski profesor, nekaj časa kot privatni docent predaval na ekonomski in pravni fakulteti v Ljubljani. Objavil je večje število znanstvenih del in razprav. Zivi v Kranju. (BBUL, str. 160)

KK